పూజ్య గురుదేవులు

జ్ఞానప్రపూర్ణ

శ్రీ దేవిశెట్టి చలపతిరావు గారు B.Sc., (Ag)

వ్యవస్థాపకులు : ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానపీఠం, చిలకలూరిపేట

Contact : (Mobile) 80085 39770 / (Land Line) 08647 254716

Email : care@srichalapathirao.com

Visit www.srichalapathirao.com to listen Pravachanas

నాల్గవ అధ్యాయం

జ్ఞానయోగం

ఉపోద్ఘాతము :

మూడవ అధ్యాయం కర్మయోగం. నాలుగవ అధ్యాయం జ్ఞానయోగం. ఇలా వరుసలో ప్రక్కప్రక్కనే వుండటాన్ని బట్టి కర్మయోగాన్ని చక్కగా ఆచరించిన వారికి వెంటనే జ్ఞానసిద్ధి కలుగుతుందనే సూచన ఇందులో ఇమిడి వున్నది. అంతేకాదు కర్మయోగాన్ని జ్ఞానంతో ఆచరించాలని కూడా తెలుస్తున్నది. ఈ అధ్యాయంలో ప్రధానంగా చెప్పినది జ్ఞానవిషయం. నిజంగా పరమాత్మనందుకొనే మార్గం జ్ఞానమార్గమే. జ్ఞానంతో కర్మలాచరించే ఉపాయం ఏదో ఈ అధ్యాయంలో చక్కగా తెలియజేయటం జరిగింది.

పరమాత్మనందుకోవాలని కాంక్షించే వారెవరైనా సరే ఈ జ్ఞానమార్గమనే సింహద్వారం గుండా ప్రయాణం చేయాల్సిందే. ఏ ఇంటిలోకి వెళ్ళాలన్నా సింహద్వారం గుండా లోపలికి వెళ్ళాల్సిందే (దొంగలు తప్ప). సింహద్వారం వరకూ ఏ మార్గంలో వచ్చినా లోపలికి వెళ్ళాలంటే సింహద్వారమే గతి. అలాగే కర్మ, భక్తి, యోగ, ధ్యాన అని ఎన్ని మార్గాలున్నా అవన్నీ జ్ఞానయోగమనే సింహద్వారం వరకే. అక్కడినుండి ఒక్కటే దారి. అట్టి జ్ఞానాన్ని బోధించే యోగం గనుక దీనిని జ్ఞానయోగం అన్నారు.

జ్ఞానమే మనిషికి శోభనిస్తుంది. ఎవరికైనా శోభనిచ్చేది అందచందాలు, వస్తుభూషణలు, ఆస్తిపాస్తులు, అధికారం, పదవులు కాదు. అవన్నీ అనిత్యమైనవి. వస్తూపోతూ వుండేవి. నిత్యమైనది. నీతోనే వుండేది, నిన్ను ఉద్ధరించేదీ, నీ జన్మ చరితార్థం చేసేది జ్ఞానం ఒక్కటే. జ్ఞానమే మనిషికి భూషణం. జ్ఞానహీనుని ద్విపాదపశువు అంటారు.

వెదురుకర్రకు పొడవునుబట్టి, లావునుబట్టి విలువ!

చెరకు గడకు రసాన్ని బట్టి విలువ!

పాలకు వెన్నను బట్టి విలువ!

అలాగే మనిషికి జ్ఞానాన్ని బట్టే విలువ. జ్ఞానం వంటి పవిత్ర వస్తువు, అజ్ఞానం వంటి అపవిత్ర వస్తువు ఈ సృష్టిలో లేదు. **"నహిజ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహవిద్యతే"** అని ఈ అధ్యాయంలోనే చెప్పబడింది. అయితే ఇంతకూ జ్ఞానం అంటే ఏమిటి?

అంతటా ఆత్మను దర్శించగలగటమే జ్ఞానం. అంతటా ఏకమైన ఆత్మను దర్శించటమే జ్ఞానం. అందరిలో అన్నింటిలో వున్న సత్యవస్తువును దర్శించుటే జ్ఞానం.

ఆత్మ తానేనని తెలియుట జ్ఞానం. ఆ ఆత్మ పరమాత్మేనని గ్రహించుట విజ్ఞానం. ఈ జ్ఞానవిజ్ఞానసిద్ధికే భగవద్గీత మార్గం చూపుతుంది.

ఈ అధ్యాయంలోని విషయాలన్నింటినీ నాలుగు ప్రకరణలుగా విభజించవచ్చు.

అవి: **1) దివ్యజన్మప్రకరణం (1 నుండి 11 శ్లో॥)**

2) దివ్యకర్మ ప్రకరణం (12 నుండి 22 శ్లో॥)

3) యజ్ఞ ప్రకరణం (23 నుండి 33 శ్లో॥)

4. జ్ఞాన ప్రకరణం (34 నుండి 42 శ్లో॥)

1. దివ్యజన్మ ప్రకరణం: ఇది భగవదవతార సిద్ధాంతం. ఇది ప్రసంగవశాత్తు వచ్చినట్లుంటుంది. కాని భగవానుడు చెప్పాలనే ఈ దివ్యజన్మ రహస్యాన్ని చెప్పాడు. తానెవరో, తన యదార్థ స్వరూపం ఏమిటో వివరించటం జరిగింది. ఎందుకిలా భగవానుడు తన గొప్పతనాన్ని తానే చెప్పుకోవటం?

శిష్యునికి గురువుపట్ల భక్తి, శ్రద్ధ, విశ్వాసం, గౌరవం, సేవాభావం వుండాలి. ఇవి లౌకిక విద్యలకు సంబంధించినంత వరకు ముఖ్యం కాకపోవచ్చు. కాని ఆధ్యాత్మిక విద్యను-బ్రహ్మవిద్యను నేర్చుకోవాలంటే ఇవి ఎంతో అవసరం. గురువు చెప్పే విషయం శిష్యుని హృదయంలో నాటుకోవాలంటే గురువుపట్ల శిష్యునికి గొప్ప విశ్వాసం-గౌరవం తప్పక వుండాలి. ఇక్కడ శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునికి సారధి, మిత్రుడు, బంధువు, సమ వయస్కుడు. కనుక అర్జునునికి శ్రీకృష్ణునిపట్ల చనువు వుంటుంది గాని, భక్తి, శ్రద్ధ, గౌరవం అంతగా లేకపోవచ్చు. అవి వుంటేనే శ్రీకృష్ణుడు బోధించే జ్ఞానాన్ని అందుకోగలుగుతాడు. అందుకే జ్ఞానాన్ని బోధించేముందే శ్రీకృష్ణుడు తనపట్ల అర్జునునికి భయభక్తులు, శ్రద్ధావిశ్వాసాలు కలిగించాలనుకున్నాడు. అందుకే ప్రసంగం ఇలా సాగింది. తాను కేవలం మానవమాత్రుణ్ణి కాదని, భగవంతుడనని తెలియజెప్పుటకే తన జన్మ ప్రకరణాన్ని భగవానుడు తెలియజేయటం జరిగింది.

నవీన విషయాలు ఎంత యుక్తియుక్తంగా వున్నప్పటికీ వాటి పట్ల శిష్యుని మనస్సులో గాఢముద్ర పడదు. వాటికి ప్రాచీనతను జోడించాలి. ఇవన్నీ శ్రుతులలో చెప్పబడిన విషయాలేననే భావన కలగాలి. అందుకే తాను చెప్పే కర్మయోగం-కర్మ సిద్ధాంతం ఎప్పుడో ఆదికాలంలోనే సూర్యునికి బోధించాను- అనే విషయంతో భగవానుడు ప్రసంగాన్ని ప్రారంభించి ఈ కర్మయోగం ఇప్పటిది కాదు, పురాతనమైనది

అని వివరించి, అలా సూర్యునికి బోధించిన తానెవరో తెలియజేశాడు భగవానుడు. ఇదే దివ్యజన్మ ప్రకరణం.

2) దివ్యకర్మ ప్రకరణం:- రెండవ అధ్యాయం నుండి చెప్పుకొస్తున్న క్రమాగత విషయం నిష్కామకర్మయోగం. కర్మను కర్మగా కాక కర్మయోగంగా ఆచరించాలి. యజ్ఞభావంతో చేయాలి. అప్పుడే అవి దివ్యకర్మలౌతాయి. ఆ స్థాయిలో అవి జ్ఞానానికి సాధనాలౌతాయి. నిస్వార్థబుద్ధితో, త్యాగభావంతో చేసే కర్మలే యజ్ఞ కర్మలు. మన పొట్ట నింపుకోవటం కోసం, మన కుటుంబాన్ని పోషించుకోవటం కోసం, మనకీర్తి ప్రతిష్టలకోసం, మన కోరికలు తీర్చుకోవటం కోసం చేసే కర్మలు దివ్యకర్మలు కాజాలవు. పైగా అవి మనను బంధిస్తాయి. ఇతరుల మేలుకోసం, లోకకళ్యాణం కోసం చేసే నిస్వార్థకర్మలే దివ్యకర్మలు. ఇట్టి కర్మలను ఎలా చేయాలో తెలియజేసే ప్రకరణమే దివ్యకర్మ ప్రకరణం.

3) యజ్ఞ ప్రకరణం:- యజ్ఞాలంటే హోమకుండాలు, సమిధలు, నెయ్యి, ఋత్విజులు, మంత్రాలు, సమారాధనలు కాదు. భావనా విశేషంతో చేసే ప్రతి పనీ యజ్ఞమే. ఈ ప్రకరణంలో రకరకాల యజ్ఞాలు చెప్పబడ్డాయి. అన్నింటిలోను శ్రేష్టమైనది జ్ఞానయజ్ఞమని భగవానుడు తెలియజేశాడు. ఈ యజ్ఞాలన్నీ కర్మలవల్ల జనించినవని, వేదాలలో విస్తారంగా చెప్పబడినవేనని కూడా భగవానుడు తెలియజేశాడు.

4) జ్ఞాన ప్రకరణం:- యజ్ఞాచరణ చేసిన వానికి భగవంతునితో సంబంధం ఏర్పడుతుంది. ఆ సంబంధం ఏర్పడటానికి కావలసిన జ్ఞానం లభించేది ఈ యజ్ఞ కర్మాచరణ వల్లనే. కర్మ రహస్యాన్ని గుర్తెరిగినవాడు పరమాత్మ, జ్ఞానాన్ని పొంద గలుగుతాడు. ఈ స్థితిలో కర్మ వేరు - బ్రహ్మము వేరు అనే తేడా లేదు. కర్మయే బ్రహ్మము. బ్రహ్మమే కర్మ. అదే బ్రహ్మకర్మ సమాధి. ఇలా నాలుగు ప్రకరణాలతో నాలుగవ అధ్యాయం ప్రకాశిస్తూ వున్నది.

నిష్కామ కర్మయోగం ద్వారా లోపలి వాసనలు క్షయం చేసుకొనే పద్ధతి మూడవ అధ్యాయంలో చెప్పబడింది. కానీ ఆ నిష్కామకర్మయోగ ఆచరణకు ఏదో అడ్డు పడుతున్నది. అదేమిటి? అది కామం. మరి ఆ కామాన్ని జయించటం ఎట్లా? లోపలే వున్న భగవంతుని తెలుసుకొని కామాన్ని జయించాలి-అని కూడా 3వ అధ్యాయం చివరలో చెప్పాడు.

అయితే భగవంతుణ్ణి తెలుసుకోవటం ఎలాగ? తెలుసుకొని కామాన్ని జయించటం ఎలాగ? ఈ విషయాలను ఈ జ్ఞానయోగంలో చెప్పబోతున్నారు. ఈ అధ్యాయానికి

ఇంకా చాలా పేర్లున్నాయి. 1. అవతార యోగం. 2. అవతార జ్ఞానయోగం. 3. జ్ఞాన విభాగయోగం 4. కర్మబ్రహ్మార్పణయోగం 5. జన్మ, కర్మ, యజ్ఞ, జ్ఞానయోగం 6. జ్ఞాన కర్మ సన్యాస యోగం-అని. ఈ పేర్లు ఎలా వచ్చినవి?

భగవంతుని అవతార విశేషాల గురించి చెప్పినందున అవతారయోగం, అవతార జ్ఞానయోగం అనీ, జ్ఞానమే ప్రధానంగా చెప్పినందున జ్ఞాన విభాగయోగం అనీ, కర్మలను భగవదార్పణం చేసే విధానాన్ని చెప్పినందున కర్మబ్రహ్మార్పణ యోగం అనీ, 4. ప్రకరణాలను చెప్పినందున జన్మకర్మ యజ్ఞ జ్ఞాన యోగం అనీ; సకామంగా కర్మలు చేస్తే కర్మఫలం బంధమై కూర్చుంటుంది. అదే నిష్కామంగా చేస్తే కర్మఫలం తాకదు గనుక జ్ఞానంతో కర్మలను చేసి కర్మఫలాన్ని సన్యసించే ఉపాయం చెప్పబడింది కనుక జ్ఞానకర్మ సన్యాసయోగం అనీ వేరు వేరు పేర్లు చెప్పబడ్డాయి.

"తరతిశోకం ఆత్మవిత్" ఆత్మ విదుదు శోకాన్ని తరిస్తాడు-అని ఛాందోగ్యోపనిషత్ చెబుతున్నది. అంటే శోకం తొలగాలంటే జ్ఞానం వల్లనే. జ్ఞానం పొందాలంటే సాధన కావాలి. ఆ సాధనయే కర్మయోగం. కర్మయోగం వల్లనే చిత్తశుద్ధి కలుగుతుంది, చిత్తశుద్ధి కలిగితేనే బుద్ధి సూక్ష్మంగా పనిచేస్తుంది. సూక్ష్మబుద్ధి కలవాడే ఆత్మజ్ఞానాన్ని అందుకోగలుగుతాడు. అవగాహన చేసుకోగలుగుతాడు. ఆ విధంగా నిష్కామ కర్మయోగం జ్ఞానానికి- ఆత్మజ్ఞానానికి- నేను ఆత్మను అని గ్రహించే జ్ఞానానికి దారి తీస్తుంది. అలా గ్రహించిన వాడే ఆత్మవిత్-ఆత్మవిదుడు, అట్టి ఆత్మవిదుడే శోకాన్ని తరిస్తాడు. ఇదీ నిష్కామ కర్మయోగం విశిష్టత, ఆవశ్యకత.

అయితే ఇంతవరకు చెప్పిన ఈ కర్మయోగం శ్రీకృష్ణుని చేత ఇప్పుడే స్వయంగా చెప్పబడిందా? కల్పించి ఊహించి చెప్పబడిందా? లేక పరంపరగా ఉన్న దానినే చెప్పాడా? ఇదీ అర్జునుని సందేహం. దీనిని గ్రహించి కర్మయోగ రహస్యాన్ని, దాని ప్రాచీనతను, తన జన్మరహస్యాన్ని వివరించబోతున్నాడు భగవానుడీ అధ్యాయంలో

శ్రీ భగవానువాచ:

శ్లో॥ ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవానహమవ్యయం।
వివస్వాన్ మనవేప్రాహ మనురిక్ష్వాకవేఽబ్రవీత్॥ (1)

తా॥ భగవానుడు తెలియజేస్తున్నాడు-అవ్యయమైన ఈ యోగాన్ని నేను సూర్యునికి బోధించాను. సూర్యుడు మనువుకు, మనువు ఇక్ష్వాకు మహారాజుకు చెప్పాడు.

వ్యాఖ్య: ఇమం అవ్యయం యోగం: ఈ అవ్యయమైన యోగాన్ని, ఈ నిష్కామకర్మ యోగం అవ్యయమైనది. అంటే నాశనం లేనిది. ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రచారం చేసే

వాళ్ళు లేకనో, ఆచరించేవాళ్ళు లేకనో మరుగునపడితే పడవచ్చును గాని అసలు నాశనం కాదు. ఈ నిష్కామకర్మయోగం ద్వాపరయుగం చివరలో యుద్ధరంగం మధ్యలో అర్జునునికి మొదటిసారిగా బోధిస్తున్నాడా శ్రీకృష్ణుడు? లేదు, ఇది ఎంతో ప్రాచీనమైనది. ఎలా తెలుస్తుంది?

అహం వివస్వతే ప్రోక్తవాన్: “నేను దీనిని సూర్యునికి ఎప్పుడో బోధించాను” అంటున్నాడు భగవానుడు. సూర్యుడెప్పటివాడు? మహాభారత కాలం నాటివాడో ఆ తరువాతివాడో కాదు. అతడు ఎప్పటినుండో ఉన్నవాడే. అనాది అంటే ఈ కర్మయోగాన్ని ఎప్పుడో సూర్యునికి బోధించాడు గనుక ఇది. దీనిరచన, శ్రీకృష్ణునిచేత అర్జునునికి చెప్పబడటం మహాభారత కాలంలో జరిగినా ఈ గీతాతత్వం-కర్మయోగ తత్వం ఎప్పటినుండో ఉన్నదే. ఇదే గీతాజ్ఞానం యొక్క, నిష్కామ కర్మయోగం యొక్క ప్రాచీనత.

భారతీయ సంస్కృతిలో సూర్యునికి ప్రత్యేక స్థానం వున్నది. ఆయన సహజ కర్మయోగి. ప్రకృతి శక్తులలో ప్రథముడు. ప్రత్యక్ష దైవం. క్షత్రియ వంశానికి మూలపురుషుడు. శ్రీరాముని ఇక్ష్వాకు వంశానికి మూలపురుషుడు సూర్యుడే. ఈ సూర్యుని వల్ల లోకానికి ఎంతో మేలు జరుగుతున్నది. అసలు నిష్కామ కర్మయోగాన్ని ఆచరించేవారిలో ప్రథముడు ఆయనే. అందుకే మొదట ఆయనకే చెప్పబడ్డదీ కర్మయోగం. ఆయన చక్కగా ఈ కర్మయోగాన్ని తెలుసుకొని ఆచరిస్తున్నవాడు. ఎలా?

ఈ ప్రపంచమంతా భగవంతుని తోట, అయితే దీనికి తోటమాలి సూర్యుడే. తోటమాలి ఏం చేస్తాడు? తోటలో వున్న బావి నుండి నీరు చేది, మొక్కలకు పోసి, చక్కగా పెంచుతాడు. మరి ఈ సూర్యుడేం చేస్తున్నాడు? తన కిరణాలతో సముద్ర జలాలను వేడెక్కించి పైకి లాగి మేఘాలను సృష్టించి ఆయా ప్రదేశాలకు వర్షరూపంలో నీటిని సరఫరా చేస్తుంటాడు. ఈ ప్రపంచంలోని మనుష్యులు, జంతువులు, పక్షులు, చెట్లు-అన్ని జీవరాశులు ఈ నీటిద్వారా వృద్ధి చెందుతుంటాయి. ఇంత చేస్తున్నా నేను చేస్తున్నాననే కించిత్ గర్వం కూడా లేదు. అభిమానం లేదు. విశ్రాంతిని కోరడు. ఆయన విశ్రాంతిని తీసుకుంటే లోకానికి, శాశ్వత విశ్రాంతే. అందుకే ఆయన ఉన్నత స్థానంలో వున్నాడు. అదే దైవ లక్షణం. ఆయనది సహజ కర్మ. కనుకే ఈ కర్మ బరువనిపించదు, బాధనిపించదు.

42

ఒక పోలీసు ఉద్యోగి డ్యూటీకి వెళ్ళేటప్పుడు యూనిఫాం వేసుకుంటాడు. ఇంటికి రాగానే ఆ డ్రెస్, టోపీ తీసేసి హాయిగా ఫీలవుతాడు. యూనిఫాంలో వున్నప్పుడు బరువుగా, బాధగా అనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే అది సహజమైన డ్రెస్ కాదు. కృత్రిమం, మామూలు దుస్తులు ఎపుడూ వేసుకొనేవి, సహజమైనవి. కనుక బరువుండదు, బాధ వుండదు. అలాగే సూర్యుడు చేసే కర్మ సహజం. కృత్రిమం కాదు. అందుకే బరువు, బాధ లేదు. ఆయన ప్రత్యేకంగా చేయాలని చేసేది కాదు. దానితో ఆ కర్మ అలా చడీచప్పుడూ లేకుండా జరిగిపోతుంది. అందుకే కర్మయోగులకు ప్రథమ గురువు సూర్యభగవానుడే. భగవంతుని ఉపదేశాన్ని సార్థకం చేసుకొని యోగ్యమైన స్థానాన్ని సంపాదించుకున్నాడు. అంతటి యోగ్యుడైన శిష్యుడు దొరకటం భగవంతుని అదృష్టం, సూర్యునికి భగవానుడు బోధించాడు. ఆ పైన ఏమి జరిగింది?

వివస్వాన్ మనవే ప్రాహ: సూర్యుడు ఈ యోగాన్ని మనువుకు చెప్పాడు. గురువు వద్ద నుండి బ్రహ్మవిద్యను, యోగవిద్యను నేర్చుకొన్న శిష్యుడు, అందులో నిష్ణాతుడైన తరువాత దానిని ఇతరులకు బోధించాలి. అతడే ఉత్తమ శిష్యుడౌతాడు. సూర్యుడు ఆషామాషీ శిష్యులలాగా కాకుండా, లోభబుద్ధి లేకుండా తాను నేర్చిన ఈ యోగాన్ని మనువుకు బోధించాడు. మరి మనువు ఏం చేశాడు?

మనుః ఇక్ష్వాకవేఽబ్రవీత్: మనువు సూర్యునిద్వారా నేర్చుకున్న విద్యను ఇక్ష్వాకు మహారాజుకు బోధించాడు. శ్రీరాముని వంశానికి మూలపురుషుడే ఇక్ష్వాకు. అందుకే ఆ వంశాన్ని ఇక్ష్వాకు వంశం అంటారు. అంటే ఈ యోగం రాజలోకానికి ప్రచారమైంది. రాజులకే ఎందుకిలా చెప్పాల్సి వచ్చింది? రాజులద్వారా ఐతేనే లోకంలో బాగా ప్రచారంలోకి వస్తుంది. పూర్వం రాజులు కేవలం రాజ్యపాలనకే పరిమితం కాలేదు. ధర్మసంస్థాపన కూడా వారి బాధ్యతయే. రాజులు ఆచరిస్తే ప్రజలు కూడా ఎట్టి సందేహాలు, సంశయాలు లేకుండా ఆచరిస్తారు. ఎందుకంటే పూర్వకాలంలో ప్రజలు రాజులను అనుసరిస్తూ వుండేవారు. రాజులు ప్రజలను కన్నబిడ్డల్లాగా పాలించేవారు. ఈ విధంగా ఈ కర్మయోగం భగవంతుని నుండి సూర్యునిద్వారా రాజలోకానికి చేరింది. తరువాత ఏమైనదో 2వ శ్లోకంలో చెప్పబోతున్నారు.

శ్లో॥ ఏవం పరంపరాప్రాప్తం ఇమం రాజర్షయోవిదుః ।
సకాలేనేహ మహతా యోగోనష్టః పరంతప ॥ (2)

తా॥ ఇలా పరంపరగా లభించిన ఈ కర్మయోగాన్ని రాజర్షులు తెలుసుకున్నారు.

ఓ పరంతపా! ఈ గొప్పయోగం కాలగతిలో ఈ లోకంలో నశించిపోయింది.

వ్యాఖ్య: భగవంతుని నుండి సూర్యునికి, సూర్యుని నుండి మనువుకు, మనువు నుండి ఇక్ష్వాకుకు పరంపరగా- గురు శిష్యపరంపరగా లభించిన ఈ యోగాన్ని రాజర్షులంతా తెలుసుకున్నారు. అంటే ఈ విద్య గురుశిష్య పరంపరగా లభించవలసిన విద్య అని గ్రహించాలి. రాజర్షులంటే ఎవరు? ఋషులుగా మారిన రాజులే రాజర్షులు. కొంతకాలం రాజ్యపాలన చేసిన తర్వాత రాజులు తమ పుత్రులకు రాజ్యాలను అప్పగించి వానప్రస్థాన్ని స్వీకరించేవారు. వనాలలో నివసిస్తూ అనేక విద్యలను గురుముఖత నేర్చుకొని ఋషులౌతారు. ఆ విధంగా రాజర్షులు ఈ విద్యనెరుగుదురు. వీరు తిరిగి ఈ విద్యను కొందరు శిష్యులకు బోధిస్తారు. కొందరు బోధించరు. ఋషి అంటే ఇతరులకోసం జీవించేవాడు. క్రమక్రమంగా వారు తాము తరించటానికే ప్రయత్నిస్తూ మునులై తపమాచరించటం వల్ల ఈ విద్యను బోధించేవారు లేక ప్రచారం జరగక ఈ కర్మయోగం అదృశ్యమైంది. ద్వాపరయుగం నాటికి ఈ విద్య అదృశ్యమైపోవటం వల్ల దీనిని పునరుద్ధరించ వలసి వచ్చింది. అందుకే భగవంతుని అవతారం.

యోగోనష్టః : కాలక్రమంలో యోగం నశించింది అంటున్నాడు పరమాత్మ. ఇంతకు ముందు శ్లోకంలో 'అవ్యయంయోగం' నశించని యోగం అని; ఈ శ్లోకంలో 'నష్టః నశించింది అంటున్నారు. అదెలా సరిపోతుంది? ఇక్కడ నశించటం అటే ప్రచారం లేక అదృశ్యం కావటమే. సృష్టి నశించిపోతుంది అంటాం. అంతమాత్రాన తిరిగి సృష్టి జరగదనా? కొంతకాలం సృష్టి అవ్యక్తంలో వుండిపోతుంది-అనే. సూర్యుడు అస్తమించాడు అంటే లేకుండా పోయినట్లేనా? తాత్కాలికంగా కొంతకాలం కనిపించడు, తిరిగి తెల్లవారుతూనే కనిపిస్తాడు. అలాగే ఈ కర్మయోగం తాత్కాలికంగా మరుగున పడిపోయింది. తిరిగి దానిని పునరుద్ధరించాలి. ప్రచారం చేయాలి. ఆచరణలోనికి వచ్చేట్లు చేయాలి. ఎవరికి బోధించాలి? ఎలాంటివారిని సెలెక్ట్ చేసుకోవాలి. వారికెటువంటి అర్హతలుం డాలి? ఈ విషయాన్ని తరువాతి శ్లోకంలో చెప్పబోతున్నాడు భగవానుడు.

ఈ రెండు శ్లోకాలలోని పదాల వెనుక ఒక అద్భుమైన ఆధ్యాత్మిక రహస్యం ఇమిడి వుంది.

1. వివస్వాన్: వాసనల వసనం (వస్త్రం) ధరించినవాడు. ఎవరు? కారణ శరీరంలో ప్రతిఫలించిన పరమాత్మయే.

2. మనువు: ఆలోచనలు చేసేవాడు ఎవరు? సూక్ష్మ శరీరంలో (మనోబద్ధులతో) ప్రతిఫలించిన పరమాత్మయే.

3. ఇక్ష్వాకు (ఇక్షు+వాక్) : 'ఇక్షు' అంటే కళ్ళు (జ్ఞానేంద్రియం) 'వాక్కు' అంటే నోరు (కర్మేంద్రియం) వాటిని ఉపయోగించుకునేవాడు. ఎవరు? స్థూలశరీరంలో ప్రతిఫలించిన పరమాత్మయే.

పరమాత్మజ్ఞానం అనంతమైన - సంపూర్ణమైన జ్ఞానం. అయితే పరమాత్మ మొదట కారణ శరీరంలో ప్రతిబింబించి ఆ తరువాత సూక్ష్మ శరీరంలోకి, ఆ తరువాత స్థూల శరీరంలోకి వచ్చి బాహ్య ప్రపంచంలోకి తొంగిచూసేసరికి ఆ అనంత జ్ఞానం కించిత్ జ్ఞానంగా - అసంపూర్ణ జ్ఞానంగా - పరిమితజ్ఞానంగా అయిపోతున్నది. అంటే తగ్గిపోతున్నది. సూర్యబింబం వైపు మధ్యాహ్న సమయంలో చూడలేం. అదే బింబం క్రింద వున్న నీటిలో ప్రతిఫలిస్తే అంతటికాంతి వుంటుందా? చూడలేక కళ్ళు మూసుకుంటామా? లేదు గదా! అలాగే పరమాత్మజ్ఞానం ఈ దేహాలలో ప్రతిబింబించి ప్రపంచంలోకి చూచేటప్పటికి తగ్గిపోతుంది. ఇలా తగ్గిన జ్ఞానాన్ని అనంతజ్ఞానంగా పెంపొందించుకోవటం ఎలా? బాహ్య ప్రపంచాన్ని వదలి- అంటే ప్రాపంచిక విషయ వ్యామోహాన్ని విడిచిపెట్టి స్థూల శరీరాభిమానాన్ని, సూక్ష్మ శరీరాభి మానాన్ని విడిచి, వాసనలను క్షయం చేసుకొంటే తన యదార్థ స్థితిలో- ఆత్మస్థితిలో- పరమాత్మ స్థితిలో వుండిపోతాడు. అదే అనంతజ్ఞానాన్ని పొందే ఉపాయం. అంటే పరమాత్మ ఈ దేహాలలో కూర్చొని జీవాత్మగా వున్నాడు. జీవాత్మగా వున్న తాను ఈ ఉపాధులను వదలి తాను పరమాత్మనని గ్రహిస్తే చాలు- అనంతజ్ఞానం. ఈ జ్ఞానం నష్టమైపోవడానికి కారణం 'పరంతప'. పరులను తపింపజేసేవాడు ధర్మాన్ని మరిచిపోతాడు. స్వస్థితిని మరిచిపోతాడు. కనుక తిరిగి స్వస్థితికి చేరాలి. ఈ నష్టమైన యోగం ఎలా వెలుగులోకి వచ్చింది?

నష్టమైన ఈ అవ్యయయోగం తిరిగి ఎలా వెలుగులోకి వచ్చింది?

శ్లో॥ సఏవాయం మయాతేద్యయోగః ప్రోక్తస్సనాతనః
భక్తోసిమేసఖా చేతి రహస్యం హ్యేతదుత్తమం ॥ (3)

తా॥ ఆసనాతనమైన యోగమే ఇప్పుడు నా చేత నీకు చెప్పబడింది. నీవు నాకు భక్తుడవు, స్నేహితుడవు గనుక ఈ శ్రేష్ఠమైన రహస్యాన్ని నీకు చెప్పటం జరిగింది.

వ్యాఖ్య: ఇంతవరకు అర్జునునకు బోధించిన నిష్కామ కర్మయోగం ఇప్పటికిప్పుడు క్రొత్తగా ఆవిష్కరించబడ్డ నూతన సిద్ధాంతం కాదు. అది ఎంతో ప్రాచీనమైనది,

సనాతనమైనది. కాలగతిలో ఈ యోగం అదృశ్యమైంది గనుక, ఇప్పుడు భగవంతుడే ఆ సనాతన ధర్మాన్ని పునరుద్ధరించి, లోకానికి శ్రేయస్సు కలిగించవలసి వచ్చింది. అయితే భగవంతుడే స్వయంగా ఈ పనిచేయాలా? అవును...

ఎందుకంటే చెన్నైనుండి కలకత్తా వరకు గల హైవే మధ్యలో ఎన్నో చిన్నచిన్న బ్రిడ్జిలున్నాయి. పెద్దపెద్ద వంతెనలు ఉన్నాయి. అన్నింటిని ప్రభుత్వమే నిర్మించింది. కొంతకాలానికి ఒక వంతెన కూలిపోయింది. రాకపోకలకు అంతరాయం కలిగింది. బస్సులు, కార్లు, లారీలు అన్నీ చుట్టూ తిరిగి వెళ్ళాల్సి వచ్చింది. అయినా అలా ఎంతో శ్రమకోర్చి ప్రయాణిస్తున్నారే గాని ఎవరూ దానిని నిర్మించరు. ఎందుకంటే ఆ వంతెనను నిర్మించవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానిదే గనుక.

అలాగే భగవంతుడీ లోకాన్ని సృష్టించాడు. కట్టుబాటుతో, క్రమపద్ధతితో నడవటానికి 'ధర్మం' అనే శక్తిని కూడా సృష్టించాడు. కాలక్రమంలో ఈ 'ధర్మసేతువు' భగ్నమై పోయింది. మరి ఎవరు దానిని బాగు చేయాలి? సృష్టి చేసిన భగవంతుడే. అందుకే నిరాకారుడైన భగవంతుడు నరాకారుడై అవతరించి, ఈ ధర్మసేతువును పునరుద్ధరించాడు. **'కృష్ణస్తు భగవాన్ స్వయం' స్వయంగా పరమాత్మే** అయిన శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుని ద్వారా– అర్జునునికి బోధించటం ద్వారా పునరుద్ధరిస్తున్నాడు. అయితే అర్జునునికే ఎందుకు? ఎందరో పెద్దలు, మహాత్ములు ఉన్నారు గదా! ఏమిటి అర్జునుని గొప్పతనం.

భక్తోసిమేసఖాచేతి: నీవు నాకు భక్తుడవు, సఖుడవు గనుక. అర్జునుడు భక్తుడని స్వయంగా భగవానుడే చెబుతున్నాడు. నేను గొప్ప భక్తుణ్ణి అని తనను తాను ప్రకటించుకోవటం లేదు అర్జునుడు. భగవంతుడే సర్టిఫికెట్ ఇస్తున్నాడు.నీవు నా భక్తుడివి అని. ఇదీ అర్జునుని గొప్ప అదృష్టం. భగవంతుని చేత సర్టిఫికెట్ పొందినవాడే నిజమైన భక్తుడు. అర్జునుని లాగే శ్రీకృష్ణునిపై భక్తి కలిగినవారు లేరా? ఉన్నారు. ఎందరో ఉన్నారు. విదురుడు, భీష్ముడు, ధర్మరాజు ఇలా ఎందరో ఉన్నారు. మరి వారికెందుకు బోధించలేదు? యుద్ధరంగంలో లేని వారికి, శతృపక్షంలోని వారికి బోధించటం కుదరదు. మరి స్వపక్షంలో ఉన్న ధర్మరాజు కెందుకు బోధించలేదు? ధర్మరాజు భక్తుడేగాని, సఖుడు కాదు. రెండు అర్హతలూ ఉండాలి. అలా ఉన్నవాడే గురుబోధకు తగినవాడు.

గురుశిష్య సంబంధంలో శిష్యునికి గురువుపట్ల శ్రద్ధ మాత్రమే గాక, ఆ గురువుతో సన్నిహితత్వం ఉండాలి. అంటే భక్తి, చనువు రెండూ ఉండాలి. ఎందుకు? భక్తి

లేకపోతే గురువు పట్ల గౌరవం ఉండదు. చెప్పే విషయం మీద విశ్వాసం ఉండదు. కనుక భక్తి ఉండాలి. అయితే కేవలం భక్తి మాత్రమే ఉంటే ఆ భక్తి వల్ల భయం ఉంటుంది. ఆ భయం వల్ల గురువును ప్రశ్నించి, సందేహాలు తొలగించుకొనుటకు అవకాశం ఉండదు. సందేహాలు తొలగించుకోవాలంటే భయం పోవాలి. చనువు ఉండాలి, సన్నిహితత్వం ఉండాలి. మరి కేవలం చనువు మాత్రమే ఉంటే; గురువు పట్ల గౌరవం, వినయం, విధేయత ఉండవు. అందుకే భక్తీ– చనువు రెండూ ఉండాలి. భక్తి వల్ల అవిధేయత తొలగిపోతుంది. చనువు (మైత్రి) భయం లేకుండా చేస్తుంది. కనుక ఉత్తమమైన ఆధ్యాత్మిక విద్యను సరిగ్గా గ్రహించాలంటే శిష్యునిలో ఈ రెండు అర్హతలూ ఉండాలి. ఆ రెండూ ఉన్నవాడు అర్జునుడు. కనుకనే భగవానుని నుండి ఈ బ్రహ్మ విద్యను పొందటానికి అర్హుడయ్యాడు. అమృతం త్రాగటానికి అర్హత దేవతలకే ఉంటుంది. అలాగే ఈ ఆధ్యాత్మికామృతాన్ని త్రాగటానికి అర్హత భక్తుడు, సఖుడు అయినవానికే.

రహస్యం ఉత్తమం: ఈ విద్య ఎలాంటిది? అంటే రహస్యం, ఉత్తమం అన్నారు. రహస్యం అంటే ఎవ్వరూ వినకుండా ఏ ఒక్కడికో చెవిలో చెప్పే విషయం గదా! మరి ఈ ఆధ్యాత్మిక విద్యను అలా చెప్పాలనా? కాదు, ఎందరో చెబుతున్నారు. లక్షలమంది వింటున్నారు, చదువుతున్నారు. మరి రహస్యం ఏమిటి?

ఒకడు ఎంత వివేకి అయినా, ఎంత తెలివితేటలు గల వాడైనా ఈ పారమార్థిక తత్వాన్ని స్వయంగా అందుకోలేడు. తన యదార్థస్వరూపం ఆత్మయే అయినప్పటికీ తాను ఆత్మనని భావించలేడు, ఆత్మగా ఉండలేడు. ఎందుకంటే అది గురువు ద్వారానే అందుకోవాలి. గురూపదేశం ద్వారానే ఆత్మానుభూ తికి అవకాశం ఉంటుంది. కనుక ఆధ్యాత్మిక విద్య మన ఎదురుగా ఉన్నా అది రహస్యమే.

ఒక ప్యాకెట్ నీ ఎదురుగా ఉంచాను, అందులో ఏముందో నీవు చెప్పలేవు. ఎందుకంటే ఆ ప్యాకెట్‌ను నీవు తయారు చేయలేదు. దానిని తయారుచేసి నీ ముందుంచిన నేను చెప్పాలి అందులో ఏముందో. అంటే ప్యాకెట్ నీ ఎదురుగా ఉన్నా అదేమిటో నీకు రహస్యమే. అలాగే ఈ గీతాజ్ఞానం– బ్రహ్మవిద్య గురుబోధ ద్వారా గ్రహించాల్సిందే.

ఈ విద్య రహస్యమే కాదు, ఉత్తమం, శ్రేష్ఠమైనది. అన్ని విద్యలు నశించిపోయే ఈ దేహపోషణ కొరకే. అలాగే నశించి పోయే ఈ జగత్తు గురించీ, వస్తువుల గురించే. కాని ఈ బ్రహ్మ విద్య మాత్రం నశించని, నిత్యమైన ఆత్మను గురించి

తెలిపి ఆత్మానుభూతి కొరకే తెలియజేయబడింది. అందుకే ఇది ఉత్తమం. ఇట్టి రహస్యమైన ఉత్తమమైన విద్యను అర్జునుని ద్వారా వెలుగులోకి తెస్తున్నాడు భగవానుడు.

భగవానుని మాటలతో అర్జునునికి ఒక సందేహం కలిగింది. ఏమిటా సందేహం?

అర్జున ఉవాచ:

శ్లో॥ అపరం భవతోజన్మ పరంజన్మ వివస్వతః
కథమేత ద్విజానీయాం త్వమాదౌప్రోక్తవానితి॥ (4)

తా॥ అర్జునుడు అడుగుతున్నాడు. నీవు ఇటీవల జన్మించిన వాడవు. కాని సూర్యుడు ఎప్పుడో జన్మించినవాడు. ఈ సనాతన యోగాన్ని నీవు మొదట్లోనే నేర్పించానంటున్నావు. దీన్ని నేనెలా అర్థం చేసుకోవాలి?

వ్యాఖ్య: 'అవ్యయమైన ఈ యోగాన్ని నేను మొదట సూర్యునికి బోధించాను' అన్న శ్రీకృష్ణుని వాక్యం అర్జునునికి అతిశయోక్తిగా అనిపించింది. అర్జునునికే గాదు సామాన్యుని కెవరికైనా అలాగే అనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే శ్రీకృష్ణుడేమో ద్వాపరయుగం చివరిలో పుట్టినవాడు. సూర్యుడేమో ద్వాపర యుగంలోనే కాదు అంతకు ముందున్న త్రేతా, కృతయుగాలలోనూ ఉన్నాడు. అసలు ఎప్పుడు పుట్టాడో తెలియదు, పోనీ ఇప్పుడు ఉన్నాడు గదా! ఇప్పుడే ఎప్పుడో కొద్దికాలం క్రిందట చెప్పాడేమో అనుకోవటానికీ వీల్లేదు. ఎందుకంటే ఈ సూర్యుడు శ్రీకృష్ణుని వద్ద విని మనువుకు బోధించాడట. అంటే మనువుకన్నా పూర్వకాలంలోనే శ్రీకృష్ణుడు సూర్యునికి బోధించి ఉండాలి గదా! ఇదెలా కుదురుతుంది?

పోనీ శ్రీకృష్ణుడు అబద్ధం చెప్పేవాడా? కాదు. అందుకే తన సంశయాన్ని భగవానుని ఎదుట పెడుతున్నాడు అర్జునుడు. "దేవా! కృష్ణా! నీవు ఈ యోగాన్ని సూర్యునికి బోధించానని అంటున్నావు గదా! ఈ దేహంతోనే బోధించావా? లేక వేరొక దేహంతో ఏదో జన్మలో బోధించావా? ఈ దేహంతోనే బోధించావంటే నమ్మలేను. ఎందుకంటే నీ వయస్సు 88 సంవత్సరాలు. సూర్యునికి కొన్ని లక్షల సంవత్సరాల ముందు బోధించటం కుదరదు, పోనీ ఇంతకు ముందు ఏదో జన్మలో ఎప్పుడో బోధించానంటావా? అదీ నమ్మదగిందిగా లేదు. ఎందుకంటే వెనుకటి జన్మలలో చేసిన పనులు ఈ జన్మలో గుర్తుండవు. అబ్బేకాదు. గుర్తుంటాయంటావా? మరి నాకు ఆ గుర్తులు, జ్ఞాపకాలు ఏవీలేవు గదా! ఏమిటీ తిరకాసు? అన్నాడు.

అర్జునుడు అడిగిన ఈ ప్రశ్న అవతార సిద్ధాంతానికి సంబంధించినది. శ్రీకృష్ణుడు మహిమగలవాడని, దైవాంశ సంభూతుడని, యోగీశ్వరుడని, మహాత్ముడని అర్జునునికి

తెలుసు. అయితే ఆయనే సాక్షాత్తూ పరమాత్మ అనే విషయంలో కొంత సందేహం ఉంది. అది ఆయన నోటి ద్వారానే విని తెలుసుకోవాలి. అలా తెలుసుకొనుటకు లభించిన అదృష్ట ఘడియ ఇది. అందుకే వదిలి పెట్టకుండా అడిగేశాడు.

అసలు అర్జునునికి ఇలాంటి సందేహం కలగటానికే భగవానుడు తాను సూర్యునికి ఎప్పుడో ఈ యోగాన్ని బోధించాను అన్నాడు. పరమాత్మతత్వాన్ని, అవతార సిద్ధాంతాన్ని లోకానికి చాటాలనుకున్నాడు. అందుకే సందేహం కలిగించాడు.

అర్జునునికి దేహదృష్టి, మనోదృష్టి ఉన్నాయేగాని, ఆత్మ దృష్టి లేదు. అందుకే ఈ సందేహం కలిగింది.

ఇక్కడ మరొక రహస్యం కూడా అంతర్లీనంగా దాగి ఉంది. 'దేవకీపుత్రుడు, బృందావన గోపాలుడు ఐన శ్రీకృష్ణుడే ఈ గీతా జ్ఞానాన్ని తెలియజేస్తున్నాడు' అనే అభిప్రాయం పాఠకులకు కలగకుండా ఉండటానికే వ్యాసుడు భగవానుని నోట అవతార సిద్ధాంతాన్ని పలికిస్తున్నాడు అని మనం గ్రహించాలి.

అర్జునుని సందేహనివృత్తికి శ్రీకృష్ణుడు తన నిజతత్వం ఏమిటో తెలియజేస్తున్నాడు.

శ్రీభగవానువాచ:

శ్లో॥ బహూని మేవ్యతీతాని జన్మాని తవచార్జున।
తాన్యహం వేదసర్వాణి నత్వం వేత్థ పరంతప॥ (5)

తా॥ భగవానుడు చెబుతున్నాడు. అర్జునా! నాకు, నీకు అనేక జన్మలు గడిచిపోయాయి. వాటన్నింటిని నేనెరుగుదును. ఓ పరంతపా! నీవు వాటిని ఎరుగవు.

వ్యాఖ్య: ప్రతి మానవుడికి కోట్లకొద్దీ జన్మలు గడిచి పోతుంటాయి. ఏమానవుడూ హఠాత్తుగా ఇపుడే జన్మించినవాడు కాదు. ఇదే మొదటి జన్మకాదు. పరిణామక్రమాన్ని అనుసరించే ప్రతి మానవుడూ ఈ ప్రపంచంలోకి వస్తున్నాడు. డార్విన్ సిద్ధాంతం కూడా అదే చెబుతున్నది. అతి సూక్ష్మమైన అమీబా వంటి ఏకకణ జీవి నుండి పరిణామం చెంది మానవుడి దాకా ఎదుగుతున్నాడు. అనేక జన్మలెత్తి, వివిధ రూపాలు ధరించి ప్రస్తుత స్థితికి వచ్చాడు మానవుడు. ఈ భూమిపై పడగానే గత జన్మల విషయాలను మరిచిపోతున్నాడు. కాని పూర్వపు వాసనల, కర్మఫలాల మూటను మాత్రం వెంట తెచ్చుకుంటాడు. ఆ వాసనల కనుగుణంగా కర్మలు చేస్తూ, కర్మఫలాలను అనుభవిస్తూ ఈ జీవితాన్ని ముగించుకొని, తిరిగి అప్పటికి ప్రోగు చేసుకున్న వాసనల కర్మఫలాల మూటను వెంట తీసుకొని వెళ్ళి తిరిగి వస్తాడు. ఇలా అనేక జన్మలను ఎత్తుతూ, పుడుతూ చస్తుండాలి. సామాన్యుల అందరి స్థితీ ఇంతే.

అయితే నిరాకారుడైన పరమాత్మ మాత్రం అలా వాసనలకు, కర్మఫలాలకు లోబడి జన్మించేవాడు కాదు. ఎందుకంటే ఆయనకు వాసనలు, కర్మఫలాలు ఉండవు. మరి ఆయనెందుకు జన్మిస్తాడు? అధర్మం పెచ్చుమీరినపుడు అధర్మాన్ని అణచి ధర్మాన్నినిలబెట్టడానికి దుష్టులను శిక్షించి శిష్టులను రక్షించటానికి తనను తానే సృజించుకుని ఈ లోకంలోకి వస్తుంటాడు. అలా ఆయన కూడా అనేక జన్మలెత్తు తుంటాడు. ఆయన జ్ఞాని గనుక సర్వజ్ఞుడు గనుక తానెవరో తనకు తెలుసు గనుక ఆయా జన్మలలో ఏమేమి చేసిందీ ఆయనకు తెలుస్తుంది. కాని అజ్ఞానంలో ఉన్న మానవులకు మాత్రం గత జన్మలు గుర్తుండవు. అర్జునుడు కూడా ఆత్మజ్ఞానం లేని అజ్ఞానియే గనుక అతడికి పూర్వజన్మలలోని కర్మలేవీ గుర్తుండే అవకాశం లేదు.

భగవంతుడు, జీవుడు ఇద్దరూ ఆత్మస్వరూపులే-పరమాత్మ స్వరూపులే. కాని భగవంతుడు మాయాధీశుడు. అంటే మాయకు యజమాని. అంటే మాయ ఆయన అధీనంలో ఉంటుంది. కాని జీవుడు మాయాధీనుడు. అంటే మాయకు అధీనుడై ఉండేవాడు. అంటే ఆయన మాయయొక్క అధీనంలో ఉంటాడు. అందుకే భగవంతునికి పూర్వజన్మలు తెలుసు. అర్జునునికి పూర్వజన్మలు తెలియవు.

అందుకే భగవానుడు ఓ అర్జునా! స్వయంగా నేను జన్మలేని వాణ్ణి. అయినా పరులదృష్టిలో అనేకజన్మలెత్తినట్లు గోచరిస్తూ ఉంటాను. ఆ జన్మల సంగతి నాకు తెలుసు. నా జ్ఞానశక్తిని మాయకప్పలేదు. నీవు కూడా అనేక జన్మలెత్తావు. కాని నీకు వాటి సంగతి తెలియదు. ఎందుకంటే నీ జ్ఞానశక్తిని మాయ (వాసనలు) కప్పివేసింది.

భగవంతుడు ఈ లోకాన్ని సృష్టించి, సక్రమంగా సాగటానికి కొన్ని నియమాలు ఏర్పాటు చేశాడు. దుర్మార్గులు, బలవంతులు జన్మించి ఆ నియమాలను ఉల్లంఘిస్తే భగవంతుడే నరాకారంలో జన్మించి, వారిని అణచి, నియమ బద్ధజీవితాన్ని గడిపి అందరికీ ఆదర్శమై, తిరిగి ధర్మాన్ని నిలబెడతాడు. ఇదే అవతార సిద్ధాంతం. ఈ సిద్ధాంతాన్ని శాస్త్రాలు, ఋషులు అంగీకరించారు. ఇది శ్రుతి, స్మృతి ప్రమాణ సిద్ధమైన సిద్ధాంతం. -తన జన్మయొక్క ప్రత్యేకత ఏమిటో తెలియజేస్తున్నాడు భగవానుడు

శ్లో॥ అజోపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోపిసన్।
ప్రకృతిం స్వా మధిష్ఠాయ సంభవామ్యాత్మ మాయయా॥ (6)

తా॥ పుట్టుకలేని వాణ్ణి, నాశనం లేనివాణ్ణి, జీవుళ్ళందరికీ అధిపతిని అయినప్పటికీ, ప్రకృతిని స్వాధీనంలో పెట్టుకుని నా మాయవల్ల జన్మిస్తూ ఉంటాను.

వ్యాఖ్య: దివ్యపురుషుని యొక్క పరిపూర్ణ స్థితిని ఈ శ్లోకంలో స్వల్ప పదజాలంతో వర్ణించటం జరిగింది. ఇదొక అద్భుత ప్రయోగం.

ఓ అర్జునా! నాకూనీకూ అనేక జన్మలు గడిచిపోయినవి. కాని అవి అన్నీ నాకు తెలుసు, నీకు తెలియవు అని ఇంతకు ముందు శ్లోకంలో భగవానుడు తెలియజేశాడు.

అయితే భగవంతుడు కూడా అందరి జీవుళ్ళమాదిరిగా కర్మల కారణంగా జన్మిస్తున్నాడా? కర్మఫలాలను అనుభవించ టానికే వస్తున్నాడా? అంటే కాదు అని ఈ శ్లోకంలో వివరిస్తు న్నాడు భగవానుడు.

భగవంతుని జన్మ వేరు, జీవుల జన్మవేరు. జీవులు ప్రకృతికి-మాయకు- అంటే వారివారి వాసనలు కర్మఫలాలకు అధీనులై జన్మిస్తున్నారు. అంటే పూర్వ వాసనలను ఖర్చు చేసు కొనుటకు, కర్మఫలాలను అనుభవించుటకు అవశులై జన్మిస్తున్నారు. అనేక సుఖదుఃఖాలను అనుభవిస్తున్నారు. కాని భగవంతుడు మాత్రం ప్రకృతిని-మాయను తన అధీనంలో ఉంచుకొని లోకహితం కొరకు, ధర్మరక్షణ కొరకు అవతరిస్తున్నాడు.

ఈ శ్లోకంలో భగవంతుని ప్రత్యేకతలు 3 చెప్పబడ్డాయి. అవి **అజః, అవ్యయః భూతానాం ఈశ్వరః** అని. అంటే పుట్టుక లేనివాడు, మరణం (నాశనం) లేని వాడు, సర్వభూతాలకు నియామకుడు-అని. మరి భగవంతుణ్ణి పుట్టాడు అంటారేమిటి?

భగవంతుడు స్వేచ్ఛాజీవి. ఆయనకు ఇక్కడ అవసరాలు లేవు. అయినప్పటికీ పుణ్యాత్ముల పుణ్యం, పాపాత్ముల పాపం ఆయనను రప్పిస్తుంది. అయితే ఎలా వస్తున్నాడు? మాయ అనే ఉపాధిని (వేషాన్ని) తగిలించుకొని వస్తున్నాడు. తాను వచ్చిన పని పూర్తి చేసుకొని ఆ వేషాన్ని వదలి వేస్తున్నాడు అంతే. కనుక ఆయనకు జననం లేదు. మరణం లేదు. మరి మనమో వాసనలు కర్మఫలాలు అనే ప్రకృతిని తగిలించుకొని దేహమనే ఉపాధితో వస్తున్నాం. ఇక్కడకు వచ్చిన తర్వాత ఆ దేహంతో తాదాత్మ్యం చెంది దేహమే నేనుగా వ్యవహరిస్తు న్నాం. దేహం నశిస్తే నేను మరణించాను అనుకుంటున్నాం. అందువల్ల మనకు జననం మరణం రెండూ ఉన్నాయి. భగవంతుడు మాయను వశంలో ఉంచుకొన్న స్వేచ్ఛాజీవి. ఆ మాయకు జీవుడు వశమై పోతున్నాడు, బంధింపబడు తున్నాడు. సుఖదుఃఖాలు అనుభవిస్తున్నాడు.

ఈ మాయ మహావిచిత్రమైనది. ఎంత అర్థం చేసుకుందామన్నా అర్థం కాదు. నీకొక కారుంది. దాన్ని నడపటానికి డ్రైవరున్నాడు. మీ ఇద్దరికీ ఆ కారుతో సంబంధం ఉంది. నీవు సరదాగా షికారు వెళ్ళాలని నీ కారును నీవే డ్రైవ్ చేసుకుంటూ (ప్రక్కనే డ్రైవరున్నా) ఒక తోటకు వెళ్ళావు. ఆకారును బయట వదిలి, నీ భార్యతో సహా లోనికి వెళ్ళి కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకొని తిరిగి కారులో కూర్చొని ఇంటికి వచ్చావు. కానీ నీ డ్రైవరు మాత్రం ఆ కారుతోపాటుగా వచ్చినా, నీవు తిరిగి వచ్చేంతవరకు ఆ కారును తుడుస్తూ దానికి రక్షణగా అక్కడే నిలబడిపోయాడు. అంటే దానికి సేవ చేస్తూ ఉండిపోయాడు.

కారు నీదే అయినా నీవు స్వేచ్ఛా జీవి. నీ డ్రైవరు మాత్రం దానికి సేవకుడై ఎంతసేపైనా దాన్ని కాపలా కాస్తూ నిరీక్షించాలి. కారును నీవు స్వేచ్ఛగా ఉపయోగించు కుంటున్నావు. అంటే కారు నీ సేవలో ఉంటుంది. నీ డ్రైవరు మాత్రం దాని సేవలో ఉంటున్నాడు. అంటే అతడికి స్వేచ్ఛ లేదు. ఎంత బాధగా ఉన్నా దాని సేవలో ఉండిపోవాల్సిందే.

ఇక్కడ నీవే భగవంతుడు, కారు మాయ, డ్రైవరు జీవుడు. నీ అధీనంలో కారు ఉన్నట్లు భగవంతుని అధీనంలో మాయ ఉంటుంది. డ్రైవరు ఆ కారు అధీనంలో ఉన్నట్లు జీవుడు మాయ అధీనంలో ఉండి అనేక బాధలు అనుభవించాలి. మాయను అధీనం చేసుకొనే జ్ఞానం భగవంతునికుంది. అ జ్ఞానం లేని జీవుడు మాయకు దాసుడై శ్రమిస్తున్నాడు, దుఃఖిస్తున్నాడు.

గుర్రపు స్వారీ ఎలా చేయాలో బాగా తెలిసిన నీవు గుర్రం పై స్వారీ చేస్తూ వెళ్ళవలసిన చోటుకు వెళ్ళి ఆనందిస్తున్నావు. ఇలా వెళ్ళేటప్పుడు నీ దృష్టి వెళ్ళవలసిన చోటు మీద ఉన్నదే గాని గుర్రం మీద లేదు. కాని గుర్రపు స్వారీ ఇప్పుడిప్పుడే నేర్చు కుంటున్నావు. అయినా ధైర్యం చేసి గుర్రంపై స్వారీ చేస్తూ ప్రయాణం సాగిస్తున్నావు. ఇపుడు నీ దృష్టి వెళ్ళవలసిన చోటు మీద లేదు. గుర్రాన్ని ఎలా దారిలోకి తెచ్చుకోవాలా? క్రిందపడిపోకుండా ఎలా జాగ్రత్తగా స్వారీ చెయ్యాలా? దారి ఎగుడు దిగుడుగా ఉంటే దిగి నడిపించుకుంటూ వెళదామా? అనే ఆలోచనలతో ఎప్పుడూ గుర్రం మీదనే నీ దృష్టి.

మాయ అనే గుర్రాన్ని ఎలా అదుపులో పెట్టాలో, దానిమీద ఎలా స్వారీ చేయాలో తెలిసినవాడు భగవంతుడు తెలియని వాడు జీవుడు. ఈ మాయను అధీనం చేసుకొని భగవంతుడు జీవుళ్ళకు ఈశ్వరుడయ్యాడు. **భూతానాం ఈశ్వరః** ఈ మాయోపాధితోనే భగవంతుడు సూర్యునికి బోధించింది.

ప్రకృతిని వశం చేసుకున్నవాడు భగవంతుడు. ప్రకృతికి వశులు మానవులు. అరణ్యవాసానికి వెళుతున్న శ్రీరాముడు ముని వేషంతో ముందు నడుస్తున్నాడు. ఆయన వెనుక సీతాదేవి ఆ వెనుక లక్ష్మణుడు ఉన్నారు. రాముడు భగవంతుడు, సీత ప్రకృతి, లక్ష్మణుడు జీవుడు. రాముడు స్వతంత్రుడు. సీత రామునికి వశవర్తి. మరి లక్ష్మణుడో? సీతను అనుసరిస్తూ సేవిస్తుంటాడు. ఇపుడు జీవుడైన లక్ష్మణునికి భగవంతుడైన రాముని దర్శనం కావాలంటే మధ్యలో నున్న ప్రకృతియైన సీత ప్రక్కకు తొలగాలి. అంటే భగవత్ సాక్షాత్కారం కావాలంటే ప్రకృతియొక్క ఆవరణ (వాసనలు) తొలగాలి. మాయ (ప్రకృతి) భగవంతుని ఆశ్రయించుకొని ఉంటుంది. కాని భగవంతుడు స్వేచ్ఛాజీవి. అసలు నిజంగా మాయకు (ప్రకృతికి) భగవంతుని కప్పి ఉంచే శక్తి ఉన్నదా? లేదు. నీ కంటికి చేతిని అడ్డం పెట్టుకొని సూర్యుని వైపు చూస్తున్నావు. సూర్యుడు కనిపించటం లేదు. ఇప్పుడు నీ చేయి సూర్యుని కప్పి ఉంచినదా? లేదు. అది నీ కంటిని మాత్రమే కప్పి ఉంచింది. అలాగే మాయ భగవంతుని కప్పలేదు. జీవుణ్ణే కప్పి ఉన్నది. జీవుడు ప్రయత్నించి ఈ మాయను అధిగమిస్తే జీవుడు స్వేచ్ఛాజీవి అవుతాడు. బంధనాలు, దుఃఖాలు తొలగిపోతాయి. ఇలా భగవంతుడు మాయ అనే ఉపాధిని (శరీరాన్ని) ధరించి ప్రకృతిని వశపరచుకొని ఈ లోకంలో అవతరిస్తున్నాడు. ఎందుకు? ఏమిటీ ఈ అవతారం యొక్క ఆవశ్యకత? హాయిగా అక్కడెక్కడో కూర్చొని ఆనందంలో ఓలలాడక ఇలా రావటం ఎందుకు? ఏ పరిస్థితుల వల్ల వస్తున్నాడు?

– భగవంతుని అవతారం యొక్క ఆవశ్యకత ఏమిటి?

శ్లో॥ యదాయదాహి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత ।

అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం ॥ (7)

తా॥ అర్జునా! ఎప్పుడెప్పుడు ధర్మానికి హాని కలుగుతుందో, అధర్మం పెచ్చుమీరిపోతుందో అప్పుడప్పుడు నన్ను నేను సృజించుకుంటాను.

వ్యాఖ్య : ధర్మానికి హాని : అసలు ధర్మం అంటే ఏమిటి? –మన జన్మలన్నీ కర్మజన్మలు. అంటే మనం చేసిన కర్మలే మనలను మళ్ళీ జన్మలెత్తించి ఈ లోకంలోకి లాక్కొని వస్తాయి. సత్కర్మలు చేస్తే మంచి జన్మలు. దుష్కర్మలు చేస్తే నీచ జన్మలు, దుఃఖపూరిత జన్మలు. అయితే ఏ రకమైన జన్మలు వచ్చినా ఇక్కడ అన్నీ పరిమితులే. కొంతకాలం సుఖం, ఆ తర్వాత దుఃఖం. పరిపూర్ణమైన ఆనందం మాత్రం ఉండదు. ఇక్కడి ఈ పరిమితులన్నింటిని దాటి పరిపూర్ణమైన ఆనందాన్ని అందుకోవాలంటే

ఏంచేయాలో, ఎలా చేయాలో భగవంతుడే కొన్నినియమాలు ఏర్పరిచాడు. ఆ నియమాలే ధర్మం. మన దైనందిన జీవితాన్ని నిజాయితీగా గడుపుతూ, తోటివారికి చేతనయినంతగా సాయపడుతూ, అన్యాయాలు, అక్రమాలు చేయకుండా, ఇతరులను పీడించకుండా, నిషిద్ధకర్మ లాచరించకుండా, దైవభక్తిని కలిగియుంటూ, దైవ ఋణాన్ని, ఋషి ఋణాన్ని, పితృ ఋణాన్ని, మనుష్య ఋణాన్ని, భూత ఋణాన్ని తీర్చుకుంటూ, జీవితాన్ని తరింపజేసుకోవాలి. మనం తరించటానికి భగవంతుడు ఏర్పాటు చేసిన ఈ నియమాలను అనుస రిస్తే మంచి ఫలితాలు, అనుసరించకపోతే, వ్యతిరేకిస్తే చెడ్డ ఫలితాలు కలిగి మళ్ళీ మళ్ళీ ఈ లోకంలోకి వస్తూ ఇందులోనే కూరుకుపోతారు. ఇదే భగవంతుడేర్పరచిన ధర్మం.

ఈ ధర్మానికి హాని కలిగినప్పుడు, అధర్మం విజృంభించినప్పుడు భగవంతుడు తనను తాను సృజించుకొని (మాయ అనే దేహాన్ని ధరించి) అవతరిస్తాడు. అంటే భగవంతుని దృష్టిలో ధర్మానికి ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉంది. అందుకే "ధర్మోరక్షతి రక్షితః" అన్నారు. ధర్మాన్ని రక్షిస్తే ఆ ధర్మమే (ధర్మరక్షణపై మక్కువ గల ఆ భగవంతుడే) నిన్ను రక్షించటం జరుగుతుంది–అని. అంతే కాదు. అధర్మం పెచ్చుపెరిగిపోతున్నా భగవంతుడు సహించడు. అవకాశం దొరికిందికదా అనో, బలం ఉన్నది కదా అనో అధర్మా లకు పాల్పడే వారిని భగవంతుడు చూస్తూ సహించడు. అందుకే తనను తాను సృజించుకొని వచ్చి ధర్మాన్ని నిలబెడతాడు, ధర్మాన్ని అనుసరించేటట్లు మానవులను తీర్చిదిద్దుతాడు.

ఐతే భగవంతుడెప్పుడు వస్తాడు?–డాక్టరు మన ఇంటికి ఎప్పుడు వస్తాడు? రోగం ముదిరి హాస్పిటల్‌కు వెళ్ళటానికి కూడా వీలు లేనప్పుడు కదా! అలాగే అధర్మం బాగా ముదిరిపోయి నప్పుడే భగవంతుడు ఈ లోకానికి వస్తాడు.

హిరణ్యకశిపుని పాపం బాగా ముదిరిపోయి భక్తుడు, పుత్రుడు ఐన ప్రహ్లాదుని తీవ్రంగా హింసించినప్పుడే నరసింహస్వామి రూపంలో అవతరించాడు.

ఒక జమీందారు ప్రతిరోజూ తన పొలాలు చూడటానికి, పనివాళ్ళ చేత పనులు చేయించటానికి వెళతాడా? వెళ్ళడు. ఐతే పరిస్థితులు తారుమారైతే, పనివాళ్ళు సరిగ్గా పనిచేయక, పొలాలు పండక, పూర్తిగా నష్టాలు వస్తుంటే అప్పుడు తన పనివాళ్ళను, పొలాలను పరిశీలించటానికి వస్తాడు. **అలాగే భగవంతుడు కూడా అధర్మం ప్రబలిపోయినప్పుడే వస్తుంటాడు. జమీందారు పనివాళ్ళ మధ్య తిరుగుతున్నా–ఒకవేళ తానే వాళ్ళతో కలిసి పనిచేస్తున్నా తన అధికారాన్ని,**

48

యాజమాన్యాన్ని, జమీందారునన్న విషయాన్నీ మరచిపోడు. అలాగే భగవంతుడు దేహధారియై ఈలోకంలో మనుష్యుల మధ్య తిరుగుతున్నా తాను భగవంతుణ్ణనే విషయం మరచిపోడు. తానెవరో, ఎందుకొచ్చాడో మరచిపోడు. మనుష్యులలోని కల్మషాలను తొలగించి, వారి హృదయాలు పవిత్రమయ్యేటట్లు, తిరిగి ధర్మమార్గంలో నడిచే టట్లు తన ఆచరణ ద్వారానో (రామునిలా) తన బోధనల ద్వారానో (కృష్ణునిలా) చేస్తాడు. కనుక ధర్మరక్షణ భగవానుని ప్రథమ కర్తవ్యం.

– ధర్మరక్షణ కోసం అలా అవతరించిన భగవంతుడు ఇక్కడ ఏంచేస్తాడు?

శ్లో॥ పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయచ దుష్కృతాం।
ధర్మ సంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే ॥ (8)

తా ॥ సాధుపురుషులను రక్షించటానికి, దుష్టులను నాశనం చెయ్యటానికి, ధర్మాన్ని స్థాపించటానికి యుగయుగములందు జన్మిస్తుంటాను.

వ్యాఖ్య : భగవంతునికి ఈ లోకంలో 3 పనులు. వాటికోసమే ఆయన దిగివచ్చేది. అవి. 1.సాధు–సత్పురుషుల సంరక్షణ. 2.దుష్టులను నాశనం చేయుట. 3. ధర్మసంస్థాపన.

1. పరిత్రాణాయ సాధూనాం : 'సాధువులను రక్షిస్తాడు అంటే సంసారులను రక్షించడు అని అర్థం కాదు. సాధువులు అంటే సత్పురుషులు అని. వారు గృహస్థులైనా, వానప్రస్థులైనా, సన్యా సులైనా, సామాన్యులైనా, గొప్పవారైనా–ఎవరైనా సరే–**ఎవరైతే ప్రాణం మీదకు వచ్చినా ధర్మాన్ని విడిచిపెట్టరో వారే సాధువులు. ఇతరులకు ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ అపకారం చేయనివారే సాధువులు. చేతనైనంతగా ఇతరులకు సాయపడేవారే సాధువులు. అట్టివారిని భగవంతుడు తప్పక రక్షిస్తుంటాడు.** తనను తండ్రి ఎంత హింసించినా తన ధర్మం నుండి తొలగిపోలేదు ప్రహ్లాదుడు. తన జీవితకాల మంతా విసుగులేకుండా శ్రీరామునికై ఎదురు చూచింది శబరి. ఇలా సత్పురుషులైన వారిని భగవంతుడు తప్పక రక్షిస్తాడు.

2. వినాశాయచ దుష్కృతాం : సత్పురుషులను, భక్తులను, సన్మార్గంలో నడిచే వారిని అనేక బాధలకు గురిచేస్తూ, హింసిస్తూ, శాస్త్ర విరుద్ధమైన, ధర్మవిరుద్ధమైన మార్గాలలో నడిచే వారిని భగవంతుడు నాశనం చేస్తాడు. కొందరు రాక్షసులు భగవంతుడు దిగివచ్చి తమ ఎదుట పడాలంటే ఆ భగవంతుని భక్తులను హింసించాలని నిర్ణయించుకొని, యజ్ఞయాగాది క్రతువులను ధ్వంసం చేస్తూ, మునులను, స్త్రీ బాల వృద్ధులను, చివరకు తమ వారిని కూడా హింసించేవారు. విశ్వామిత్రుని యాగాన్ని

మారీచ సుబాహులు ధ్వంసం చేసేవారు. రావణుడు శ్రీరాముని భార్యను హరించి చెరబట్టాడు. కంసుడు శ్రీకృష్ణుని తల్లిదండ్రులను చెరసాలలో బంధించాడు. హిరణ్యకశిపుడు తన కుమా రుడు ప్రహ్లాదుని ఘోరాతిఘోరంగా హింసించాడు. భస్మాసురుడు తనకు వరమిచ్చిన పరమశివుని నెత్తిన చెయ్యి పెట్టాలనుకున్నాడు. దుర్యోధనుడు శ్రీకృష్ణుడినే బంధించాలనుకున్నాడు. ఇలా అనేకమంది దుర్మార్గులు భగవంతుని, భగవద్భక్తులను, భగవంతునికి సంబంధించిన వారిని హింసించారు. అట్టివారే దుష్కృతులు, దుష్టులు, దుర్మార్గులు. నిప్పుకన్నా నిప్పుతో కాగిన ఇనుము భయంకరమైనది. అలాగే పాపం కన్నా పాపి భయంకరుడు. అట్టి పాపులను నశింపజేసేందుకే భగవానుడు అవతరిస్తుంటాడు.

పాప భావాలను వారి నుండి తొలగించవచ్చుకదా! వారిని చంపినందువల్ల పాపం పోతుందా? అనే వారున్నారు. అయితే జ్వరం వచ్చినప్పుడు ఒక మాత్ర(Tablet) ఇచ్చి నయం చేస్తాడు డాక్టరు. జలుబు చేస్తే Capsules ఇచ్చి, ఇంకా తగ్గకపోతే ఇంజెక్షన్ ఇచ్చి జలుబు తగ్గిస్తాడు. ఇక అవయవం కుళ్ళిపోతే Tablet ఇచ్చి ఊరుకుంటాడా? అలా ఊరుకుంటే శరీరమంతా కుళ్ళిపోతుంది. కనుక ఆపరేషన్ చేసి కుళ్ళిన భాగాన్ని తీసేయాలి. ఇప్పుడు శ్రీకృష్ణుడుగా అవతరించి అర్జునుని యుద్ధానికి ప్రోత్సహిస్తున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు. కౌరవ సంహారం హింస గదా! **శ్రీకృష్ణుడు భగవంతుడై యుండీ హింసను ప్రోత్సహిస్తున్నాడు. శాంతిని స్థాపించకుండా హింసను ప్రోత్సహించే ఆయనేం భగవంతుడండీ? అంటూ చంకలో సంచి తగిలించుకొని వచ్చి ప్రశ్నిస్తుంటారు కొందరు మేధావులు.**

భగవంతుడంటే విశ్వవిరాట్ పురుషుడు. **ఆ విరాట్ పురుషుని దేహంలోని అంగాలే కౌరవులు, పాండవులు, యాదవులు, దేవతలు, రాక్షసులు అందరూను. ఆ విరాట్ పురుషుని దేహంలోని కౌరవులు అనే అంగం చెడిపోయింది. ఎలాగైనా బాగు చేయాలని రాయబారాలు, సామదాన భేదోపాయాలు అనే Tabletలు, ఇంజెక్షన్‌లు ఇచ్చాడు జగద్వైద్యుడు శ్రీకృష్ణుడు. ఈ తేలికపాటి చికిత్సలకు లొంగలేదు జబ్బు. ఇంకా ఇంకా ముదిరిపోయింది. దాన్ని అలాగే వదిలేస్తే శరీరమంతా పాకి మొత్తాన్ని దెబ్బ తీస్తుంది. అందుకే కౌరవులనే ఆ దుష్టాంగాన్ని ఖండించి మిగిలిన సమాజం అనే శరీరాన్ని రక్షించాల్సి వచ్చింది. "దుష్టాంగంబు ఖండించి శేషాంగ శ్రేణికి రక్షసేయు విధంబుగా" మహావైద్యుడైన శ్రీకృష్ణుడు అర్జునుని కొంపొందరుగా పెట్టుకొని ఈ కురుక్షేత్ర సంగ్రామమనే ఆపరేషన్ చేశాడు. చెడిపోయిన భాగాన్ని తీసివేసి**

49

మనిషి ప్రాణాన్ని కాపాడలేక పోతే బంధువులు డాక్టరును తిడతారు, దాడి చేస్తారు. అలాగే దుర్యోధనాది కౌరవాధములను సంహరించి, ధర్మాత్ములైన పాండవులను కాపాడలేకపోతే అందరూ శ్రీకృష్ణుణ్ణే నిందించేవారు. కనుక దుష్టుల నాశనం భగవంతుని కర్తవ్యం.

3. ధర్మసంస్థాపనార్థాయ : దుష్టశిక్షణ, శిష్ట రక్షణలే గాక ధర్మ సంస్థాపన కూడా భగవంతుని కర్తవ్యమే. ధర్మం యొక్క అవసరాన్ని, గొప్పతనాన్ని అందరికీ తన వాక్కుద్వారా బోధిస్తూ ప్రజల్లో ధర్మాచరణ కలిగించటానికి ప్రయత్నిస్తూ శాస్త్రాల మీద, గురువుల మీద, పెద్దల మీద, దైవం మీద శ్రద్ధ కలిగిస్తూ, ప్రజలను సదాచారులుగా చేయుటే ధర్మసంస్థాపన. భగవద్గీతా బోధ ద్వారా భగవానుడు చేసిన దదే.

ఈ శ్లోకంలోని 3 పదాలలోని విశేషాన్ని తప్పక గమనిం చాలి.

1. సాధురక్షణను **'త్రాణాయ'** అనక **'పరిత్రాణాయ'** సాధూనాం అని–
2. నశింపజేయుటను **'నాశాయచ'** అనక **'వినాశాయచ'** దుష్కృతాం' అని–
3. నిలబెట్టటాన్ని **'స్థాపనార్థాయ'** అనిగాక ధర్మ **'సంస్థాప నార్థాయ'** అని – చెప్పటం విశేషం. అంటే ఈ మూడు విధులను భగవంతుడెంతో ముఖ్యంగా భావిస్తున్నాడని తెలుస్తుంది.

ఇంతవరకు భగవంతుడు తన దివ్యజన్మ కర్మల గూర్చి తెలియజేసి ఇప్పుడు తన దివ్యజన్మను గురించి, తన దివ్య కర్మల గురించి తెలుసుకొంటే ప్రయోజనమేమిటో తెలియజేయ బోతున్నాడు.

శ్లో ॥ జన్మకర్మచ మే దివ్యం ఏవం యో వేత్తి తత్త్వతః ।
త్యక్త్వాదేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోర్జునః ॥ (9)

తా॥ అర్జునా! ఎవరైతే నా దివ్యజన్మ, కర్మల గురించి ఈ విధంగా యదార్థంగా తెలుసుకుంటారో, అతడు ఈ శరీరాన్ని విడిచిపెట్టిన తర్వాత తిరిగి పుట్టడు, నన్నే చేరుకుంటాడు.

వ్యాఖ్య : 1. జన్మకర్మచ మే దివ్యం : భగవంతుని జన్మమూ దివ్యమే. భగవంతుని కర్మలూ దివ్యమే. సామాన్యులందరూ వారి వారి ప్రకృతి(వాసనలు)ని అనుసరించి వాటికి లోబడి జన్మిస్తుం టారు. అంటే వారు ప్రకృతి చేతిలో కీలుబొమ్మలు. కాని భగవంతుడు ప్రకృతి (మాయ)ని తన అధీనంలో పెట్టుకొని తనను తాను సృజించుకొని వస్తాడు. అంటే ప్రకృతి ఆయన చేతిలో కీలుబొమ్మ. అందుకే ఆయన జన్మ దివ్యమైనది.

అలాగే భగవంతుని కర్మలు కూడా దివ్యమే. మనం మన వాసనలకు అనుగుణంగా కర్మలు చేస్తుంటాం. అప్పుడే వాసనలు ఖర్చయ్యేది. కాని భగవంతుడో? ఆయన స్వేచ్ఛాజీవి. ఆయన తన సుఖసంతోషాల కోసమో, స్వార్థం కోసమో, కీర్తిప్రతిష్టల కోసమో కర్మలు చేయడు. దుష్టశిక్షణ, శిష్ట రక్షణ, ధర్మ సంస్థాపన కోసమే కర్మలు చేస్తాడు. ఆయన ఎట్టి కర్మలు చేసినా ఆయనను బంధించవు. కనుకనే ఆయన చేసే కర్మలన్నీ లీలలౌతున్నాయి. శ్రీకృష్ణుని చిన్ననాటి అల్లరి పనులన్నీ కృష్ణలీలలై పోయినవి. కనుక భగవంతుని కర్మలు కూడా దివ్యమైనవే.

2. ఏవం యో తత్త్వతః వేత్తి : ఇలా ఆయన జన్మను, కర్మలను దివ్యమైనవిగా తత్త్వతః–అంటే యదార్థంగా తెలుసుకొంటే అట్టి వానికి ఫలితం పునర్జన్మ ఉండదు. అయితే ఊరికే తెలుసుకుంటే ప్రయోజనం లేదు. **తత్త్వతః తెలుసుకోవాలి. అంటే అనుభవ పూర్వకంగా తెలుసుకోవాలి. ఆత్మీయంగా ఆ దివ్యత్వాన్ని అనుభవించాలి. అంటే అపరోక్ష బ్రహ్మజ్ఞానం ద్వారా తెలుసుకోవాలి.** అదే తత్త్వతః తెలుసుకోవటమంటే. భగవంతుడు తన కన్న వేరుగా ఉన్నాడని తెలియటం పరోక్ష జ్ఞానం. **ఆ భగవంతుడు నేనే నని అనుభవ పూర్వకంగా తెలియటం అపరోక్ష జ్ఞానం.** అట్టి అపరోక్ష జ్ఞానం ద్వారా నేను ఈ దేహేంద్రియ మనోబుద్ధుల కన్న వేరుగా, ఈ దేహమునందంతటా నఖశిఖ పర్యంతం వ్యాపించియున్న సూక్ష్మాతిసూక్ష్మ, సర్వవ్యాపక, స్వయంప్రకాశ చైతన్యాన్ని; నాకు ఏ అవసరాలు లేవు, కోరికలు లేవు, ఆశలు లేవు, ఆశయాలు లేవు, అకర్తను, అభోక్తను అని గ్రహించి, నిర్లిప్తంగా, కేవల సాక్షిగా ఉన్నట్లైతే అదే అపరోక్షంగా–అనుభవ పూర్వకంగా తెలియటం. అలా తెలిస్తే–

3. దేహం త్యక్త్వా పునర్జన్మ న ఇతి :–ఈ దేహాన్ని విడిచిన తర్వాత తిరిగి మరొక దేహాన్ని ధరించడు. అంటే తిరిగి జన్మించడు. **అసలు జన్మ ఎందుకు వస్తున్నది? మన మనస్సును అంటుకున్న వాసనల వల్ల. వాసనలన్నీ క్షయమై అసలు మనస్సే లేకపోతే–ఇక జన్మ ఎత్తేది ఎవరు?** ఇప్పటిదాకా నేను దేహాన్ని, నేను మనస్సును అని భావించిన జీవుడు భగవంతుని యదార్థ స్వరూపాన్ని గ్రహించిన తర్వాత–అపరోక్ష జ్ఞానం ద్వారా–తత్త్వతః గ్రహించిన తరువాత –నేను **ఈ దేహాన్ని, మనస్సును; చైతన్యాన్ని–ఆత్మను–భగవంతుడిని అని తెలుసుకొని అలా కేవల ఆత్మగా ఉండిపోయినప్పుడు–తిరిగి జన్మ ఎత్తవలసిన ఆ మనస్సే అంతమైనప్పుడు పునర్జన్మ ఎలా ఉంటుంది?** అందుకే బ్రహ్మనిత్ బ్రహ్మైవ భవతి” బ్రహ్మమును తెలుసుకొన్నవాడు బ్రహ్మమే అవుతాడు–అనేది ఉపనిషత్ వాక్యం.

మామ్ఏతి : జన్మలేకుండా పోతే శూన్యమేనా? అని కొందరి సందేహం. ఆ సందేహ నివృత్తి కోసమే ఇక్కడ భగవానుడు 'మామ్ఏతి'–నన్నే చేరుకుంటాడు అని తెలియజేయటం జరిగింది. జన్మ లేదంటే భగవంతునిలో ఏకమైనట్లే. అదే మామ్ఏతి. మట్టితో కుక్క బొమ్మను చేశాం. ఆ తర్వాత దాన్ని చెడగొట్టి ఎద్దు బొమ్మను చేశాం. ఆ తర్వాత దాన్నే చెట్టు బొమ్మను చేశాం. అలా అనేక రకాల బొమ్మలుగా చేసి చివరకు దాన్ని నీటిలో వేశాం. ఏమవుతుంది? నీటిలో కరిగిపోయి నీటి రూపంగా మారిపోతుంది. అలాగే ఎన్నో జన్మలెత్తిన తర్వాత ఎప్పుడైతే తన యదార్థ స్వరూపాన్ని తెలుసుకొంటాడో అప్పుడు ఆ స్వరూపమే–ఆత్మయే అవుతాడు.

ఇక్కడే మరొక సందేహం. దేహాన్ని విడిచిన తర్వాత పునర్జన్మ లేదు. నన్నే చేరుకుంటాడు–అన్నారు కదా! అంటే భగవంతుణ్ణి చేరుకొనేది దేహం విడిచిన తర్వాత నేనా? మోక్షమనేది దేహం విడిచిన తర్వాత వచ్చేదా? అనే సందేహం రావచ్చు.

అసలు మోక్షం అనేది దేహం విడిచిన తర్వాత వచ్చేది కాదు. దేహం ఉండగానే పొందేది మోక్షం. ఎప్పుడు అనుభవ పూర్వకంగా నేను పరమాత్మను అని తెలుసుకుంటాడో అప్పుడే మోక్షం. అలా తెలుసుకొనటం దేహం ఉన్నప్పుడే గదా సాధ్యమయ్యేది. అయితే ఈ మోక్షం పొందిన తర్వాత కూడా ఆయుష్షు ఉన్నంత వరకు ఆ దేహం నిలిచే ఉంటుంది. అయుష్షు పూర్తయి ఆ దేహం పోయిన తర్వాత తిరిగి దేహం రాదు. జన్మ లేదు అని మాత్రమే. సామాన్యులంతా దేహాన్ని విడిచిన తర్వాత మరొక దేహాన్ని తగిలించుకొని వస్తారు. కానీ ఈ పరమాత్మానుభవాన్ని పొందిన జ్ఞాని మాత్రం దేహాన్ని విడిచిన తర్వాత తిరిగి జన్మించటానికి వాసనలు గాని, సంచిత కర్మలు గాని లేవు గనుక, అతడు తన స్వరూపంలో నిలిచిపోతాడు.

అయితే అందరూ ఇలా పరమాత్మానుభవాన్ని పొందగలుగుతారా? తమ స్వరూపంలో నిలిచిపోగలుగుతారా? అంటే– మోక్షాన్ని పొందే అర్హత ఎవరికి?

శ్లో॥ వీతరాగ భయక్రోధాః మన్మయా మాముపాశ్రితాః ।
బహవో జ్ఞాన తపసా పూతా మద్భావ మాగతాః ॥ (10)

తాత్పర్యము : రాగము, భయము, క్రోధము విడిచిపెట్టి, నాయందే చిత్తము నిల్పి, నన్నే ఆశ్రయించి, జ్ఞాన తపస్సు వల్ల, పవిత్రులైన ఎందరో నా స్వరూపాన్ని పొందారు.

వ్యాఖ్య : స్వస్వరూప జ్ఞానాన్ని, మోక్షాన్ని పొందాలంటే గొప్ప సాధన కావాలి. ఆ సాధనా క్రమాన్ని ఇక్కడ సంక్షిప్తంగా తెలియ జేస్తున్నారు. అవి-

1. వీతరాగ భయ క్రోధాః - రాగ, భయ, క్రోధాలను విడిచిపెట్టాలి. ఎందుకు?- మనం భగవంతుని వైపుకు తిరగాలి. అందుకు ప్రధానంగా మనకు అడ్డువస్తున్న దేమిటి? ప్రపంచంతో మనం పెట్టుకొనే ప్రమేయాలే. విషయాలపై, వస్తువులపై, భోగాలపై మనకుగల ఆసక్తియే. ఈ ఆసక్తిని తొలగించుకో గలిగితేనే భగవంతుని వైపుకు తిరగటం సాధ్యం. అలా తొలగించుకొనుటకే ఈ రాగ భయ క్రోధాలను విడిచిపెట్టవలసిన అవసరం ఉంది.

ఈ లోకంలో అనేక వస్తువులు, విషయాలు, భోగాలున్నాయి. వాటి పట్ల మనకు గల అభిలాష, వాటిని తెచ్చుకొని, అనుభవించి, ఆనందించాలనే కోరికయే **రాగం.** ఈ రాగం కలిగి నప్పుడు వాటినెలాగైనా సంపాదించాలని ప్రయత్నిస్తాం. ఈ ప్రయ త్నంలో వాటిని సంపాదించలేమేమోననే భావం, లేదా సంపాదిస్తే అవి మన చేతుల్లో నుండి జారిపోతాయేమో ననుకుంటే కలిగేది **భయం.** వాటిని నీవు పొందలేక పోవటానికి గాని, లేదా నీవు చేజార్చుకోవటానికి గాని ఎవరు కారణమౌతారో వారిపై కలిగేది **క్రోధం.** ఈ మూడూ వదలాలి. అలా వదిలితే మనం ప్రపంచం నుండి విడుదల పొందినట్లే. ఈ మూడింటిలోనూ ప్రధానంగా రాగాన్ని వీడాలి. అలా వీడాలంటే ఈ వస్తువులు, భోగాలు అన్నీ అనిత్యమైనవని, అవి సుఖాలను తాత్కాలికంగా ఇచ్చినా చివరకు దుఃఖాలపాలు చేస్తాయని నిరంతరం గుర్తుంచుకోవాలి. వాటిలోని దోషాలను చూడాలి. అయితే వీటిపై ఆసక్తిని వదలాలంటే మనకు ఇంకేదో గొప్ప ఆధారం కావాలి. అదే-

2. మన్మయా-మాం ఉపాశ్రితాః - భగవంతుని గురించి ఆలోచన చేయటం, ఆయన మహిమను గురించి తెలుసుకోవటం, ఆయన మనకు చేస్తున్న ప్రయోజనం గురించి ఆలోచించటం, ఆయనను ఆరాధించటం, ఆయననే సర్వ సంపూర్ణ శరణాగతి చెంది ఆశ్రయించటం, పూర్తిగా ఆయనపై భారం వేయటం. **నిజంగా భగవం తుడు మనకు ఏం మేలు చేస్తున్నాడు? మనకు ఆధారంగా భూమి నిచ్చాడు. దప్పిక తీర్చుకొనుటకు నీరు, ఆహారం కొరకు భూమి, పీల్చుకొనుటకు గాలి, తిరగటానికి అవకాశమిచ్చే ఆకాశం...ఇలా ఎన్నో ఇచ్చాడు. మనం తిని హాయిగా పడుకొని నిద్రపోతే తిన్న ఆహారాన్ని అరిగించి, సారాన్ని దేహభాగాలకు అందిస్తున్నాడు. అట్టి భగవంతునికి మనం ఎంతటి కృతజ్ఞులమై ఉండాలి.** ఇలా భగవంతుని ఆలోచనలతో

మనస్సు నిండాలి. అప్పుడే వస్తువులపై రాగం తొలగేది, విరాగం కలిగేది. దీనికై మనం ఏంచేయాలి.

3. జ్ఞాన తపసాః- భగవంతుని గురించి సంపూర్ణంగా తెలుసుకోవాలన్నా, భగవంతుని చేరుకోవాలన్నా ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం కావాలి. **ఆ జ్ఞానాన్ని శాస్త్రాల ద్వారా, గురువుల ద్వారా శ్రవణం చేసి తెలుసుకోవాలి. ఆ తెలుసుకున్న జ్ఞానాన్ని మనన, నిధి ధ్యాసనల ద్వారా గట్టి పరచుకొని అనుభూతికి తెచ్చుకోవాలి. ఇదే తపస్సు. జ్ఞానం కొరకు చేసే తపస్సే జ్ఞాన తపస్సు. ఈ తపస్సు వల్లనే తనకూ భగవంతునికి తేడా లేదని- జీవుడికి దేవుడికి యదార్థంగా తేడా లేదని జీవుడే దేవుడని అభేద దృష్టి కలుగుతుంది. ఇదే జీవ బ్రహ్మైక భావం.** ఇట్టి భావం అనుభవ పూర్వకంగా కలిగితే అదే భగవత్ప్రాప్తి-భగవత్ స్వరూపాన్ని పొందటం.

ఇది కేవలం వాచా వేదాంతం కాదు. ఇలా ఎందరో సాధన చేసి ప్రపంచ వ్యామోహాల నుండి బయటపడి భగవంతుని యందే మనస్సు నిల్పి భగవత్స్వరూపాన్ని పొందారు. అందుకే 'బహవః' అన్నారు. అంతేకాదు, ఇట్టి జ్ఞాన తపస్సు వల్లనే మానవులు పునీతులౌతారు. అందుకే 'పూతాః' అన్నారు. పవిత్ర నదులలో మునిగినందునో, మన స్వార్థం కోసం చేసే పూజలు, యజ్ఞాల వల్లనో, పవిత్రత రాదు. ఈ జ్ఞానతపస్సు వల్లనే పవిత్రులౌతారు- అని భగవానుడు స్పష్టంగా తెలియజేస్తున్నాడు. ఇట్టి పవిత్రత వల్లనే పరమాత్మ స్వరూప ప్రాప్తి. ఈ శ్లోకంలో మరొక విశేషం ఉంది. పరమాత్మ ప్రాప్తికి కర్మకాండ, ఉపాసన కాండ, జ్ఞానకాండ అని వేదాలలోను, కర్మ మార్గం, భక్తి మార్గం, జ్ఞాన మార్గం -అని భగవద్గీతలోనూ తెలియజేసిన విషయాలను ఈ శ్లోకంలో సంక్షిప్తంగా తెలియజేయటం జరిగింది.

1) ప్రథమ పాదంలో **'వీతరాగ భయ క్రోధాః'** అని చెప్పటం ద్వారా **'కర్మ మార్గం'** సూచించబడింది. వస్తువులపై రాగాన్ని విడిచి కర్మ క్షేత్రంలో పనిచేయాలి-అని.

2) ద్వితీయ పాదంలో **'మన్మయా మాము పాశ్రితాః'** అని చెప్పటం ద్వారా **'భక్తి మార్గం'** సూచించబడింది. భగవంతుని యందు చిత్తాన్ని నిలిపి, ఆ భగవంతునే సర్వకాల సర్వావస్థల యందు ఆశ్రయించాలి-అని.

3) తృతీయ పాదం **'జ్ఞాన తపసా'** అని చెప్పటం ద్వారా **'జ్ఞాన మార్గం'** సూచించబడింది. ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానాన్ని తెలుసుకొని, అనుభవానికి తెచ్చుకొనుటకు తపించాలి-అని.

ఇలా మూడు మార్గాల ద్వారా 'మద్భావం ఆగతాః' పరమాత్మ భావాన్నే పొందుతారు. ఐతే భగవంతుడు ఎవరినెలా అనుగ్రహిస్తాడు?

ఎట్టివారు భగవంతుని తత్త్వతః తెలుసుకొని ఆయనను చేరుకోగలుగుతారో ఇంతకుముందు శ్లోకంలో తెలియజేయటం జరిగింది. మరి లోకంలో ఎందరో మానవులున్నారు గదా! అందరూ భగవంతునివైపుకు తిరుగుతున్నారా? లేదు. అంటే భగవంతుని అనుగ్రహం అందరిమీదా ఉండదా? కొందరిపైనే రాగం ఉంటుందా? అసలు భగవంతునికి రాగ ద్వేషాలుంటాయా?–

శ్లో॥ యేయథా మాంప్రపద్యంతే తాంస్తథైవ భజామ్యహం।
మమ వర్త్మానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ! సర్వశః॥ (11)

తా : పార్థా! ఎవరు నన్ను ఎలా కొలిస్తే వారిని నేను అలాగే అనుగ్రహిస్తాను. మనుష్యులందరూ అన్నివేళలా నన్నే అనుసరిస్తూ ఉంటారు.

వ్యాఖ్య : చేసుకున్నవారికి చేసుకున్నంత మహదేవా! అన్నట్లు ఎవరు ఎంత భక్తితో ఏ విధంగా భగవంతుణ్ణి సేవి స్తారో, అర్చిస్తారో, ప్రార్థిస్తారో వారిని ఆ విధంగానే భగవంతుడు అనుగ్రహిస్తాడు. భగవంతుడిలో ఏ రాగద్వేషాలు, ఇష్టా ఇష్టాలు ఉండవు. ఐతే మనం మన యొక్క కర్మల ద్వారా, భగవంతుని అనుగ్రహాన్ని పొందటమో– ఆగ్రహాన్ని పొందటమో జరుగుతుంది.

భగవంతుడు ప్రతి ప్రాణిలోను కూర్చొని ఆ ప్రాణికి శక్తినిస్తున్నాడు. ఆ శక్తిని మనం సద్వినియోగం చేసుకోవటమో, దుర్వినియోగం చేసుకోవటమో మనదే గాని భగవంతునిదేమీ లేదు.

కరెంటుతో రేడియోలో పాటలు వినవచ్చు. టి.వి.లో బొమ్మలు చూడవచ్చు, ఫ్యాన్ ద్వారా గాలిని, లైట్ ద్వారా కాంతిని పొందవచ్చు, ఫ్రిజ్ ద్వారా వస్తువులను, నీటిని చల్లబరచు కోవచ్చు, హీటరు ద్వారా నీటిని వేడిచేసుకోవచ్చు. తాకకూడని చోట తాకి ప్రాణం పోగొట్టుకోవచ్చు. కరెంటు స్వయంగా పాటలు పాడదు. బొమ్మలు చూపదు, గాలిని, వెలుతురును ఇవ్వదు, చల్లబరచదు, వేడి చేయదు. అది అన్నింటికి పక్షపాత రహితంగా శక్తినిస్తుంది. ఆ శక్తిద్వారా మనం కోరుకున్నట్లు ఫలితాలను పొందుతాం. అలాగే భగవంతుడనే చైతన్యం ద్వారా మనం మంచి పనులు చేయవచ్చు, చెడ్డ పనులు చేయవచ్చు, ఈ ప్రాపంచిక వ్యామోహాలలో మునిగిపోతూ తిరిగి తిరిగి జన్మలు తెచ్చుకుంటూ బంధంలో పడిపోవచ్చు. భగవంతుని గురించి తెలుసుకుంటూ, సాధనలు చేస్తూ మోక్షాన్ని పొంద వచ్చు. ఇలా వారి వారి భావాలకు, కర్మలకు అనుగుణంగా ఫలితాలనివ్వటమేగాని

భగవంతునికెవరి పట్లా రాగద్వేషాలుండవు. బుద్ధునిలోనూ, హంతకునిలోనూ– అందరిలోను ఉన్నది ఒకే ఒక దివ్య చైతన్య శక్తి. ఆ శక్తిలో ఏ తేడా లేదు. దానిని ఉపయోగించుకోవటంలోనే తేడా.

మమవర్త్మానువర్తంతే మనుష్యా సర్వశః :– మనుష్యులంతా నన్నే అనుసరిస్తూ ఉంటారు. నిజంగా మనుష్యులంతా భగవంతునే అనుసరిస్తున్నారా? లేదే, చాలా కొద్ది మంది మాత్రమే భగవంతుని గురించి ఆలోచిస్తున్నారు. భగవత్ కార్యాలు చేస్తున్నారు, మోక్ష మార్గాన ప్రయాణిస్తున్నారు. మిగిలిన అందరూ లౌకిక విషయాలలో, భోగాలలో మునిగిపోతూ వున్నారు. అయినప్పటికి ఎవరు ఎక్కడ తిరిగినా, ఏమి చేసినా, ఎలా ప్రవర్తించినా అంతా ఈ భగవంతుని సృష్టి పరిధిలోనే గదా! ఎవరు ఎన్ని కోట్లానుకోట్ల జన్మలెత్తినా, ఎలా వ్యవహరించినా చివరకు చేరుకోవలసిన చోటు ఒక్కటే. అదే పరమాత్మ. పరమాత్మ నుండి బయట పడిన మనం ఎక్కడెక్కడ తిరిగినా, ఎన్ని జన్మలెత్తినా, ఎన్ని సుఖదుఃఖాలు అనుభవించినా చివరకు బుద్ధిమంతుల్లా ఆ పరమాత్మవైపు తిరగాల్సిందే. ఆ పరమాత్మను చేరుకోవాల్సిందే. అప్పుడే శాంతి. సముద్రం నుండి వేడెక్కి ఆవిరై అంతరిక్షం లోకి ప్రవేశించిన నీరు తిరిగి వర్ష రూపంలో భూమిని చేరి, నదుల ద్వారా ఎక్కడెక్కడ తిరిగినా చివరకు సముద్రాన్ని చేరవలసిందేగదా! అలాగే సమస్త మానవులు చివరకు పరమాత్మ వైపుకు తిరిగి ప్రయాణించాల్సిందే.

కోరుకున్నవారికి కోరుకున్నట్లుగా ఇచ్చే కల్పవృక్షంగదా భగవానుడు. మరి అందరూ మోక్షాన్నే కోరుకుని భగవంతుని వైపుకు తిరగవచ్చుగదా! ఎందుకీ అల్పమైన ప్రాపంచిక విషయాలకోసం ఆయా దేవతలను ఆరాధిస్తుంటారు?–

శ్లో॥ కాంక్షంతః కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః ।
క్షిప్రంహి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా ॥ (12)

తా : కర్మల యొక్క ఫలితాన్ని కోరుకునే వారు ఇక్కడి దేవతలను ఆరాధిస్తూ ఉంటారు. ఎందుకంటే ఈ మానవ లోకంలో కర్మల వల్ల వచ్చే ఫలితం త్వరగా లభిస్తుంది గనుక.

వ్యాఖ్య : పరమాత్మ కల్పవృక్షంలాంటివాడు. మనం తగిన విధంగా, మనస్ఫూర్తిగా, భక్తితో కోరాలేగాని ఏ కోరికనైనా తీర్చగలవాడు. మనం ఆయననే చేరుకోవాలనీ కోరుకోవచ్చు, లేదా ఈ లోకంలోని అల్పమైన, అనిత్యమైన సుఖాలు,

భోగాలు, ధన సంపదలు కావాలనీ కోరుకోవచ్చు, అవన్నీ అనిత్యమైనవి. ఆయనను చేరుకొంటే లభించేది శాశ్వత ఆనందం; అఖండమైన అనంతమైన ఆనందం. మరి అట్టి నిత్యమైన ఆనందం కొరకు ఆయననే చేరుకోవాలని కోరుకోవచ్చుగదా! కోరుకోవచ్చు, కాని ఆయనను చేరుకోవాలంటే... 1. రాగభయక్రోధాలు విడిచి పెట్టాలి. 2. ఆయననే ఆశ్రయించాలి, ఆయనయందే చిత్తాన్ని ఏకాగ్రంగా నిలపాలి. 3. పరిపూర్ణమైన జ్ఞానాన్ని, ఆత్మజ్ఞానాన్ని పొంది, ఆ జ్ఞానం అనుభవానికి తెచ్చుకొనేందుకు అనేక సాధనల ద్వారా జ్ఞాన తపస్సు చేయాలి-అని ఇంతకు ముందు శ్లోకంలో తెలుసుకున్నాం. మరి ఈ మూడు మార్గాలను అను సరించడానికి ఎంతకాలం పడుతుంది? ఒక సంవత్సరమో, 5-10 సంవత్సరాలో, 50 సంవత్సరాలో, 4-5 జన్మలో, 100 జన్మలో ఎంత కాలం పడుతుందో ఎవరికీ తెలియదు. తీవ్రమైన మోక్షాపేక్షతో, ఏకాగ్రమైన మనస్సుతో, సూక్ష్మమైన బుద్ధితో, మహాత్ములైన గురువుల ఆశ్రయంతో, వారికి చేసే సేవలతో, ప్రాపంచిక విషయాల పట్ల, భోగాలపట్ల వైరాగ్యంతో కత్తిమీద సాములాగా ఈ సాధనలు సాగించాలి. అలా సాగించినా ఫలితం మనకు అంత త్వరగా - స్పష్టంగా కనిపించదు.

అదే ఈ లోకంలోని సుఖాలు, భోగాలు, ధనం, సంపదలు మొదలైన వాటికోసం భగవంతుని ఆశ్రయిస్తే, అర్థిస్తే, ప్రార్థిస్తే, పూజిస్తే, ఆరాధిస్తే- ఆ ఫలితాలు వెంట వెంటనే లభిస్తుంటాయి. వాటివల్ల తాత్కాలికంగానే ఐనా సంతోషం, ఆనందం కలుగుతుంది. ఇలా ఫలితం త్వరగా లభించే, ప్రత్యక్షంగా కనిపించే మార్గం ఉన్నప్పుడు; ఫలితం ఎప్పటికి వస్తుందో, అసలు వస్తుందో రాదో తెలియని ఆ మోక్షం కొరకు, పరమాత్మ ప్రాప్తి కొరకు ఏ మానవుడు ప్రయత్నిస్తాడు?

కలెక్టరు కావాలంటే డిగ్రీ చదవాలి. పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ చెయ్యాలి. ఎన్నో పోటీ పరీక్షలకు హాజరు కావాలి. ఎంతో శ్రమపడాలి. ఇంత శ్రమపడ్డా చివరకు ఫలితం ఏమౌతుందో తెలియదు. కాని ఏదో చిన్న ఉద్యోగం కోసమైతే కొద్ది ప్రయ త్నంతో, కొద్ది శ్రమతో పొందవచ్చు. అలాగే ఆకు కూరలు నెలరోజులకే వస్తాయి. కాయగూరలైతే 4 నుండి 6 నెలల వరకు ఆగాలి. సపోటా, నిమ్మ, మామిడి అయితే 5 నుండి 8 సంవత్సరాలు ఆగాలి. అందువల్ల త్వరగా ఫలితం వచ్చేవాటి కోసమే ఎక్కువమంది ప్రయత్నిస్తుంటారు.

అందుకే ఈ లోకంలో మానవులు త్వరత్వరగా ఫలితాలనిచ్చే సుఖాలు, భోగాలు, ధనసంపదలు, ఆరోగ్యం కలగాలని ఇక్కడి దేవతలను ఆరాధిస్తూ ఉంటారు. అరుదుగా ఏ కొద్దిమందో శాశ్వత ఆనందదాయకమైన మోక్షప్రాప్తికై పరమాత్మను ఆశ్రయిస్తారు.

ఇంతకూ పరమాత్మ ఎవరు? అన్యదేవతలు ఎవరు? ఇక్కడే చాలామంది పొరబడుతుంటారు. సరైన అర్థం తెలుసుకోకపోతే మత మౌఢ్యం ఏర్పడే ప్రమాదం ఉంది.

మన మనోభావాలనుబట్టే మనం పరమాత్మను ఆశ్రయిస్తున్నామా? అన్య దేవతలను ఆరాధిస్తున్నామా? అనే విషయం తేలిపోతుంది. మన లౌకికమైన కోరికలను తీర్చుకోవాలనే భావంతో ఆరాధిస్తే అది అన్యదేవతారాధన అవుతుంది. అలా గాక పరమాత్మలో నిలచిపోవాలని ఆరాధిస్తే అది భగవదారాధన అవుతుంది.

నీవు శ్రీకృష్ణుని విగ్రహం ముందు కూర్చుని నీ కష్టం తీరిపోవాలని, లేదా ఆరోగ్యం కలగాలని, లేదా ధనం రావాలని ఆరాధిస్తే అది దేవతారాధన అవుతుంది. అదే శ్రీకృష్ణుని విగ్రహం ముందు కూర్చొని ఆయననే చేరుకొని, ఆయనలో ఐక్యమైపోవాలని కోరుకుంటే అది భగవదారాధన అవుతుంది.

అన్యదేవతలంటే అన్యమతాలవారు ఆరాధించే జీసస్, అల్లా, బుద్ధుడు, మహావీరుడు అని; భగవంతుడంటే హిందూ మతానికి చెందిన విష్ణువు, శ్రీకృష్ణుడు అని భావిస్తే అది మత మౌఢ్యం అవుతుంది. అలాగే విష్ణువు గొప్ప, శివుడు తక్కువ అనిగాని, ఇంకా ఇలా దేవతా స్వరూపాలలో భేదాలను గాని చూచేవారు కూడా తెలియనివారు, మూర్ఖులే అవుతారు.

ఎవరినా పూజించినా, ఏ మతాన్ని అనుసరించినా, 'భగ వంతుని చేరుకోవటమే నా లక్ష్యం' అని భావించి అందుకు ప్రయత్నించే వారంతా భగవదారాధకులే. వారు ఆరాధించేది నిరాకార నిర్గుణ పరమాత్మనే. అలాగాక లౌకిక కోరికల కోసం ఏ విగ్రహాన్ని, ఏ మతాన్ని ఆశ్రయించినా వారు అన్యదేవతా రాధకులే. వారు ఆరాధించేది అన్యదేవతలనే అని గ్రహించాలి.

- అందరినీ భగవంతుడే కదా సృష్టించింది. మరి అందరినీ పరమాత్మను చేరుకొనే శక్తిగల వారిగానే సృష్టిస్తే బాగుండేది గదా! మరెందుకు అల్పమైన కోర్కెలను తీర్చుకొనే వారినిగా సృష్టించటం?

శ్లో॥ చాతుర్వర్ణ్యం మయాసృష్టం గుణకర్మ విభాగశః ।
తస్య కర్తార మపి మాం విద్ధ్య కర్తార మవ్యయం ॥ (13)

తా : వారి వారి గుణకర్మల విభాగాన్ని అనుసరించి నాలుగు వర్ణాలూ నా చేతనే సృష్టించబడ్డాయి. వాటిని సృష్టించి నది నేనే అయినా కర్తను కానని, నాశనం లేని వాడిననీ తెలుసుకో.

వ్యాఖ్య : భగవంతుడు ఎలా సృష్టిస్తున్నాడు ఈ లోకంలోని మానవులను? వారి వారి గుణాలను బట్టి-వారి వారి కర్మలను బట్టి. వారి గుణాలను ఆయన మార్చటంలేదు. వారి వారి గుణాలకు తగిన రూపాలనిచ్చి దేహాలను సృష్టిస్తున్నాడు.

కంసాలికి బంగారం ఇస్తే గాజులు, నెక్లెస్, ఉంగరాలు, జూకాలు చేసి ఇస్తాడు. కుమ్మరి మట్టితో కుండలు, కూజాలు, పిడతలు, మూకుళ్లు చేస్తాడు. కంసాలిగాని, కుమ్మరిగాని వస్తువుల గుణాన్ని మార్చటం లేదు. వాటికి వేరువేరు రూపాలను మాత్రం ఇస్తున్నారు. బంగారం బంగారంగానే ఉంటుంది. మట్టి మట్టిగానే ఉంటుంది. అలాగే భగవంతుడు ఎవరి గుణాలను గాని, కర్మఫలాలను గాని, వాసనలనుగాని మార్చడు. వాటికి తగిన దేహాలనిచ్చి పంపిస్తున్నాడు. అంటే ఎవరి గుణాలను బట్టి-కర్మలను బట్టి వారికి జన్మలు వస్తున్నాయి.

ఒకడు చాలా పేదవాడు, కురూపి కూడా. అందువల్ల అందరూ వాణ్ణి చూచి, గేలి చేస్తుంటారు. వాడు వాళ్లనేమీ అనలేదు. లోలోపల కోపం, ఉక్రోషంతో ఉడికిపోతూ, నేను కూడా బాగా సంపాదించి, కోటీశ్వరుడిని అయి వీరిని నా పాదాల దగ్గర పడి ఉండేటట్లు చేయాలి అని మనస్సులో అనుకుంటూ ఉండేవాడు. అవే వాడి వాసనలు. ఎప్పుడూ రజోగుణంతోనే ఉండేవాడు. ఆ జన్మలో అనుకున్నదేదీ సాధించలేదు. మరు జన్మలో అందం, చదువు, తెలివిగల వాడిగా, ఒక సంపన్నుడికి ఒక్కడే కుమారుడిగా జన్మించాడు. వాణ్ణి ఎగతాళి చేసిన వారంతా పేదవారుగా పుట్టి వాడివద్ద పనివాళ్లుగా చేరారు. ఇప్పుడు వాళ్ళని ఏదైనా చిన్న తప్పు చేసినా, అసలు తప్పు చేయక పోయినా తిడుతూ, ఎగతాళి చేస్తూ వుంటున్నాడు. ఇదే 'ఎవరు చేసిన కర్మ వారనుభవించక తప్పదన్నా' అనే తత్వం.

భగవంతుడు గుణ కర్మలను బట్టి 4 వర్ణాలుగా సృష్టి స్తున్నాడు గదా! ఎలా?-

1. సత్వగుణం అధికం, రజోగుణ తమోగుణాలు అల్పంగా ఉంటే బ్రాహ్మణులుగా పరిగణించబడతారు. బ్రహ్మతత్వాన్ని అన్వేషించటం, అధ్యయనం, అధ్యాపనం చేస్తూ లోకంలో ఆధ్యాత్మిక నైతిక జీవితాన్ని ప్రేరేపించటం అతడి కర్మలు.

2. రజోగుణం అధికం సత్వ, తమో గుణాలు అల్పంగా ఉంటే క్షత్రియులు. వారు శాసన వ్యవస్థను చేపట్టి ధర్మరక్షణ చేస్తారు.

3. రజోగుణం అధికం, తమో, సత్వ గుణాలు అల్పంగా ఉంటే వైశ్యులు, వారు వృత్తి, వ్యాపారాలతో పాడి పంటలను విస్తారం చేస్తారు.

4. తమోగుణం అధికం, రజో, సత్వ గుణాలు అల్పంగా ఉంటే శూద్రులు. వారు వివిధ వృత్తులతో సేవల నందిస్తూ లోక శ్రేయస్సుకు పాటుపడతారు.

ధర్మ సంస్థాపన కొరకు తనను తాను సృజించుకొని వచ్చే భగవంతుడు ఒక క్రమబద్ధమైన విధానాన్ని అనుసరించి సృష్టి జరిపాడు. అదే చాతుర్వర్ణ వ్యవస్థ. ఎవరియందు ఏ గుణం అధికంగా ఉంటుందో, ఎవరెట్టి కర్మ ప్రవృత్తి కలిగి ఉంటారో దానికి అనుగుణంగానే ఈ వ్యవస్థ సృష్టించబడింది.

ఈ వర్ణ వ్యవస్థ కేవలం భారతదేశంలోనే గాదు. పేరు మార్పుతో ప్రపంచ మంతటా ఉన్నది. శిక్షక వర్గం (బోధక వర్గం), రక్షక వర్గం (అధికార వర్గం),వణిక్ వర్గం (వ్యాపార, పారిశ్రామిక వర్గం), శ్రామిక వర్గం (కార్మికులు). అయితే ఈ వర్ణ వ్యవస్థ జన్మతో వచ్చేది కాదు. గుణకర్మలతో ఏర్పడ్డది.

ఈనాడు వర్ణ వ్యవస్థ మింగటానికీ వీల్లేదు, కక్కటానికీ వీల్లేదు అన్నట్లు తయారైంది. ఎందుకంటే జన్మను బట్టే వర్ణం అనుకోవటం వల్ల. పుట్టుక వల్ల బ్రాహ్మణుడైనవాడు వ్యాపారం చేస్తాడు. పుట్టుకతో వైశ్యుడు వేదవేదాంగాలను అభ్యసించి, అధ్యయనం చేసి, అధ్యాపనం చేస్తాడు. పుట్టుకతో శూద్రుడైనవాడు దేశ రక్షణలో ఉంటాడు. లేదా శాసన వ్యవస్థలో ఉంటాడు. కనుక ఈ వర్ణ వ్యవస్థ పుట్టుక వల్ల నిర్ణయించబడేది కాదు.

ఈ నాలుగు వర్ణాలనూ సృష్టించింది భగవంతుడే అయినా ఆయన కర్త కాదు. ఎందువల్ల? ఎవరెవరి గుణకర్మలను బట్టి వారివారి వర్ణాలను సృష్టిస్తున్నాడే గాని వారి గుణాలను, కర్మలను, వాసనలను ఆయన ఏ మాత్రం మార్చడు; పట్టించుకోడు. ఆయన నిర్లిప్తంగా, ఏ వికారాలు చెందకుండా, ఏ మార్పులు చేర్పులు లేకుండా చేస్తున్నాడు గనుక చేసినా చేయనివాడే. **అకర్తయే.** సాధారణంగా కర్మలు చేస్తే శక్తి ఖర్చవుతుంది. కాని భగవంతుడు ఏ కర్మ చేస్తున్నా శక్తి ఖర్చుకాదు. కనుక అవ్యయుడు, అవ్యయ అకర్త.

భగవంతుడు కర్త అయితే మనకేం? కర్త కాకపోతే మనకేం? ఆయన కర్త కాకపోతే ఎంతో ప్రయోజనం ఉంది. కర్త అయితే ఎంతో నష్టం ఉంది. ఏమిటా ప్రయోజనం? నష్టం?–

శ్లో॥ నమాం కర్మాణి లింపంతి నమే కర్మ ఫలే స్పృహా।
ఇతి మాం యోభిజానాతి కర్మ భిర్నస బధ్యతే॥ (14)

తా : నన్ను కర్మలంటవు. కర్మ ఫలంపై నాకు ఆసక్తిలేదు. ఈ ప్రకారంగా నన్ను ఎవరు తెలుసుకుంటారో అతడు కర్మలచేత బంధింపబడడు. (అతణ్ణి కర్మలు బంధించవు)

వ్యాఖ్య : భగవంతుడు నాలుగు వర్ణాలను ఎందుకు సృష్టించినట్లు? అందరూ వారి వారికి కేటాయించిన కర్మల ద్వారా తరించేందుకే. దీనివల్ల భగవంతునికేమి ప్రయోజనం? ఏమీ లేదు. అంటే ఆయనకు ఈ కర్మల వల్ల ఏదో ఫలితం కావాలనే ఆసక్తి లేదు. కర్మ ఫలాసక్తి లేకుండా కర్మలు చేసినందున ఆ కర్మలు అతడిని అంటవు. కర్మఫలంపై కోరికతో కర్మ చేసినప్పుడు ఫలం అనుభవించాలి గనక ఆ కర్మ బంధం అవుతున్నది.

అసలు భగవంతునికి కోరికలు ఉంటాయా? ఉండవు. ఎందుకంటే ఆయన పరిపూర్ణుడు. ఆయనకే కొరతలులేవు. అందువల్ల కోరికలు ఉండవు. **మరి మనం భగవత్స్వరూపులమే గదా! మనకెందుకు కోరికలుంటున్నాయి?– ఎందుకంటే మనం మన యదార్థ స్వరూపం భగవంతుడే అని తెలుసుకోలేక జీవుణ్ణి అనుకుంటున్నాం. అంటే పరమాత్మ ఐన మనం ఈ దేహం, మనోబుద్ధులలో కూర్చొని, మనను మనం మరిచిపోయి జీవా త్మగా ఉంటున్నాం. అలా ఉంటున్నాం గనుక మన బుద్ధిలోని వాసనల కనుగుణంగా కోరికలను కోరి కర్మలు చేస్తుంటాం. అందువల్ల బంధంలో చిక్కుకుంటున్నాం.**

పైన సూర్యబింబం క్రిందనున్న బక్కెట్టులోని నీటిలో ప్రతి బింబించింది. నీరు గాలికి చెదిరినప్పుడు ఆ ప్రతిబింబం కూడా కదులుతుంది. కాని, అసలు సూర్యబింబం కదులుతుందా? లేదు. స్థిరంగా ఉంటుంది. మరి ఈ ప్రతిబింబం యొక్క కదలికకు కారణం ఏమిటి? నీటియొక్క కదలిక వల్లనే. సూర్యు డనే పరమాత్మ బక్కెట్టు అనే దేహంలోని మనస్సనే నీటిలో ప్రతి బింబించినపుడు అది జీవాత్మగా ఐపోయింది. మనస్సనే నీరు కదులుతుంటే ఈ ప్రతిబింబమనే జీవాత్మ

58

కదులుతున్నది. కనుక పరమాత్మ పరమాత్మగానే ఉంటే ఏ కోరికలు లేవు. కాని ఈ దేహ మనో బుద్ధులలో ప్రతిబింబించి జీవాత్మయై మనస్సులోని వాసనల కనుగుణంగా కోరికలతో వేగిపోతూ కర్మలు చేయటం, ఆ కర్మల వల్ల కర్మ ఫలాలు రావటం, దానితో బంధంలో చిక్కుకోవటం జరుగుతున్నది.

ఈ ప్రకారంగా ఎవరైతే తెలుసుకుంటారో అతడు కర్మల చేత బంధించ బడడు. ఎలా? మనం ఏ కర్మలు చేస్తున్నా– ఏ ప్రయోజనాన్ని ఆశించకుండా, కర్మ ఫలంపై ఆసక్తి లేకుండా, 'అసలు నేను చేస్తున్నాను' అనే కర్తృత్వ భావన లేకుండా నిర్లి ప్తంగా కర్మలు చేస్తే ఆ కర్మఫలాలు బంధాలు కావు. ఇదే ఫలాసక్తి లేకుండా కర్మలు చేస్తే ప్రయోజనం. అలాకాక చేసే కర్మలతో సంగభావం పెట్టుకొని, కర్మఫలంపై ఆసక్తితో, 'నేను చేస్తున్నాన'నే కర్తృత్వంతో కర్మలు చేస్తే బంధంలో చిక్కుకుంటాం. ఇదే నష్టం– కర్తగా కాకుండా కర్మలు చేసి తరించే ఈ ఉపాయం క్రొత్తదా? లేక పూర్వం నుండి ఉన్నదేనా?–

శ్లో॥ ఏవం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః ।
కురు కర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతం॥ (15)

తా : ఇది తెలిసే పూర్వం ముముక్షువుల చేత కర్మ చేయ బడింది. అందువల్ల పూర్వీకులచేత పూర్వం కర్మ చేయబడినట్లే నీవు కూడా నిష్కామ కర్మను చెయ్యి.

వ్యాఖ్య : తాను చేసే కర్మల యొక్క ఫలితంపై ఏమాత్రం ఆసక్తి లేకుండా – ఈ కర్మను నేనే చేస్తున్నాను– అనే భావన (కర్తృత్వ భావన) లేకుండా భగవంతుడు కర్మలు చేస్తూ కూడా అకర్తగా ఉంటున్నాడు. ఈ రహస్యాన్ని తెలుసుకొని కర్మలు చేసేవారు కర్మలచేత బంధించబడరు. వారికి మోక్షానికి అర్హత లభించినట్లే.

మోక్షార్థులైన ముముక్షువులు అనేకులు ఈ రహస్యాన్ని తెలుసుకొని పూర్వం ఈ నిష్కామ కర్మలాచరించారు. కర్మబంధం నుండి తప్పించుకున్నారు, తరించారు.

అలాగే ఓ అర్జునా! నీవు కూడా కర్మఫలంపై ఆసక్తిని విడిచిపెట్టి; నేను ఈ కర్మ (యుద్ధం)ను చేసే కర్తను; దీని ఫలితాన్ని (విజయాన్ని) అనుభవించే భోక్తను అనే భావాన్ని విడిచిపెట్టి, కర్మను (యుద్ధాన్ని) చెయ్యి. అందుకే **'కురుకర్మ ఏవ'** అంటున్నాడు భగవానుడు. అంటే నిష్కామకర్మనే ఆచరించు – అని.

'పూర్వతరం' అన్నందువల్ల ఇది పూర్వీకులు ఆచరించి నదేనని, క్రొత్త విషయం, క్రొత్త మార్గం కాదని, కనుక నిస్సం దేహంగా, నిర్భయంగా ఆచరించవచ్చునని

తెలుస్తున్నది. మార్కెట్లోకి ఏదైనా క్రొత్త వస్తువు వస్తే ఇది ఎంత బాగా పని చేస్తుంది? ఎంత మన్నికగా ఉంటుంది? అనే విషయంలో మనకు సందేహం ఉంటుంది. అదే చాలాకాలం నుండి ఉన్న వస్తువే అయితే, దాని గురించి మనకు అన్ని విషయాలు తెలిసే ఉంటాయి. అందువల్ల ఎంతో నమ్మకంతో, భరోసాతో దానిని కొంటాం. అలాగే ఓ అర్జునా! ఈ నిష్కామ కర్మయోగ విధానం పూర్వకాలం నుండి ఆచరణలో ఉన్నదే గనుక, ధైర్యంగా అసంగ భావంతో నీ కర్తవ్య కర్మను (యుద్ధాన్ని) చెయ్యి. అంటున్నాడు భగవానుడు.

ఈ నిష్కామ కర్మలను, లేదా కర్తృత్వ భావన లేకుండా చేసే కర్మలను ఎప్పటి వరకు చేయాలి? అంటే ఎప్పుడూ చేయాల్సిందే. అంటే జ్ఞాననిష్టలో కుదురుకొనేంతవరకు తప్పక చేయాల్సిందే. మరి తర్వాతనో-అవసరం లేకపోయినా, చెయ్యాలని అనుకోకపోయినా జరిగిపోతుంటాయి.

నీవు మోక్షాన్ని పొందాలనే కోరికగల ముముక్షువు ఐతే- 'సర్వకర్త భగవంతుడే; నేను కేవలం భగవంతుని చేతిలో పనిముట్టును'-అని చేయాలి. ఇక ముక్తుడవే ఐతే- 'ఇదంతా వ్యవహార మాత్రం; దేహేంద్రియాలు వాటి పని అవి చేసుకుంటూ ఉన్నాయి' అనే దృష్టితో చెయ్యి.

ఈ శ్లోకానికి శంకరాచార్యులవారు భాష్యం వ్రాస్తూ-

'ఆత్మజ్ఞాని కాకపోతే అంతఃశుద్ధి కొరకు నిష్కామ కర్మలు చేయాలి. ఆత్మజ్ఞాని ఐతే పూర్వీకులైన జనకాదులవలె లోక సంగ్రహార్థం కర్మలు చేయాలి.' అన్నారు.
- ఇక కర్మలు ఎన్ని రకాలో, అవేమిటో తెలియజేయబోతున్నాడు భగవానుడు.

కర్మ అంటే ఏమిటి? అకర్మ అంటే ఏమిటి?

శ్లో॥ కిం కర్మ కిమకర్మేతి కవయో ప్యత్ర మోహితాః ।
తత్తే కర్మ ప్రవక్ష్యామి యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽ శుభాత్ ॥ **(16)**

తా॥ కర్మ అంటే ఏమిటి? అకర్మ అంటే ఏమిటి? అనే విషయంలో ఋషులు కూడా మోహం చెందుతున్నారు. దేనిని తెలుసుకుంటే నీవు ఈ సంసార బంధం నుండి విడుదల పొందు తావో ఆ కర్మ గురించి నీకు చక్కగా తెలియజేస్తాను.

వ్యాఖ్య :- మన శరీరం పనిచేస్తూ ఉంటే కర్మ అని, పనిచేయకుండా ఊరకే ఉంటే అకర్మ అని అనుకుంటాం. అయితే ఇది పైపై అర్థం- వాచ్యార్థం మాత్రమే. కాని నిజమైన అర్థం ఏమంటే కర్మను బాహ్య చేష్టల ద్వారా కాకుండా, ఆ చేష్టల

వెనుకనున్న సూక్ష్మమైన ఉద్దేశాలను బట్టి నిర్ణయించాలి. ఎందు కంటే **బాహ్యమైన పని ఏదైనా అది మంచియని గాని, చెడ్డ అని గాని నిర్ణయించలేం. దాని వెనుకనున్న ఉద్దేశాన్ని బట్టే మంచి- చెడులను నిర్ణయంచగలం.**

ఒకడు ఒక బాలిక చేతి ఉంగరాన్ని కాజేయటానికి లాగి చూచాడు. రాలేదు. దానితో ఆ బాలిక వ్రేలును కోసి ఆ ఉంగ రాన్ని తీసుకున్నాడు. ఆ వ్రేలును కోస్తుంటే ఎంతో బాధ, రక్తం కారిపోతున్నది.

ఒక దాక్టరు ఒక పేషంటు కాలి వ్రేళ్లను కోసి తీసేశాడు. ఎందుకంటే అతడు డయాబెటిక్ పేషంటు. తుప్పుపట్టిన సీలను త్రొక్కి 10 రోజులు ఎవరికీ చెప్పకుండా ఉన్నాడు. దానితో సెప్టిక్ అయింది. ఆ వ్రేళ్ళ వరకు తీసేస్తే తప్ప అతడు బ్రతకడు. అలా తీసేసేటప్పుడు ఎంతో రక్తం కారుతుంది. బాధగా ఉంటుంది. ఇప్పుడు దొంగ, దాక్టరు-ఇద్దరూ చేసిన పని ఒక్కటే. వ్రేళ్లను కోసి వెయ్యడం. అయితే చిక్కితే దొంగను శిక్షిస్తాం. దాక్టరుకు ఫీజు ఇచ్చి వస్తాం. ఎందుకు? ఆ చేసిన పని వెనుక ఉన్న ఉద్దేశాన్ని బట్టి. దొంగ చేసిన పని చెడ్డది, దాక్టరు చేసిన పని మంచిది- అని మనకు తెలుసు.

కనుక కర్మ స్వరూపం ఎలాంటిదైనా స్వభావాన్ని పరిగణన లోకి తీసుకోవాలి. అందువల్ల ఈ విషయంలో **'కవయః'**- పండితులు కూడా భ్రాంతి చెందుతున్నారు. పండితులు అంటే ఆత్మతత్త్వమునెరిగి, ఉపనిషత్తులను-అమృత మయమైన సత్య తత్త్వాన్ని ఇతరులకు బోధించగలవారు. అట్టివారు కూడా ఈ కర్మ-అకర్మల విషయంలో పొరబడుతున్నారు. కనుక ఆ విషయాలను నీకు బోధిస్తున్నాను అంటున్నాడు భగవానుడు.

ఈ కర్మల విషయం తెలుసుకుంటే ఏమిటి ప్రయోజనం?

అశుభాత్ మోక్ష్యసే :- అశుభాల నుండి, దుఃఖాల నుండి, ఈ జనన మరణ రూప సంసార దుఃఖం నుండి, సర్వ కర్మ బంధనాలనుండి విముక్తి లభిస్తుంది. కనుక మనం సర్వ దుఃఖాలనుండి విముక్తిని పొందటానికే, పండితులు కూడా తికమక పడుతున్న ఈ కర్మ అకర్మల విషయాన్ని భగవంతుడు దయతో తెలియజేస్తున్నాడు. ఏమని?-

శ్లో॥ కర్మణోహ్యపి బోద్ధవ్యం బోద్ధవ్యంచ వికర్మణః ।
అకర్మణశ్చ బోద్ధవ్యం గహనా కర్మణో గతిః ॥ **(17)**

తా॥ కర్మల గురించీ తెలుసుకోవాలి. వికర్మల గురించీ తెలుసుకోవాలి. అకర్మల గురించి కూడా తెలుసుకోవాలి. కర్మల యొక్క మార్గం మహా నిగూఢమైనది.

వ్యాఖ్య :– శాస్త్రం విధించిన కర్మ లేదా ముక్తికి దారితీసే కర్మ ఏదో తెలుసుకోవాలి. అది కర్మ. శాస్త్రం నిషేధించిన కర్మ లేదా బంధాన్ని కలిగించే కర్మ ఏదో తెలుసుకోవాలి. అది వికర్మ. శాస్త్రం చెప్పినట్లుగా చేయకుండా ఊరికే ఉండటం అకర్మ. దీనినీ తెలుసుకోవాలి. ఎందుకు వీటిని తెలుసుకోవటం?–

శాస్త్రం విధించిన కర్మ ఏదో తెలియకపోతే ఎలా ఆచరించగలుగుతావు? శాస్త్రం నిషేధించిన కర్మ ఏదో తెలియకపోతే ఎలా జాగ్రత్త పడతావు? పనులు మానేసి ఊరికినే ఉంటే అకర్మ అంటే ఏమిటో తెలియకపోతే ఉన్నత స్థితికి ఎలా చేరుకుంటావు? అందుకే వీటిని గురించి చక్కగా – విపులంగా తెలుసుకోవాలి.

మనం జీవించి ఉన్నంతకాలం ఎలాగూ కర్మలు చేస్తూనే ఉంటాం. అయితే వాటి తత్త్వం– స్వభావం ఏమిటో తెలుసు కోవటమే జ్ఞానం. **అలా జ్ఞానంతో కర్మలు చేస్తేనే బంధాలు తొలగిపోయేది. అజ్ఞానంతో కర్మలు చేస్తే అవి దుఃఖాన్ని, బాధను, అలసటను కలిగిస్తాయే గాని సుఖాన్ని, ఆనందాన్ని ఇవ్వవు.**

ఒక గ్రామంలో ఒక భక్తుడు ఒక గురువును ఆశ్రయించి మంత్రోపదేశం పొందాడు. ఏకాంతంలో కూర్చొని, అక్షర లక్ష జపించమన్నాడు గురువు. ఇంటికి వెళ్ళి జపం ప్రారంభించాడు. ఇంట్లో పిల్లలగోల వల్ల కుదరలేదు. సమీపంలోని ఒక తోటలో చెట్టు క్రింద కూర్చొని మొదలుపెట్టాడు. పక్షులు రెట్టలు వేస్తూ గోల చేస్తున్నాయి. ఏకాగ్రత కలగటం లేదు. దానితో సమీపం లోని నదికి వెళ్ళి నడుములోతు నీళ్ళల్లో నిలిచి జపం ప్రారంభించాడు. అక్కడ పెద్ద చేపలు చిన్న చేపలను మ్రింగుతున్నాయి. హింసాయుత వాతావరణం. జపం కుదరలేదు.

"ఛీ! ఛీ! ఇంట్లో పిల్లలగోల, వనంలో పిట్టలగోల, నదిలో చేపలగోల. ఇక ఈ జన్మలో నాకు జపసిద్ధి కలగదు. ఈ పాడు జీవితాన్ని వదలి, మరో "ఉత్తమ జన్మను పొంది గురువుగారికిచ్చిన మాటను నిలబెట్టుకోవాలి.." అని నిర్ణయించుకుని, దూరంగా ఉన్న అడవికి వెళ్లి, కట్టెపుల్లలన్నీ ఒకచోట చేర్చి అగ్గి ముట్టించాడు. చితిలో దూకబోతుండగా ఒక ముదుసలి వచ్చి అడిగాడు. తన బాధనంతా చెప్పాడు. అంతా విని ముసలివాడు "నాయనా! నీ ఇష్టాన్ని నేను కాదనను. అలాగే చెయ్యి. కాని ఇక్కడకు ఫర్లాంగు దూరంలో మా ఊరుంది. నీవు కాలిపోతే

ఆ దుర్గంధం మా పల్లెకు చేరుతుంది. అందరికీ రోగాలొస్తాయి. కనుక ఎలాగూ చచ్చే వాడివి ఇక్కడే ఎందుకు? కాస్త దూరంగా వెళ్ళి చావు" అన్నాడు.

"ఛీ! పాడులోకం. ఉండనియ్యదు, మండనియ్యదు" అను కుంటూ బుద్ధి మార్చుకొని ఇంటిదారి పట్టాడు. సుఖం కోసం, శాంతి కోసం, చెయ్యాలనుకున్న జపం ఇలా అయింది. కనుక అజ్ఞాని ఏ కర్మలో ప్రవేశించినా దుఃఖకరమే. అందుకే జ్ఞానంతో కర్మలు చెయ్యాలి.

అన్ని పరిస్థితులు అనుకూలిస్తే సాధనలు చేస్తానని కూర్చోరాదు. కోపంతో వదిలెయ్య కూడదు. ప్రాణం తీసుకోకూడదు. ఇదే అజ్ఞానం.

"శాంతాకారం భుజగశయనం" పడుకున్నది పాముపైన, కాని శాంతాకారుడై యున్నాడు నారాయణుడు. ఈ సంసారమనే పాము పడగ నీడలో ఉన్నా మనం జ్ఞానంతో కర్మలాచరిస్తే శాంతంగా, ప్రశాంతంగా ఉండవచ్చు. అదొక కళ. ఆ కళను సాధించాలి. అందుకే భగవానుడిక్కడ స్వయంగా కర్మ– అకర్మ– వికర్మల గురించి తెలుసుకోవాలి అంటున్నాడు. తెలియజేయ బోతున్నాను అంటున్నాడు.

1. నిర్మాణాత్మక కర్మ– చేయదగిన కర్మ– ముక్తికి దారితీసే కర్మ – కర్మ.

2. వినాశాత్మక కర్మ – చేయకూడని కర్మ – బంధానికి దారితీసే కర్మ – వికర్మ.

3. అసలు చేయవలసినవి చేయకుండుట – అకర్మ.

ఇలా తెలుసుకోవాలి. అయితే కర్మలతత్త్వం గహనం, అత్యంత నిగూఢం అని చెప్పటంలో ఉద్దేశ్యం ఏమిటి? అంటే మానవులు చేసే కర్మలను వీటిక్రింద విభాగించటం చాలా కష్ట మని చెప్పటమే. వినాశాత్మక కర్మను కూడా స్వార్థంతో ఆలో చించేవాడు చేయదగిన కర్మగానే భావిస్తాడు. **నీ స్కూటరుకు ఎదురుగా వచ్చి దాష్ ఇచ్చినవాడి తల పగులగొట్టావు. ఇప్పుడది ఏ కర్మ? చూచే వారందరికీ అది వినాశాత్మక కర్మ. కాని నీవు మాత్రం చేయదగిన కర్మయేనంటావు. కనుక యదార్థతత్త్వం తెలుసుకోవాలి.**

ఇంతకూ చేయదగిన కర్మను చేసిన బుద్ధిమంతుడెట్టివాడు?

శ్లో॥ కర్మణ్య కర్మయః పశ్యేత్ అకర్మణిచ కర్మయః ।
సబుద్ధిమాన్ మనుష్యేషు సయుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్ ॥ **(18)**

తా॥ కర్మయందు అకర్మను, అకర్మయందు కర్మను ఎవడు చూస్తాడో అతడే మనుష్యులలో బుద్ధిమంతుడు. అతడే యోగి. చేయదగిన కర్మను చేసినవాడు అతడే.

వ్యాఖ్య :- క్రిందటి శ్లోకంలో కర్మ, వికర్మ, అకర్మ అని మూడింటిని చెప్పి ఇక్కడ కర్మ, అకర్మ రెండింటినే చెబుతున్నారు. ఎందుకని? కర్మ అంటే చేయదగినది, వికర్మ అంటే చేయగూడ నిది. రెండూ కర్మలే కనుక రెంటినీ ఒక్కటిగా చెప్పారు. ఇదొక కూట శ్లోకం. అంటే గూఢార్థంతో కూడిన శ్లోకం. ఏ స్థాయిలో వారు ఆ స్థాయిలో ఆలోచించడానికి, ఆచరించడానికి వీలున్న శ్లోకం.

కర్మలో అకర్మను చూచుట:- సినిమా తెరపై పెళ్ళిళ్ళు, చావులు, ప్రేమలు, హత్యలు, యుద్ధాలు, పరోపకారాలు ఎన్ని జరిగి పోతున్నా ఆధారంగా ఉన్న తెరమాత్రం నిశ్చలంగా, కేవలంగా, ఊరికే ఉంటుంది. అలాగే ఈ దేహేంద్రియాలద్వారా ఎన్ని కర్మలు జరిగిపోతున్నా తాను మాత్రం ఆత్మ స్థితిలో ఉండి, ఆ కర్మలకు కేవల సాక్షిగా ఉంటూ, తాను ఏమీ చేయటం లేదని తెలుసుకొని అలా ఉండిపోవుటయే "కర్మలో అకర్మను చూచుట" అంటే. అట్టివాడే జ్ఞాని.

అకర్మలో కర్మను చూచుట:- శరీరం నిశ్చలంగా ఉన్నప్పుడు ఒక కవి ఒక గేయాన్నో, కావ్యాన్నో మనసులో తయారు చేసుకుంటూ ఉంటాడు. అది సృజనాత్మక కర్మ. అలాగే శరీరం, మనస్సు నిశ్చలంగా ఉన్నప్పుడు ఒక సైంటిస్టు బుద్ధి నూతన విషయాన్ని గురించి పరిశోధిస్తుంది. అది ప్రశస్థమైన కర్మ. ఇక శరీరం, మనస్సు, బుద్ధి – ఈ మూడింటిని నిశ్చలం చేసి సమాధి స్థితిలో తాను కేవల ఆత్మగా, నిలిచిపోవటం అసాధారణ మైన, అద్భుతకర్మ. ఇదే అకర్మలో కర్మను చూచుట అంటే. ఇతడే జీవిత లక్ష్యాన్ని సాధించిన వాడు. ఆత్మ జ్ఞాని.

బుద్ధిమాన్ :- ఇలా ఎవరైతే కర్మలో అకర్మను; అకర్మలో కర్మను చూస్తాడో అట్టివాడే మనుష్యులలో బుద్ధిమంతుడు. బుద్ధిని లౌకిక విషయాల్లో వినియోగించిన వాడు సామాన్యుడే. అలా కాక జన్మ సార్థక్యహేతువైన ఆత్మలో నిలపగలవాడే నిజమైన బుద్ధిమంతుడు. అతడు బుద్ధిమంతుడే కాదు. యోగి. అంటే పరమాత్మతో కలయికను సాధించినవాడు. అంతేకాదు. అతడు ఏ లక్ష్యాన్ని సాధించటానికి ఈ మానవజన్మ ఎత్తి వచ్చాడో ఆ లక్ష్యాన్ని సాధించినవాడు. అందుకే అతడు **'కృత్స్న కర్మకృత్'** చేయదగిన కర్మను చేసినవాడు.

ఈ కర్మ –అకర్మల జ్ఞానమే ఈ జ్ఞానయోగం ప్రతిపాదించిన సిద్ధాంతం. ఈ జ్ఞానాన్ని తెలుసుకొని విజ్ఞానంగా మలచుకొనగలవాడే యదార్థం తెలిసినవాడు, పరమార్థాన్ని అందుకున్న బుద్ధిమంతుడు.

–ఇలా కర్మలో అకర్మను, అకర్మలో కర్మను చూడటం ఎవరికి సాధ్యపడుతుంది? ఏ రకమైన ఆచరణ, ఏ రకమైన భావాలుకలవాడు ఆ ఉన్నత స్థితిని చేరుకుంటాడు?– రాబోయే 5 శ్లోకాల్లో సాధనా మార్గాన్ని తెలియజేయబోతున్నాడు భగవానుడు.

శ్లో॥ యస్య సర్వే సమారంభాః కామ సంకల్ప వర్జితాః ।

జ్ఞానాగ్ని దగ్ధ కర్మాణాం తమాహుః పండితం బుధాః ॥ **(19)**

తా॥ కామ సంకల్పాలు లేకుండా సమస్త కర్మలను ఎవరు ప్రారంభిస్తారో, కర్మ ఫలాలను జ్ఞానాగ్నిలో ఎవరు దగ్ధం చేసు కుంటారో అట్టివానిని వివేకి అని విజ్ఞులంటారు.

వ్యాఖ్య :- కామ సంకల్ప వర్జితాః... 1.కామవర్జితాః– కోరిక లేకుండా, 2. సంకల్ప వర్జితాః... సంకల్పం విడిచిపెట్టి ....

1. సాధారణంగా అందరూ ఏవేవో కోరికలతోనే కర్మలు చేస్తుంటారు. ఈ లోకంలో సుఖాలు, భోగాలు అనుభవించాలని, మరణానంతరం పైలోకాల్లో కూడా భోగాలు అనుభవించాలని చేస్తుంటారు. **ఇలా కోరికలతో చేసే కర్మలు మనకు బంధమై కూర్చుంటాయి. అవి దాన ధర్మాలు కావచ్చు, పుణ్యకార్యాలు కావచ్చు, గుళ్ళు గోపురాలు కట్టించడం కావచ్చు. అవి మంచి కర్మలే అయినా ఆ కర్మల ఫలం మనకు బంధమై ఈ లోకానికి కట్టిపడేస్తుంది. అంటే మళ్ళీ మళ్ళీ జన్మలెత్తుతూ ఉండాల్సిందే. 2. సంకల్పం లేకుండా కూడా చేయాలి. అంటే కర్మలన్నీ 'నేను' సంకల్పిస్తేనే జరుగుతాయి. ఈ నేను అనే కర్తయే అహంకారం. ఎప్పుడైతే కర్త ముందుకొచ్చాడో–అంటే ఈ కర్మ 'నేను' చేస్తున్నాను అనే భావంతో చేస్తాడో ఆ కర్మఫలం కర్తకు వచ్చి, అది బంధమై కూర్చుంటుంది. కనుక నేను కర్తను అనే భావాన్ని అంటే కర్తృత్వాభిమానాన్ని విడిచి నిర్లిప్తంగా కర్మలు చేయాలి. అదే 'సంకల్ప వర్జితాః'.**

సర్వే సమారంభా:- ఇలా అన్ని కర్మలను కోరిక విడిచిపెట్టి – అంటే నిష్కామంగాను; అలాగే సంకల్పాన్ని విడిచిపెట్టి – అంటే కర్తృత్వాభిమానాన్ని

విడిచిపెట్టి 'సర్వే' అన్ని పనులను చేయాలి. అప్పుడే సర్వకర్మలు బంధం కాకుండా పోయేది.

జ్ఞానాగ్ని *దగ్ధ కర్మాణాం* :– మరి తెలిసో, తెలియకో ఇంతకు ముందు అనేక కర్మలను కోరిక తోను, కర్తృత్వ భావన తోను చేశాం గదా! అవన్నీ బంధనాలై కూర్చున్నాయి గదా! మరి ఆ బంధనాలనెట్లా వదిలించుకోవాలి? జ్ఞానాగ్నిలో దగ్ధం చేయాలి. మనం కర్మలు అజ్ఞానంలో చేశాం. కనుక అవి బంధమై కూర్చు న్నాయి. అజ్ఞానంలో నుండి జ్ఞానంలోనికి మేలుకుంటే ఆ కర్మలన్నీ దగ్ధమైపోతాయి.

ఉదాహరణకు స్వప్నంలో నీవొక వ్యక్తిని హత్య చేశావు. దానివల్ల నీకు 10 సంవత్సరాలు జైలు శిక్ష పడ్డది. ఆ శిక్షను అలా స్వప్నంలో అనుభవిస్తున్న నీవు స్వప్నంనుండి జాగ్రత్ లోకి మేలుకున్నావనుకో. ఇప్పుడా శిక్ష అనుభవించాలా? అక్కరలేదు గదా! అలాగే అజ్ఞానంలో (జాగ్రత్‌లో) చేసిన కర్మలన్నీ జ్ఞానంలో – జ్ఞానాగ్నిలో దగ్ధమైపోతాయి. **అసలు జ్ఞానమంటే ఏమిటి? "నేను ఆత్మను" అని గ్రహించి, ఆత్మగా ఉండి పోవటమే జ్ఞానం. స్వస్వరూప జ్ఞానమే జ్ఞానం. 'నేను అన్నీ చేస్తూ, అనుభవిస్తూ ఉండే జీవుణ్ణి – అని అనుకోవటమే అజ్ఞానం. 'నేను అకర్తను, అభోక్తను ఐన ఆత్మనే' అని తెలుసుకొని అలా ఉండిపోవటమే జ్ఞానం. ఆ స్థితిలో అన్ని కర్మలు–కర్మఫలాలు దగ్ధమై పోతాయి.** అట్టివానినే పండితుడు–వివేకి అంటాడు. అట్టి జ్ఞాన స్థితిలో అతడు ఏ కర్మలు చేసినా చేయనట్లే. ఎందుకంటే నేను చేస్తున్నాననే భావన లేదు గనుక.

– అలా కర్మలు చేసినా, చేయనివాడే కావాలంటే ఎలా?

శ్లో॥ త్యక్త్వా కర్మ ఫలాసంగం నిత్యతృప్తో నిరాశ్రయః ।
కర్మణ్యభి ప్రవృత్తో పి నైవకించింత్ కరోతి సః ॥ **(20)**

తా॥ కర్మ ఫలంతో సంగభావాన్ని విడిచిపెట్టి, నిత్యతృప్తుడై యుండి, దేనిమీదా ఆధారపడకుండా కర్మలలో నిమగ్నుడైయున్న ప్పటికీ, ఏ కర్మా చేయనివాడే.

వ్యాఖ్య : కర్మఫలాసంగం త్యక్త్వా :– ఒక్కొక్కసారి ఏ కోరికా లేకుండా కర్మలు చేయటం ప్రారంభించినా, ఆ కర్మలు జరుగు తున్నప్పుడు ఫలితం ఏమి వస్తుందా? అనే ఆసక్తి కలగవచ్చు. ఆ కర్మఫలాన్ని గురించి ఆలోచిస్తుంటే దానికి బానిసలమైపోయే ప్రమాదం ఉంది. అందువల్ల మనస్సు అలసిపోయి కర్మలను నైపుణ్యంతో చేయలేక పోవచ్చు. కనుక ఫలితంతో సంగభావం పెట్టుకోవద్దు అని

హెచ్చరిస్తున్నాడు భగవానుడు. **ఇక్కడ కర్మ ఫలాన్ని విడిచిపెట్టమనటంలేదు. కర్మ ఫలంపై ఉన్న ఆసక్తిని – సంగభావాన్ని మాత్రం విడిచిపెట్టమంటున్నాడు.**

నిత్యతృప్తః:– నీ మనస్సు తృప్తితో నిండి ఉంటే ఏమీ కోరవు. అంతేకాదు. అలా తృప్తితో ఉన్నప్పుడు సంతోషంతో, నైపుణ్యంతో కర్మలు చేస్తావు. కర్మఫలంపై ఆసక్తి ఉండదు. అదే తృప్తిలేనివాడు ఏది కొరతగా ఉందనుకుంటాడో దానిని సాధించటానికి ప్రయత్నం చేస్తాడు. ఎందరినో ఆశ్రయిస్తాడు. తనకు చేతగాక పోయినా ఎవరైనా సహాయం చేస్తారేమోనని ఎదురుచూస్తాడు.

నిరాశ్రయః :– తృప్తిగా –నిత్యం తృప్తిగా ఉండే వ్యక్తి; ఉన్నదానితో సంతృప్తి చెందే వ్యక్తి ఎవరినీ ఆశ్రయించడు. ఎవరిమీదా, దేనిమీదా ఆధారపడడు. అతడే నిరాశ్రయుడు.

సాధారణంగా అందరూ జీవభావంలోనే ఉంటారు. నేను జీవుణ్ణి అనుకున్నవాడు పరిమితుడైపోతాడు. అందువల్ల కొన్ని ఉన్నాయి. కొన్నిలేవు. లేని వాటికోసం పరితపిస్తాడు. వాటిని సంపాదించటంకోసం కర్మలు చేస్తాడు. అతడికి తన కోర్కెలను తీర్చుకొనే శక్తి లేకపోతే ఇతరులను ఆశ్రయిస్తాడు. అలాగాక నేను ఆత్మను అనే ఆత్మజ్ఞానంలో ఉంటే–పరిమితత్వం పోయి పరిపూర్ణత్వం సిద్ధిస్తుంది. పరిపూర్ణత్వంలో ఉండేవానికి కోరిక లుండవు. కర్మలు చేస్తున్నా కర్మఫలాలపై ఆపేక్ష– ఆసక్తి ఉండదు. ఎవరినీ, దేనికీ ఆశ్రయించడు. నిత్య తృప్తుడుగా ఉంటాడు. అతడికి ఏ కర్మలతోను పని లేదు. అయితే అతడు కర్మలు చేయడా? చేస్తాడు. కాని చేసినా చేయనట్లే. చేసేది దేహం. తాను దేహం కాదు ఆత్మ. ఆత్మ అకర్త. కనుక తాను ఏమీ చేయటం లేదు అనే జ్ఞానంలో– స్పృహలో ఉంటాడు.

జీవం లేకుండా దేహం పనిచేయదు. కాని దేహం పనిచేస్తే జీవం పని చేసినట్లు కాదు. కరెంటు లేకుండా లైటు వెలగదు. కాని లైటు వెలుగుతున్నదీ అంటే కరెంటు వెలుగుతున్నట్లు కాదు. ఇలా నిత్య తృప్తుడై, నిరాశ్రయుడై, కర్మ ఫలాసక్తి లేకుండా ఏ కర్మలు చేసినా అతడు చేయనట్లే. అతడికి ఏ బంధమూ ఉండదు. అట్టివాడే వివేకి, ఆత్మజ్ఞాని.

ఇంకా కర్మలు ఎలా చేస్తే బంధంలేని వాడౌతాడు? –

శ్లో॥ నిరాశీర్యత చిత్తాత్మా త్యక్తః సర్వ పరిగ్రహః ।
శారీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం ॥ **(21)**

తా॥ ఆశలేకుండా, మనోబుద్ధులను స్వాధీనంలో ఉంచు కొని, పరిగ్రహ భావాన్ని విడిచి, కేవలం శరీరంతో కర్మ చేసినా పాపాన్ని పొందదు.

వ్యాఖ్య :- పెద్ద చేపలు చిన్న చేపలను తింటాయి; పిల్లి ఎలుకలను వేటాడి తింటుంది. క్రూర మృగాలు మనుషులపై, జంతువులపై బడి తింటాయి. గోడమీది బల్లి పురుగులను తింటుంది. ఐతే వీటికి వేటికీ పాపం అంటదు. అయితే మానవుడు తోటి మానవులను చంపినా, ఆహారం కోసం పశువులను, పక్షులను చంపినా పాపం అంటుతుంది. ఎందువల్ల?

మనిషి ఏదో ఒక ఆశతో, కోరికతో, స్వార్థంతో ఈ పనులు చేస్తాడు. నేను చేస్తున్నాననే 'అహంకారం'తో చేస్తాడు. మనస్సుతో ఆలోచించి ప్రణాళిక వేసుకొని చేస్తాడు. అందుకే అతడికి పాపం. కాని పైన పేర్కొన్న జంతువులు ఏవీ కూడా ఆలోచించవు, ప్రణాళికలు వేయవు, ఇది మంచి- ఇది చెడు అని ఆలోచించవు. కేవలం అంతర్గతమైన ప్రేరణవల్ల, ప్రకృతి ప్రసాదించిన ఆహా రాన్ని తీసుకుంటూ ఉంటాయి. కనుక వాటికే పాపం లేదు.

ఈ కర్మ చేస్తే నాకీ వస్తువు, లేదా సుఖం లభిస్తుందనే ఫలాసక్తి; నేను చేస్తున్నాననే అహంభావం; వస్తువులపై ఆశ, మమకారం ఉన్నప్పుడు ఆ కర్మలు మన మనస్సుపై ముద్రలు వేస్తాయి. అవే వాసనలు. వాటినే 'కిల్బిషం' పాపం అంటున్నది.

కనుక కర్మలు చేసేటప్పుడు అవి బంధం కాకుండా, పాపం కలగకుండా ఉండాలంటే కర్మలనెలా చేయాలో భగవంతుడిక్కడ ఉపాయాలు తెలియ జేస్తున్నాడు. అవే 1. నిరాశ – ఆశ లేకుండుట; 2. యత చిత్తాత్మ- మనోబుద్ధులను వశంలో ఉంచుకొని; 2. సర్వ పరిగ్రహ; త్యక్త- విషయాలను, వస్తువులను సమకూర్చు కొనుటను విడిచి లేదా వస్తువులపై విషయాలపై మమకారాన్ని విడిచిపెట్టి. ఈ మూడు ఉపాయాలతో ఏ కర్మలు చేసినా అతడికే పాపాలు అంటవు. (వాసనలు చేరవు) బంధకరములు కావు. **రాబోయే వాటికోసం ఎదురుచూడటం ఆశ, వచ్చిన వాటిని 'నావి' అనుకోవటం మమకారం. ఈ రెండూ వదిలితే మనస్సు అదుపులో ఉంటుంది. అట్టివాడు ఏ కర్మలు చేసినా కర్త కాదు. పైగా భగవంతుని ఇచ్ఛను నెరవేర్చే సాధనమౌతాడు. అందుకే అతడికే పాపం లేదు.**

సాధనానికి ఏ ఫలం ఉండదు. ఆ సాధనాన్ని వాడిన వానికే ఫలం, కవిత్వం వ్రాయాలంటే కలం అనే సాధనం కావాలి. అయితే కవిత్వం బాగా ఉన్నా,

63

చెత్తగా ఉన్నా కలాన్ని ఎవ్వరూ ప్రశంసించరు, దూషించరు. ఈ దూషణ భూషణ తిరస్కారా లన్నీ ఆ కలంతో కవిత్వం వ్రాసిన కవికే. అలాగే అహంకార మమకారాలు విడిచి, మనస్సును అదుపులో పెట్టుకొని, ఆశలు లేకుండా కేవలం శరీరంతో కర్మలు చేసే వానికి ఏ పాపాలంటవు- అని భగవానుడు తెలియజేస్తున్నాడు.

ఇంకా బంధం కాకుండా కర్మలు చేసే ఉపాయాలేమిటి?-

శ్లో॥ యదృచ్ఛా లాభ సంతుష్టః ద్వంద్వాతీతో విమత్సరః।
సమ స్సిద్ధావ సిద్ధౌచ కృత్వా ఽ పి న ని బధ్యతే॥ (22)

తా : యాదృచ్ఛికంగా లభించిన దానితో సంతృప్తి చెందుతూ, ద్వంద్వాలకు అతీతుడై, అసూయలేనివాడై, కార్యం సిద్ధించినా సిద్ధించకపోయినా సమభావం కలిగినవాడు కర్మలు చేసినా బంధింపబడడు.

వ్యాఖ్య : 1. యదృచ్ఛాలాభ సంతుష్టః :- ఈ లోకంలో జన్మించిన ప్రతి జీవికి ఒక ప్రారబ్ధం ఉంటుంది. ఆ శరీరం ఎలా పోషించబడాలో ముందే నిర్ణయించబడి ఉంటుంది. నిజం చెప్పాలంటే **ప్రారబ్ధమే ఈ శరీరాన్ని పోషిస్తుంది.** అయితే అంతటి స్థిర భావన అందరికీ ఉండదు కనుక ఏదో చేయాలని, ఏదో పొందాలని మనిషి ఆరాటపడిపోతుంటాడు. అలాంటి ఆరాటం లేకుండా **భగవంతుని మీద, ప్రారబ్ధం మీద విశ్వాసం గలిగిన వ్యక్తి నిర్లిప్తంగా తాను చేసే కర్మలు చేస్తూ, వచ్చే ఫలితాన్ని భగవంతుని ప్రసాదంగా స్వీకరిస్తాడు.** అట్టివాడే యాదృచ్ఛికంగా లభించిన దానితో తృప్తి చెందేవాడు. తనకు లభించినది ఏదైనా – అది అనుకూలమైనా, ప్రతికూలమైనా ఏమాత్రం రాగద్వేషాలు లేకుండా, లభించిన దానితో సంతృప్తి చెందుతాడు. అనిత్యమైన ఈ ప్రాపంచిక విషయాలకోసం, భోగాలకోసం అర్రులు చాచడు. ఎంతటి ఆకర్షణీయమైన వస్తువులకైనా గుటకలు మ్రింగడు. ఏది లభిస్తే అదే పరమాన్నం. **నొసటి వ్రాత తుడిస్తే చెరిగేది కాదు గనుక ఎందుకు అనవసర వ్యథ? అని పరిపూర్ణ తృప్తితో జీవిస్తాడు.**

అయితే అతడు పురుషార్థానికి దూరుడై, సోమరిలా జీవిస్తూ ఎవరో ఏదో ఇవ్వాలని ఎదురు చూచేవాడు కాదు. సోమరికి తృప్తి ఉండదు. సోమరి హృదయంలో అశాంతి అనే పిశాచి తాండవ నృత్యం చేస్తుంది. ఎందుకంటే స్వార్థ పరుడికి కోరికలు ఉడిగిపోవు. అట్టివారికి తృప్తి ఉండదు. కనుక **సోమరితనం లేకుండా, దేనికీ ఆరాటపడకుండా తన కర్తవ్య కర్మలను నిర్లిప్తంగా చేస్తూ లభించిన దానితో సంతృప్తి చెందేవాడే యదృచ్ఛా లాభసంతుష్టుడు.**

2. ద్వంద్వాతీతః :– లభించిన దానితో సంతృప్తి చెందేవాడే ద్వంద్వాలకు అతీతంగా ఉండగలుగుతాడు. శీతోష్ణాలు, సుఖ దుఃఖాలు, లాభనష్టాలు, జయాపజయాలు, మానావమానాలు – ఇవన్నీ ద్వంద్వాలు. ఇవి మనస్సు మీద పెత్తనం చెలాయించటం వల్ల మనిషి ఆ ద్వంద్వాలకు లోనై సుఖాలకు పొంగుతూ, దుఃఖాలకు కృంగుతూ వుంటాడు. అయితే మనస్సును స్వాధీనంలో ఉంచుకొన్న వాడిపై ఈ ద్వంద్వాలు పెత్తనం చలాయించలేవు. అప్పుడే అతడు ద్వంద్వాలకు అతీతుడౌతాడు.

3. విమత్సరః :– ఇతరుల గొప్పతనాన్ని చూచిగాని, సంపదలను చూచిగాని ఓర్వలేనివాణ్ణి అసూయ (మాత్సర్యం) గలవాడు అంటారు. ఎప్పుడూ సంతృప్తితో ఉండేవానికి ఈ మాత్సర్యం ఉండదు.కొందరు తమకు లేకపోయినా అవతలివాడికి లేకుండా పోతే చాలునని తలపోస్తుంటారు. **అవతలి వాడికి 2 కళ్ళుపోతే చాలు నాకు ఒక కన్ను పోయినా ఫరవాలేదనుకొనేవారు అసూయా చక్రవర్తులు. ఈ అసూయ పెద్ద జబ్బు.** ఈ అసూయ గలవారు ప్రశాంతంగా ఉండలేరు. సంతోషంగా, సంతృప్తిగా ఉండలేరు. సంతృప్తితో, లభించిన దానితో సంతృప్తి చెంది జీవించేవాడే విమత్సరుడు.

4. సిద్ధౌ అసిద్ధౌ చ సమః :– తాను అనుకున్న పని అయితే సిద్ధి, తప్పితే అసిద్ధి. సామాన్యుడు సిద్ధిలో పొంగుతాడు. అసిద్ధిలో క్రుంగిపోతాడు. కాని ఇతడు నిత్యం, నిరంతరం ఆ రెండింటిని సమభావంతో చూడగలుగుతాడు.

5. కృత్వా ఽపి న నిబద్ధ్యతే :– యాదృచ్ఛికంగా లభించిన దానితో సంతృప్తి చెందే వ్యక్తి ద్వంద్వాలకు అతీతుడై, అసూయ లేనివాడై, సిద్ధి అసిద్ధియందు సమభావం కలిగి ఉంటాడు. గనుక అతడు ఏ కర్మలు చేసినా చేయనట్లే. అతడికి ఏ కర్మ బంధమూ అంటదు. అతడు స్వార్థం కోసం కర్మలు చేసేవాడు కాదు కనుక, కర్తవ్యతా భావంతో, నిర్లిప్తంగా కర్మలు చేసేవాడు గనుక ఆ కర్మలు బంధకరం కావు.

దీనిని బట్టి సరైన జ్ఞానంతో కర్మలు చేస్తేనే అవి బంధం కాకుండా ఉంటాయని గ్రహించవచ్చు. ఎటువంటి జ్ఞానంతో కర్మలు చేయాలో తెలియజెప్పే అధ్యాయమే ఈ జ్ఞానయోగం. కర్మను, జ్ఞానాన్ని విడదీయ వీలులేదనియే 3,4 అధ్యాయాలు వరుసగా చెప్పటం జరిగింది.

– ఇంతవరకు కర్మలో అకర్మను చూచే విధానాన్ని 4 శ్లోకాలలో చెప్పి, ఇప్పుడు అకర్మలో కర్మను చూడటం ఎలాగో తెలియజేయబోతున్నాడు భగవానుడు.

శ్లో॥ గత సంగస్య ముక్తస్య జ్ఞానావస్థిత చేతసః ।
యజ్ఞాయా చరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిలీయతే ॥ (23)

తా : దేనియందు సంగభావం లేనివాడు, ఫలాసక్తి లేని వాడు, ఆత్మ జ్ఞానమునందు నిలిచినవాడు, భగవత్ప్రీతి కరంగా (త్యాగబుద్ధితో) చేసే కర్మ పూర్తిగా నశించిపోతున్నది.

వ్యాఖ్య :– గత సంగస్య, ముక్తస్య, జ్ఞానావస్థిత చేతసః అనే మూడు పదాలు జ్ఞానికి సంబంధించినవి. ఇవి స్థిత ప్రజ్ఞ లక్షణాలు. పదాలను సంక్షిప్తం చేసి ఒక క్రమ పద్ధతిలో సాగిన రచనా శైలి ఇది.

1. గత సంగస్య :– సంగభావం పోయినవాడు, దేనితో సంగభావం? అనిత్యమైన ఈ ప్రాపంచిక విషయాలతో. ఎవరు పెట్టుకున్నారు ఈ సంగభావాన్ని? మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారం. బుద్ధి ఆనందంకోసం విషయ ప్రపంచంలో సంచరించి సంగ భావం పెట్టుకుంటున్నది. ఆ సంగభావంపోవాలి. ఎలా పోతుంది? విషయ ప్రపంచం లేకుండా పోతే సరిపోతుంది గదా? కాని విషయ ప్రపంచం లేకుండా పోదు. మరి ఏం చేయాలి? **నీ మనోబుద్ధులు అహంకారం లేకుండాపోతే ఇక ప్రపంచంతో సంగభావం పెట్టుకొనే ప్రశ్నే తలెత్తదు గదా! బాగానే ఉంది. మరి ఈ మనోబుద్ధులు, అహంకారం ఎక్కడకు పోవాలి? ఆత్మలో కలిసిపోయి, ఆత్మతో తాదాత్మ్యం చెందితే సరి. అంటే ఎలా? ఇప్పటివరకు నేను దేహాన్ని, మనస్సును, బుద్ధిని, అహంకారాన్ని అని భ్రమపడుతున్న నీవు నేను దేహాన్ని కాదు, మనస్సును కాదు, బుద్ధినికాదు, అహంకారాన్ని కాదు–నేను వీటన్నిటికి ఆధారంగా, అధిష్టానంగా ఉన్న ఆత్మను అని గ్రహించి, అట్టి ఆత్మగా ఉండిపోవాలి.** అలా ఆత్మగా ఉంటే ఇక ఈ ప్రపంచమే లేదు. ఎందుకంటే ప్రపంచంగా భావిస్తున్న దంతా ఆత్మయే గనుక, నీవే గనుక; నిరాకార, నిర్గుణ, సూక్ష్మాతి సూక్ష్మ, సర్వవ్యాపక చైతన్యమే గనుక.

'నేను ఆత్మను' అనే యదార్థ స్థితిలో నిలిచినప్పుడు నేను దేహాన్ని కాదు గనుక నాకు చావు పుట్టుకలెక్కడివి? నేను మనస్సును కాదు; కనుక నాకు శోక మోహాలెక్కడివి? నేను బుద్ధిని కాదు; కనుక నాకు కర్తృత్వ భోక్తృత్వాలెక్కడివి?

కనుక ఆత్మనైన నాకు దేనితోను సంగభావం లేదు – అని తెలిసి పోతుంది. 'శరీర మనోబుద్ధులే 'నేను' అనుకున్నప్పుడు ఈ ప్రాపంచిక విషయాలతో సంగభావం ఉండేది. ఇప్పుడు నేను ఆత్మనని గ్రహించాను గనుక గతసంగుడను అని తెలుస్తుంది.'

అయితే ఇట్టి స్థితి ఎలా వస్తుంది? సత్సంగం వల్ల. **"సత్సం గత్వే నిస్సంగత్వం" సత్సంగం వల్లనే నిస్సంగత్వం. అప్పుడే గతసంగుడయ్యేది.**

సత్సంగం దేనితో? సత్ స్వరూప పరమాత్మతో, సత్యాన్ని తెలియజెప్పే సత్పురుషులతో, సత్ శాస్త్రాలతో సాంగత్యం పెట్టు కోవాలి.

భగవంతుని స్తుతించేటప్పుడు ఆయనను కమలంతో పోలుస్తారు. పాదకమలం, కరకమలం, ముఖ కమలం, కమల నేత్రాలు, అని. ఎందుకిలా? కమలం బురదలో ఉన్నా, నీటిలో ఉన్నా ఆ బురదను, నీటిని అంటించుకోకుండా స్వచ్ఛంగా ఉంటుంది. అందుకే ప్రపంచంలో వ్యవహరించేటప్పుడు తామ రాకులా ఉండు, బ్లాటింగ్ పేపర్‌లా ఉండవద్దు; అద్దంలా ఉండు, కెమెరాలోని ఫిల్మ్‌లా ఉండొద్దు అంటారు. ఇలా గత సంగులం కావాలి.

2. ముక్తస్య :– ముక్తుడు. దేనినుండి? సాంసారిక బంధాల నుండి, రాగద్వేషాలనుండి, కామ క్రోధాలనుండి, సమస్త కర్మల నుండి – అన్నింటినుండి విడుదల పొందినవాడే ముక్తుడు. ఎవరైతే సత్సంగం వల్ల నిస్సంగులై గత సంగులౌతారో వారంతా ముక్తులే. వారికీ ప్రాపంచిక విషయభోగాలపై ఆసక్తిలేదు గనుక, వాటి కొరకు కర్మలు చేయవలసిన విధి లేదు గనుక వారు అన్ని బంధనాలనుండీ ముక్తులే.

3. జ్ఞానావస్థిత చేతః :– ప్రాపంచిక విషయాలతో సంగ భావం పోయిన ముక్తుని మనస్సెప్పుడూ ఆత్మలోనే నిలిచిపోయి, ఆత్మగానే ఉంటాడు. ఆత్మ జ్ఞానిగానే ఉంటాడు. అతడి ఇంద్రియాలు, శరీరం ఏ విషయాలలో ప్రవర్తిస్తున్నా అతడి చిత్తం మాత్రం ఆత్మాకారమై ఉంటుంది. అతడే జ్ఞానావస్థిత చేతసుడు. అట్టి వ్యక్తి చేసే కర్మలు ఎట్టివి?

4. యజ్ఞాయాచరతః కర్మ :– యజ్ఞకర్మలు – యజ్ఞార్థమైన కర్మలనే చేస్తాడు. అసలు యజ్ఞకర్మలంటే హోమాలు చేయు టయా? కాదు. త్యాగంతో కూడిన ఏ కర్మ అయినా, భగవత్ప్రీతి కరమైన ఏ కర్మయైనా యజ్ఞకర్మయే. ఆత్మలో మనస్సు

నిల్పిన గతసంగుడైన ముక్తుడు ఈ లోకంలో ఏమీ కోరుకోడు గనుక, అతడికి స్వార్థం ఉండదు గనుక, భోగాసక్తి ఉండదు గనుక, అతడు చేసే కర్మలన్నీ లోకోపకారార్థమో, భగవత్ ప్రీత్యర్థమో చేస్తాడు. ఆ కర్మలే యజ్ఞకర్మలు. ఎందుకంటే అవన్నీ త్యాగ భావంతో చేసేవే గనుక.

5. సమగ్రంప్రవిలీయతే :– అట్టి యజ్ఞ కర్మలు అతడి మనస్సులో వాసనలను ముద్రించవు గనుక ఆ కర్మలన్నీ పూర్తిగా నశించిపోతాయి. అవి బంధాలు కావు. ప్రవిలీయతే.

ఇక్కడనుండి యజ్ఞ ప్రకరణం ప్రారంభం

– కర్మ లన్నింటిని బ్రహ్మముగా భావించే జ్ఞానికి అన్నీ బ్రహ్మమే అని చెప్పుటకీ శ్లోకం.

శ్లో॥ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవిః బ్రహ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణాహుతం ।
బ్రహ్మైవతేన గంతవ్యం బ్రహ్మ కర్మ సమాధి నా ॥ (24)

తా: బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నుడైన వానిచేత బ్రహ్మమను అగ్ని యందు వ్రేల్చబడిన హవిస్సు బ్రహ్మమే. స్రుక్ సువాలు బ్రహ్మమే. సర్వము బ్రహ్మమే అను భావము నిశ్చయముగా గల అట్టిజ్ఞాని చేత పొందదగినది కూడా బ్రహ్మమే.

వ్యాఖ్య :– భారతదేశంలో చాలామంది ఈ శ్లోకం యొక్క అర్థం తెలుసుకోక పోయినా, తెలుసుకోవాలనే శ్రద్ధ లేకపోయినా భోజనానికి ముందు ఈ శ్లోకాన్ని పఠించటం ఆచారంగా వస్తున్నది. సంపూర్ణ వేదాంత తత్త్వాన్ని సంక్షిప్తం చేసి చెబుతున్నదీ శ్లోకం.

1. బ్రహ్మకర్మ సమాధినా:– సమస్త కర్మలు బ్రహ్మమే యను భావంతో, ఏకాగ్రమైన చిత్తంతో చేసే జ్ఞానికి కలిగే ఫలితాన్ని ఇక్కడ చెప్పటం జరిగింది. **అంతటా, అన్నివేళలా, అన్నింటిని బ్రహ్మముగా దర్శించేవాడు జ్ఞాని. అంతటా ప్రపంచాన్ని, వస్తువులను, జీవుల్లను దర్శించేవాడు సామాన్యుడు. నిజంగా ఇక్కడ ప్రపంచము, బ్రహ్మము (పరమాత్మ) అని రెండున్నాయా? లేవు. ఉన్నదొక్కటే పరమాత్మ. నిరాకార, నిర్గుణ, సూక్ష్మాతి సూక్ష్మ, సర్వవ్యాపక, స్వయంప్రకాశ పరమాత్మ. ఆ పరమాత్మయే ఇక్కడ నానా విధాలైన నామ రూప భేదాలతో ప్రపంచంలాగా వ్యక్తమౌతున్నది. ఉన్నదొక్కటే త్రాడు. అదే చీకటిలో పాములాగా భ్రమ గొలుపుతున్నది. అలాగే ఉన్నదొక్కటే పరమాత్మ. అదే అజ్ఞానంలో ప్రపంచంలాగా భ్రమగొల్పుతున్నది.**

పంచదార పాకంతో చిలకలను వేసి అమ్ముతుంటారు. పిల్లలు దాన్ని చిలుకగా చూస్తారు. పెద్దలు దాన్ని పంచదారతో తయారుచేసిన స్వీటుగా చూస్తారు. కొయ్యతో చేసిన ఏనుగు బొమ్మను చూచి పిల్లలు ఏనుగు- ఏనుగు అని ఎగిరి గంతులు వేస్తారు. కాని వడ్రంగి దానిని కొయ్యగానే చూస్తాడు. బంగారంతో చేసిన నగలను స్త్రీలు గాజులుగా, నక్లెస్‌గా చూస్తారు. కాని కంసాలి మాత్రం దానిని బంగారంగా చూస్తాడు. అలాగే అజ్ఞాని దీన్ని ప్రపంచంగా చూస్తాడు. జ్ఞాని మాత్రం పరమాత్మగా దర్శిస్తాడు.

నామరూపాలతో కనిపించే ఈ జగత్తును నామరూపాలు తొలగించి చూస్తే కనిపించేది పరమాత్మయే. ప్రపంచ భావన విడిచిపెడితే ఇక మిగిలేది పరమాత్మయే. అలా అంతటా పర మాత్మను దర్శించేజ్ఞానికి ఇక రెండవదేదీ లేదు గనుక అన్నింటినీ పరమాత్మగానే దర్శిస్తాడు. సర్వ కర్మలను బ్రహ్మముగానే భావి స్తాడు. అట్టి భావన నిరంతరం ఎవరికి ఉంటుందో అతడే 'సమాధినా'-ఏకాగ్రచిత్తం గలవాడు. అట్టి జ్ఞాని పొందేది కూడా చివరకు బ్రహ్మాన్నే అనే విషయాన్ని యజ్ఞ ఉదాహరణతో భగవా నుడీ శ్లోకంలో తెలియజేస్తున్నాడు.

అట్టి జ్ఞాని కర్మ (యజ్ఞం) చేసేటప్పుడు అతడికి కలిగే ఫలితం ఏమిటి? అసలు ఆ కర్మలనెట్లు చేస్తాడు? అతడికి అర్పణం బ్రహ్మం, హవిస్సు బ్రహ్మం, అగ్ని బ్రహ్మం, తాను బ్రహ్మం, చివరకు తాను అందుకొనే లక్ష్యం బ్రహ్మం. అంటే అతడు బ్రహ్మమే అవుతాడు. పూర్వకాలం యజ్ఞాలు బాగా ఎక్కువగా చేసేవారు గనుక ఈ పదాలన్నీ వారికి పరిచయమే. ఈ కాలంలో ఆ పదాలకు వివరణ అవసరమవుతున్నది. ఏమిటీ పదాల అర్థం?

1. అర్పణం :- హోమం చేసేటప్పుడు నెయ్యిని ఉంచటానికి ఒక కొయ్య గిన్నెను ఉపయోగిస్తారు. దానిని 'సువం' అంటారు. అందులోని నెయ్యిని హోమకుండంలోని అగ్నియందు వేయు టకు ఒక కొయ్య గరిటె ఉంటుంది. దానిని 'స్రుక్కు' అంటారు. ఈ రెంటిని కలిపి స్రుక్ సువాలంటారు. ఇవి హోమసాధనాలు.

2. హవిః :- హవిస్సు. అంటే దేవతలకు సమర్పించే అన్నం, మధుర పదార్థాలు, నెయ్యి, సమిధలు మొ॥వి.

66

3. అగ్నౌ :- హోమకుండం మధ్యలో వెలిగించే అగ్ని. మనం సమర్పించే పదార్థాలను అగ్నిదేవుడే ఆయా దేవతలకు అందిస్తాడు. మనం ప్రత్యక్షంగా దేవతలకివ్వలేం. వారికి సమర్పించదలచుకొన్న సమిధలను, హోమద్రవ్యాలను, నెయ్యిని అగ్నిలో వేస్తుంటే ఆ అగ్నిదేవుడు వాటిని స్వీకరించి ఆయా దేవతలకు అందిస్తాడు. అంటే అగ్ని ఏజంట్.

4. బ్రహ్మణాః :- హోమాన్ని నిర్వహించే యజమాని. ఈ యజమాని సామాన్యుడైన యజమాని కాదు. బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నుడైన యజమాని. హోమద్రవ్యాలను అగ్నిలో సమర్పిస్తాడు.

ఈ జ్ఞాని దృష్టిలో అర్పణం బ్రహ్మమే, హవిస్సు బ్రహ్మమే, అగ్ని బ్రహ్మమే. హోమంచేసే యజమాని బ్రహ్మమే. ఇలా అన్నింటిని బ్రహ్మముగా చూడగల జ్ఞాని చివరకు పొందేది ఆ బ్రహ్మాన్నే. అతడు సమస్త నామరూపములందు, అన్ని క్రియా ప్రవృత్తులందు బ్రహ్మాన్నే తిలకిస్తున్నాడు. బ్రహ్మమునే స్మరిస్తున్నాడు. కనుక భ్రమర కీటక న్యాయాన్ననుసరించి అతడు బ్రహ్మమే అవుతున్నాడు.

5. సమాధినా :- మరపులేకుండా, ఎప్పుడూ ఎరుక గలిగి బ్రహ్మ భావనతో కర్మ చేస్తుంటే ఆ కర్మ ధ్యానంగా, సమాధిగా మారుతుంది. ఆ కర్మయే జ్ఞాన రూపంగా పరిణామం చెందుతుంది.

భోజనానికి ముందు ఈ శ్లోకాన్ని పఠించటంలోని భావం ఏమిటి?

మన నోరు హోమకుండం అని, మనలోని జఠరాగ్ని హోమాగ్ని అని, మనం భోజనం చేసే ప్లేటు 'సువం' అని, మన చెయ్యి 'స్రుక్' అని, మనం నోటిలో వేసే అన్నం, కూరలు, నెయ్యి పెరుగు మొ॥వి హోమద్రవ్యాలైన హవిస్సు అని, మనం ప్రతిరోజు చేసే భోజన క్రియ యజ్ఞమేనని భావిస్తూ భోజనం చేస్తే ఇది యజ్ఞమే అవుతుంది. ఈ యజ్ఞంలో మనం స్రుక్ సువాలు బ్రహ్మమేనని, అన్నాదులు బ్రహ్మమేనని, మనలోని జఠరాగ్ని బ్రహ్మమేనని, మనం అందించే ఈ హవిస్సును (అన్నా దులను) స్వీకరించేవాడు ఈ దేహాన్ని ఆశ్రయించుకొనియున్న బ్రహ్మమే (పరమాత్మ) అని, (అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణి నాం దేహమాశ్రితః – నేను వైశ్వానర అగ్ని రూపంలో ప్రాణుల యొక్క దేహాలనాశ్రయించుకొని ఉన్నాను. 15వ అధ్యాయం లో పరమాత్మ స్వయంగా చెప్పటం జరిగింది), **వీటిని అర్పించే నేను బ్రహ్మమునే నని భావించాలి. ఇలా చేస్తే మనకు కలిగే అంతిమ ఫలితం ఆ**

బ్రహ్మాన్ని పొందటమే. అంటే బ్రహ్మరూపులగుటయే. ఇలా ప్రతిరోజూ 2,3 యజ్ఞాలు ఎంతో సులభంగా చేయవచ్చు. ఇలా సర్వకర్మలూ బ్రహ్మమేనని చేస్తే ఏ కర్మ అయినా మనను పరబ్రహ్మాన్ని – పరమాత్మను చేరుస్తుంది.

–ఆ బ్రహ్మాన్ని చేరుకోవటానికి రకరకాల కర్మలను యజ్ఞ భావంతో చేయవలసిన కర్మలను పన్నెండింటిని 6 శ్లోకాల్లో వివరించబోతున్నారు. ముందుగా రెండు యజ్ఞాలు–

శ్లో॥ దైవమేవాఽపరే యజ్ఞం యోగినః పర్యుపాసతే।
బ్రహ్మాగ్నా వపరే యజ్ఞం యజ్ఞే నైవోప జుహ్వతి॥ (25)

తా: కొందరు యోగులు దైవయజ్ఞాన్ని చక్కగా చేస్తారు. మరికొందరు బ్రహ్మ మనే అగ్నిలో యజ్ఞం ద్వారా యజ్ఞాన్ని అర్పిస్తారు.

వ్యాఖ్య : సమస్త కర్మలను బ్రహ్మ భావనతో చేస్తే చివరకు ఆ బ్రహ్మాన్నే పొందుతారు. అలాంటి 12 కర్మలను యజ్ఞాలుగా చెప్పబోతూ రెండు యజ్ఞాలను ఈ శ్లోకంలో తెలియజేస్తున్నారు. అవే 1. దైవయజ్ఞం, 2. బ్రహ్మయజ్ఞం.

1. దైవయజ్ఞం :– కర్మయోగులు –అంటే సాధారణ గృహస్థులైనవారు దేవతలను తృప్తి పరచేందుకు కొన్ని కర్మలు చేస్తుంటారు. అవే దేవతారాధన, పూజ, యజ్ఞం, సంధ్యావందనం మొ॥న దైవకర్మలు. ఇదే దైవయజ్ఞం. దేవతలంతా పరమాత్మ యొక్క పరివారం. ఏజంట్స్. పరమాత్మ తరఫున అన్ని కార్యాలను నిర్వహించేది వీరే! వీరు గ్రహిస్తారు, అనుగ్రహిస్తారు, నిగ్రహి స్తారు. అన్నింటికీ సమర్థులే. దేవతలకు మనుష్యులకు సంబంధం కలిగించే సూత్రమే యజ్ఞం. యజ్ఞం యొక్క ఆ చివర దేవత లుంటే ఈ చివర మనుష్యులుంటారు. యజ్ఞం ద్వారా ఈ ఇద్దరి మధ్య సంబంధం కుదిరింది. దేవతలు మనుష్యులకు గాలి, నీరు, వెలుతురు, ఆహారం, నివసించడానికి భూమి, తిరిగేందుకు అవకాశం ఇచ్చే ఆకాశం, పూలు, పండ్లు... ఇలా ఎన్నింటినో ప్రసాదిస్తారు. అందుకు ప్రతిగా మనుష్యులు దేవ తలకు పూజా పునస్కారాలు, యజ్ఞయాగాదుల ద్వారా ఆహుతులను, నైవేద్యాలను సమర్పిస్తారు. ఇలా సమర్పించి, యజ్ఞ శేషాన్ని భుజిస్తే పాపం లేదు. దీనికి విరుద్ధంగా ప్రవర్తిస్తే పాపాన్నే తింటారు. **అలా దేవతలకు కృతజ్ఞతా భావంతో సమర్పించ కుండా తినేవాడి భోగం భోగం కాదు – రోగం. అది భవరోగం.**

ఈ దైవయజ్ఞాన్ని బ్రహ్మార్పణ బుద్ధితో – బ్రహ్మ భావనతో చేసినప్పుడు మనస్సు శుద్ధమై అంతిమంగా ఆ బ్రహ్మాన్నే అందు కోవటం జరుగుతుంది. **యజ్ఞం వల్ల పాపం తొలగుతుంది, పవిత్రత కలుగుతుంది, పుణ్యం కలుగుతుంది. నిష్కామంగా చేసినప్పుడు చిత్తశుద్ధి కలిగి జ్ఞానానికి అర్హత కలుగుతుంది. దేవతల ఋణం తీర్చుకొనుటకు చేయవలసిన యజ్ఞమే ఈ దైవయజ్ఞం.**

2. బ్రహ్మయజ్ఞం :– ఋషులైనవారు మానవులను తరింప జేయటానికి అనేక శాస్త్రాలను అందించారు. జన్మ సార్థకం చేసుకొనుటకు ఎన్నో సాధనా మార్గాలను, ఉపాయాలను తెలియజెప్పారు. **అట్టి ఋషుల యొక్క ఋణం తీర్చుకొనుటకు చేయ వలసిన యజ్ఞమే ఋషియజ్ఞం. కర్మయోగం ద్వారా చిత్తశుద్ధిని పొంది జ్ఞానార్హత సాధించిన జ్ఞానయోగులు చేసేదే ఈ బ్రహ్మ యజ్ఞం** (ఋషియజ్ఞం).

బ్రహ్మమనే అగ్నిలో యజ్ఞం ద్వారా యజ్ఞాన్ని అర్పిస్తారు. అంటే జీవ బ్రహ్మైక్య భావంతో జీవభావాన్ని బ్రహ్మ (జ్ఞాన)మనే అగ్నియందు ఆహుతి చేయుట. నిష్కామకర్మ యోగం ద్వారా చిత్తశుద్ధి పొందిన సాధకులు బుద్ధి సూక్ష్మతతో సద్గురువుల ద్వారా ఆత్మజ్ఞానాన్ని పొంది, నిరంతరం తాను జీవుణ్ణి కాదని; నిరాకార, నిర్గుణ పరమాత్మనని తెలుసుకొని, సాధన చేసి జీవభావాన్ని వదలి ఆత్మగా, పరమాత్మగా నిలిచిపోవుటయే బ్రహ్మయజ్ఞం. అగ్ని కట్టెలన్నింటిని దహించి తనయందే విలీనం చేసుకొని తన స్వరూపాన్నే ఇస్తుంది. అలాగే బ్రహ్మమనే అగ్ని (జ్ఞానాగ్ని) జీవ భావమనే కట్టెలను దహించివేసి తనలో లీనం చేసుకొని తన స్వరూపాన్నే ఇస్తుంది. ఇదే జీవ బ్రహ్మైక్య స్థితి. ఆత్మ విచారణ ద్వారా నేనీ జడమైన క్షేత్రాన్ని కాదు, జీవుణ్ణి కాదు. ఈ క్షేత్రానికి చైతన్యాన్నిచ్చే ఆత్మను– పరమాత్మను అనే అనుభూతిని చెందుటయే ఈ **బ్రహ్మయజ్ఞం**. దీనిని జ్ఞాన యోగులు మాత్రమే ఆచరించగలరు. – మరొక రెండు యజ్ఞాలను వివరిస్తున్నాడు...

శ్లో॥ శ్రోత్రాదీ నీంద్రియాణ్యన్యే సంయమాగ్నిషుజుహ్వతి।
శబ్దాదీన్విషయానన్యే ఇంద్రియాగ్నిషుజుహ్వతి॥ (26)

తా॥ శ్రోత్రాది ఇంద్రియాలను కొందరు నిగ్రహమనే అగ్నిలో వ్రేలుస్తారు. మరి కొందరు శబ్దాది విషయాలను ఇంద్రియాలనే అగ్నియందు వ్రేల్చుచున్నారు.

వ్యాఖ్య : ఇంతకుముందు శ్లోకంలో 1. దైవయజ్ఞం, 2. బ్రహ్మ యజ్ఞం అనే రెండింటిని చెప్పగా ఈ శ్లోకంలో మరో రెండు యజ్ఞాలను చెప్పారు. అవి 3. ఇంద్రియ నిగ్రహం, 4. విషయ యజ్ఞం అనేవి.

3. ఇంద్రియ నిగ్రహం :– ఇంద్రియాలను నిగ్రహమనే అగ్నిలో వ్రేల్చుట అంటే ఇంద్రియ నిగ్రహమే. మనకు ఐదు జ్ఞానేంద్రి యాలు– శ్రోత్ర (చెవి) చక్షు(కన్ను) రసన (నాలుక) ఘ్రాణ (ముక్కు) త్వక్ (చర్మం)అనేవి ఉన్నాయి. ఇవి ఎల్లప్పుడూ బయటకు తెరచు కొనే ఉంటాయి. ఇవి ప్రపంచంలోని విషయాల వెంటపడి వాటికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని మనసుకు చేరవేస్తూ ఉంటాయి. దానితో మనస్సు అలజడి, ఆందోళనలతో అల్లకల్లోలమౌతుంది. ఆధ్యాత్మిక రంగంలో శాస్త్రాన్ని శ్రవణం చేయాలన్నా, మననం చేయాలన్నా, జపధ్యానాదులు సాగించాలన్నా మనస్సు ప్రశాంతంగా ఉండాలి. అందువల్లనే యోగులు, మహాత్ములు, సాధు పురుషులు తమ ఇంద్రియాలు విషయాలలో పడిపోకుండా అరికడతారు. సామాన్యులకు ఆ శక్తి సామర్థ్యాలుండవు. ఇంద్రియాలను తృప్తిపరచాలని ఎంత ప్రయత్నించినా అవి తృప్తి చెందవు సరికదా! అవి మనపై దాడి చేసి, మన మానసిక శాంతిని దోపిడీ చేస్తాయి. కనుకనే వీటిని నిగ్రహించాలి. **అలా నిగ్రహించలేకపోతే బ్రేకులేని బండి –కళ్ళానికి లొంగని గుర్రం– కాడిక్రిందకు రాని ఎద్దులాగా నిగ్రహంలేని వాడు ఎందుకూ కొరగాడు, ఏమీ సాధించలేడు.** ఇంద్రియాలనే గుర్రాలు స్వాధీనంలో లేకపోతే ఈ జీవితమనే రథం సరైన బాటలో నడవదు. గుర్రం తనదే ఐనా, కళ్ళెం బిగించే స్వారీ చేయాలి. అలాగే ఇంద్రియాలు తనవే అయినా వాటిని స్వాధీనంలో ఉంచుకొనే ఆత్మవైపు పయనించాలి. ఇదే ఇంద్రియ నిగ్రహం.

4. విషయయజ్ఞం :– శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధ అనే విష యాలను ఇంద్రియాలనే అగ్నులలో హోమం చేయుట. అంటే శబ్దాది విషయత్యాగం. అదే విషయయజ్ఞం. రాగద్వేషాలను విడిచిపెట్టి ఇంద్రియాలతో విషయాలను హితంగా, మితంగా, అనుభవించటమే విషయయజ్ఞం. అయితే అలా విషయాలను అనుభవిస్తున్నప్పటికీ మనస్సును ఆ విషయాలలో – సుఖాలలో ఇరికించకూడదు. విషయసుఖాల కొరకు తపించకూడదు. వాటికై ప్రయత్నించకూడదు. అప్రయత్నంగా లభించిన దానితో సంతృప్తి చెందుతూ నిర్లిప్తంగా అనుభవించాలి. విషయాలు ఎంతగా ఆకర్షిస్తున్నా వాటి వలలో పడకూడదు. వాటిలోని దోషాలను చూస్తూ వాటిపై నిర్లిప్తభావం కలిగి ఉండాలి. చేత నయితే విషయాలను బ్రహ్మముగా చూడాలి. ఇలా విషయాలు మనస్సును చేరినా ఆ విషయాలలో ఆసక్తిని వదలి మితంగా, హితంగా, నిర్లిప్తంగా అనుభవించటమే విషయయజ్ఞం.

– మరొక యజ్ఞం గురించి చెప్పబోతున్నారు.

శ్లో॥ సర్వాణీంద్రియ కర్మాణి ప్రాణ కర్మాణి చాపరే।
ఆత్మసంయమ యోగాగ్నౌ జుహ్వతి జ్ఞాన దీపితే॥ (27)

తా॥ మరి కొందరు సమస్తమైన ఇంద్రియ కర్మలను, ప్రాణకర్మలను జ్ఞానంచే ప్రకాశింపజేయబడిన ఆత్మ సంయమమనే అగ్ని యందు వ్రేల్చుచున్నారు.

వ్యాఖ్య :– ఆత్మ సంయమయోగం అంటే మనస్సును ఆత్మలో లయించే యోగం. ఇదే 'సమాధి' అంటారు. ఐతే ఈ సమాధి రెండు విధాలు. 1.లయపూర్వక సమాధి (సద్బీజ సమాధి), 2. బాధ పూర్వక సమాధి (నిర్బీజ సమాధి). ఈ నిర్బీజ సమాధియే మనోనాశం. ఇదే 5వ యజ్ఞం.

5. మనోనాశం : కార్యాన్ని కారణంలో లయంచేసి కారణంగా మిగిలిపోవటమే సమాధి. కుండకార్యం. మట్టి కారణం. కుండను మట్టిలో లయంచేసి కేవలం మట్టిగా ఉండాలి. బంగారు గాజును కరిగించి బంగారంగా మార్చి బంగారంగా ఉండిపోవాలి. అలాగే కార్యమైన ఈ ప్రపంచాన్ని కారణమైన పరమాత్మలో లయంచేసి కేవల పరమాత్మ తప్ప రెండవదేదీ లేని స్థితిలో ఉండాలి. అదే కార్యం కారణంలో కలిసి ఏకమై కారణంగా ఉండుట.

అయితే ఈ స్థితిని పొందటానికి అవిద్య (అజ్ఞానం) పూర్తిగా నశించిపోవాలి. 'తత్త్వమసి' మహావాక్యాల తాత్పర్యం తెలియాలి. అలా తెలియకుండా అజ్ఞానంలోనే ఉంటే కార్యరూపంలో కనిపించే ప్రపంచ భావన అలాగే ఉంటుంది.

మనస్సనేది ఆత్మ నుండి లేచిన అల. అల సముద్రంలోనే లేచి, కొంతసేపటికి ఆ సముద్రంలోనే పడిపోతుంది. తిరిగి లేచి, మళ్ళీ పడుతుంది. అలాగే మన మనస్సుకూడా ప్రతిరోజూ సుషుప్తిలో ఆత్మలో పడిపోయి మళ్ళీ మెలకువ రావటంతో తిరిగి లేస్తుంది. అలాగే ప్రగాఢ ధ్యానంలో కూడా మనస్సు ఆత్మలో పడిపోయి, తిరిగి ధ్యానం నుండి లేవగానే లేచి వస్తుంది. అలా లేచి వచ్చి ఈ ప్రపంచ భావనలో తిరుగుతుంది. ఇదే సద్బీజ సమాధి. అంటే బీజం ఇంకా ఉంది. ఇలా కాకుండా మహావాక్యాల జ్ఞానంతో, అవిద్య సంపూర్ణంగా నశించిపోగా మనస్సు పూర్తిగా ఆత్మలో కలసిపోతుంది. ఇప్పుడిక మనస్సు లేవదు. ఇదే మనోనాశనం. ఎందుకని తిరిగి మనస్సులేవదు? "నేను బ్రహ్మమును, పరమాత్మను" అని బుద్ధితో మహావాక్యార్థాన్ని తెలుసుకొని, ధ్యాన విచారణల ద్వారా సాధన చేసినప్పుడు, ఆ

సాధన చేస్తున్న మనస్సు తనకు కారణమైన ఆత్మలో కలసి ఆత్మాకారంగా మారిపోతుంది. దానితో ఇక తిరిగిలేచే ప్రసక్తే లేదు. ఇదే నిర్బీజసమాధి- మనోనాశం. ఎప్పుడైతే ఇలా మనోనాశనం జరిగిందో 5 జ్ఞానేంద్రియాలు, 5 కర్మేంద్రియాలు, 4 అంతఃకరణాలు, 5 ప్రాణాలు మొత్తం- 19 తత్త్వాలూ (సూక్ష్మ శరీరం మొత్తం) ఆత్మలో కలసి కేవలం ఆత్మ మాత్రమే మిగులు తుంది.

- మరొక 5 యజ్ఞాలను చెప్పబోతున్నారు-

శ్లో॥ ద్రవ్య యజ్ఞాస్తపోయజ్ఞాః యోగయజ్ఞా స్తథాஉపరే।
స్వాధ్యాయ జ్ఞానయజ్ఞాశ్చ యతయస్సంశిత వ్రతాః॥ 28

తా॥ కఠిన నియమాలుగలయతులు కొందరు ద్రవ్య యజ్ఞములు, తపో యజ్ఞములు, యోగ యజ్ఞములు, స్వాధ్యాయ యజ్ఞములు, జ్ఞానయజ్ఞములు చేస్తారు.

వ్యాఖ్య :- 6. ద్రవ్యయజ్ఞం:- ధనాన్ని, వస్తువులను ఉపయోగించి చేసే హోమం ఈ ద్రవ్య యజ్ఞం క్రిందికే వస్తుంది. స్మృతులలో, వేదాలలో చెప్పిన విధంగా హోమకుండంలో హోమాగ్నిని రగిల్చి అందులో సమిధలు, ఆవు నెయ్యి మొ॥న వానిని ఆహుతులుగా దేవతలకు సమర్పించుట ద్రవ్యయజ్ఞం. అంతేగాక ధనాన్ని, వస్తువులను,సేవలను మనఃపూర్వకంగా, భక్తితో, సేవాభావంతో ఇతరులకు సమర్పించుట కూడా ద్రవ్య యజ్ఞమే. భూదానం, గోదానం, సువర్ణదానం, అన్నదానం, శ్రమదానం, వస్త్రదానం, విద్యాదానం, జ్ఞానదానం, వైద్యదానం - ఇలా శక్తి మేరకు అర్పించుట ద్రవ్యయజ్ఞమే.

7. తపోయజ్ఞం: శరీరం, వాక్కు, మనస్సు అనే త్రికరణములతో చేసే తపస్సులు శారీరక తపస్సు, వాచిక తపస్సు, మానసిక తపస్సు అని మూడు విధాలు. కొన్ని నియమాలతో, కట్టుబాట్లతో దైవానుగ్రహాన్ని పొందటానికి, భగవత్ప్రాప్తికి సహాయకారులు కావటానికి ఈ తపస్సులు చేస్తారు. ఇదే తపోయజ్ఞం. ధర్మాన్ని, దైవాన్ని ప్రధాన లక్ష్యంగా పెట్టుకొని దేహేంద్రియ మనోబుద్ధు లను తపింపచేయుటయే తపస్సు. పెద్దలను, గురువులను, మహాత్ములను, దైవాన్ని పూజించుట శారీరక తపస్సు, సత్యంగా, హితంగా, ప్రియంగా మాట్లాడుట, భగవంతుని మహిమలను తెలియజేయటం, స్తోత్రాలను, మంత్రాలను, శ్లోకాలను పారాయణ చేయుట వాచిక తపస్సు. మనస్సును పూర్తిగా భగవంతుని యందు

నిలుపుట, జపధ్యానాది సాధనలు చేయుట మొదలైనవి మానసిక తపస్సు. ఇలా పరలోకానికి, భగవంతుని అనుగ్రహానికి, భగవత్ప్రాప్తి కొరకు మనోవాక్కాయములను తపింపజేయుటయే తపోయజ్ఞం.

8. యోగయజ్ఞం: మనలోని నీచత్వం నుండి ఉన్నత స్థానానికి చేరటానికి చేసే ప్రయత్నమే యోగం. జీవభావం నుండి దైవ భావానికి చేరటానికి చేసే ప్రయత్నమే యోగం. ప్రపంచ వ్యామో హాలనుండి విడివడిన మనస్సును దాని స్వస్థానమైన ఆత్మయందు చేర్చుటకు చేసే ప్రయత్నమేయోగం. కర్మలు చేస్తూనే భగవద్గీతలో చెప్పిన యుక్తిని ప్రయోగించి కర్మబంధాలకు చిక్కకుండా కర్మయోగాన్ని ఆచరించుటే యోగం. ఈ యోగాన్ని ఆచరించుటే యోగయజ్ఞం. మనుష్య జన్మ భోగం కోసం వచ్చిన జన్మకాదు, యోగం కోసం వచ్చిన జన్మ. యోగజీవితాన్ని గడపటమే మానవ జీవిత పరమార్థం. పతంజలి మహర్షి చెప్పిన అష్టాంగ యోగాన్ని ఆచరించటం యోగ యజ్ఞమే. అష్టాంగ యోగమే కాక షడంగ యోగం, పంచ, దశాంగ యోగాలను ఆచరించి లక్ష్యాన్ని సాధించటం యోగయజ్ఞమే.

9. స్వాధ్యాయ యజ్ఞం: మోక్షప్రాప్తికి మార్గం చూపే శాస్త్రాలను - అంటే ఉపనిషత్తులను, భగవద్గీతను, ప్రకరణ గ్రంథాలను నిత్యం శ్రద్ధాభక్తులతో అధ్యయనం చేయుటే స్వాధ్యాయం. దీని వల్ల ఋషి ఋణం తీర్చుకున్నట్లవుతుంది. వారి జ్ఞానతేజస్సు లభిస్తుంది. నిజమైన శాస్త్రవిజ్ఞాన పఠనం లేకనే ఈనాటి యువ కులలో ధర్మ సంస్కారం లోపించి, ధర్మభ్రష్టులవుతున్నారు. హింసాత్మక చర్యలకు ఒడిగడుతున్నారు. రామాయణ, భారత, భాగవతాలను, భగవద్గీతను పిల్లలచేత చదివింప జేయటం, అందులోని విశేషాలను వారికి అర్థమయ్యే విధంగా తెలియ జేయటం వల్ల వారిలో ఎంతో మార్పు వస్తుంది. బిడ్డలకు సంపాదన ఇవ్వడం కాదు, సంస్కారాన్ని ఇవ్వాలి. సంపాదన గాని, సంసారం గాని వెంట వచ్చేవి కాదు, కేవలం సంస్కారం మాత్రమే వెంట వస్తుంది. శాస్త్రములను కేవలం పఠించటం కాక వాటిలోతైన భావాలను అర్థం చేసుకొంటే ఉత్తమ ఫలితాలు కలుగుతాయి. ఇదే స్వాధ్యాయ యజ్ఞం.

10. జ్ఞానయజ్ఞం : శాస్త్రాలను - మోక్షప్రాప్తిని కలిగించే శాస్త్రా లను సద్గురువుల ద్వారా శ్రవణం చేసి, వాటిని నిరంతరం మననం చేసుకొంటూ భావాలను స్థిరపరచుకొని, ఆ భావాలను అనుభవానికి తెచ్చుకొనుటకు చేసే ప్రయత్నాలన్నీ

కలిసి జ్ఞాన యజ్ఞమని అంటారు. అలాగే ఆత్మజ్ఞానాన్ని ప్రవచనములద్వారా అందించటం, అవగాహన అయ్యేటట్లు చేయటం, తద్వారా జ్ఞాన వ్యాప్తి గావించటం కూడా జ్ఞానయజ్ఞమే. ఆత్మను గూర్చిన యదార్థ జ్ఞానం సాధారణంగా అందరికీ వుండదు. విపరీత భావనలే ఎప్పటినుండియో స్థిరపడి ఉంటాయి. దీనికి కారణం అవిద్య– అజ్ఞానం. కనుక సద్గురువులను ఆశ్రయించి, శాస్త్రాలలో, ఉపనిషత్తులలో తెలియజేయబడిన ఆత్మతత్త్వాన్ని తెలుసుకోవాలనే జిజ్ఞాసతో తెలుసుకొనే ప్రయత్నం చేయుటే జ్ఞానయజ్ఞం. అన్ని యజ్ఞాలలలోను ఈ జ్ఞానయజ్ఞమే శ్రేష్ఠమైనది, ఉత్తమోత్తమ మైనది.

– మరొక యజ్ఞాన్ని చెప్పబోతున్నారు తరువాత శ్లోకంలో–

శ్లో॥ అపానే జుహ్వతి ప్రాణం ప్రాణాఽపానం తథాఽపరే।
ప్రాణా పాన గతీ రుద్ధ్వా ప్రాణాయామ పరాయణాః॥ (29)

తా॥ ప్రాణాయామ పరాయణులైన కొందరు ప్రాణ అపాన మార్గాలను నిరోధించి, అపానము నందు ప్రాణాన్ని, ప్రాణమునందు అపానాన్ని ఆహుతులుగా వ్రేలుస్తారు.

వ్యాఖ్య : ప్రాణాయామాన్ని కూడా ఇచ్చట యజ్ఞంగా చెప్పటం జరిగింది. అష్టాంగయోగాలలో నాలుగవది ఈ ప్రాణాయామం. శరీర ఆరోగ్యానికి, మనస్సును పరుగులు తీయకుండా అరికట్టి ఏకాగ్రం చేయుటకు – పరమాత్మపై నిలుపుటకు ఈ ప్రక్రియ తోడ్పడుతుంది.

11. ప్రాణాయామ యజ్ఞం:–ప్రాణాయామంలో పూరక, కుంభక, రేచకములను 3 విభాగాలున్నాయి. 1. బయటనున్న గాలిని ఒక ముక్కు రంధ్రం ద్వారా లోనికి పీల్చుట పూరకం, 2.పీల్చిన గాలిని బయటకు వదలకుండా బిగబట్టి ఉంచటం కుంభకం, 3. ఆ గాలిని రెండవ ముక్కు రంధ్రం ద్వారా బయటకు మెల్లగా వదలటాన్ని రేచకం అంటారు.

'అపానే ప్రాణం జుహ్వతి' అంటే అపానంలో ప్రాణాన్ని హోమంచేయుట. అంటే బయటి గాలిని లోపలకు పీల్చటమే. ఇదే పూరకం. 'ప్రాణ అపాన గతీరుద్ధ్వా' అంటే ప్రాణ, అపాన ముల గతిని నిరోధించుట. అంటే గాలిని లోపలే కుంభించి ఉంచుట. ఇదే కుంభకం. 'ప్రాణే అపానం జుహ్వతి' అంటే ప్రాణంలో అపానాన్ని వ్రేల్చుట. అంటే లోపలి గాలిని బయటకు వదలుట. ఇదే

70

రేచకం. ఈ పూరక, కుంభక, రేచకములను కలిపి 'ప్రాణాయామం' అంటారు. ఈ ప్రాణాయామంలో అనేక విధానాలు ఉన్నాయి.

ఏ సాధనను అవలంబించి ప్రాణశక్తిని స్వాధీనం చేసుకొనే వీలుంటుందో దానినే ప్రాణాయామం అంటారు. ఇది కూడ యజ్ఞమే. దీనివల్ల మనస్సు స్థిరమై ఏకాగ్రమౌతుంది. బుద్ధి వికాసం పొందుతుంది. అయితే అనుభవజ్ఞులైన వారి శిక్షణలోనే అభ్యాసం ప్రారంభించాలి. ప్రతి మానవునిలోనూ వెన్నెముక ఉంటుంది. దానినాశ్రయించి 'సుషుమ్న' అనే ప్రధాన నాడి ఉంది. దీనినే బ్రహ్మనాడి లేక మోక్షనాడి అని కూడ అంటారు. ఇందులో షట్చక్రాలు (ఆరు పద్మాలు) ఉన్నాయి. గుదస్థానంలో మూలాధారం, లింగస్థానంలో స్వాధిష్టానం, బొడ్డు స్థానంలో మణిపూరకం, హృదయస్థానంలో అనాహతం, కంఠం వద్ద విశుద్ధం, కనుబొమల మధ్య ఆజ్ఞాచక్రం అని ఆరు చక్రాలు ఉన్నాయి. ఈ ఆరు చక్రాలకు పైన శిరస్సుపై బ్రహ్మరంధ్రం (మాడు) వద్ద 'సహస్రారం' అనే వేయి దళాల పద్మం ఉంటుంది. ఈ సుషుమ్నానాడికి ఇరువైపులా ఇడ, పింగళ అనే 2 నాడులు న్నాయి. అవి రెండూ ముక్కు రంధ్రాలనుండి బయలుదేరి గుద స్థానంలో సుషుమ్న నాడిలో కలుస్తాయి. మనం గాలి పీల్చినప్పుడు, వదలినప్పుడు ఇడ, పింగళ నాడులలో సంచరిస్తూ లోనికి, బయటకు సంచరిస్తుంది ప్రాణశక్తి. ఈ ప్రాణశక్తిని ఇడా, పింగళ నాడులలోనుండి ప్రాణాయామం ద్వారా సుషుమ్న నాడిలో ప్రవేశపెట్టాలి (కుంభకం ద్వారా). అప్పుడు ప్రాణశక్తి మూలాధార చక్రంలో ఉన్న కుండలినీ శక్తిని కదిలించగా ఆ కుండలినీ శక్తి క్రమంగా ఒకొక్క చక్రాన్ని దాటుకుంటూ చక్ర భేదనం చేస్తూ చివరకు ఆజ్ఞా చక్రాన్ని చేరుకుంటుంది. అప్పుడు కుండలిని (జీవుడు) ఆత్మ స్వరూపాన్ని పొందుతాడు. అక్కడినుండి సహస్రారం వరకు తీసుకువెళ్ళి ఆత్మను పరమాత్మలో ఐక్యం చేయాలి. ఇలా జీవుడు పరమాత్మ అయ్యే ప్రక్రియయే ఈ ప్రాణా యామం. ఇది కూడా యజ్ఞమే. అయితే ఇందులో అరుదుగా విజయం సాధించటం జరుగుతుంది. దీనిని ఎంతో జాగ్రత్తగా ఆచరించవలసి వుంది. లేనిచో ప్రమాదం వాటిల్లుతుంది.

– ఇక చివరి 12వ యజ్ఞం ఈ శ్లోకంలో–

శ్లో॥ అపరే నియతా హారాః ప్రాణాన్ ప్రాణేషు జుహ్వతి।
సర్వే ఽప్యేతే యజ్ఞవిధః యజ్ఞక్షపిత కల్మషాః॥ (30)

తా॥ కొందరు నియమితమైన ఆహారాన్ని తీసుకుంటూ ప్రాణాలను ప్రాణాలకు ఆహుతి ఇస్తారు. వీరందరూ యజ్ఞవిదులే. యజ్ఞం వల్ల కల్మషాలను తొలగించుకుంటారు.

వ్యాఖ్య : ఆహార సంయమము లేదా నియతాహారము : ఆహారం తీసుకోవటం కూడా యజ్ఞమేనా? అని సందేహం వుంటుంది కొందరికి. కాని భగవానుడు దీనికి భగవద్గీతలో ప్రముఖ స్థానాన్ని కల్పించాడు. ఎందుకంటే మోక్షాన్ని పొందాలంటే సాధ నలు చేయాలి.ఆ సాధనలకు నిర్మలమైన మనస్సుండాలి. మనస్సు ఆహారం వల్లనే ఏర్పడుతుంది. మనం తీసుకునే ఆహారంలో స్థూలభాగం మన శరీర వృద్ధికి తోడ్పడుతుంది. సూక్ష్మభాగం మనస్సుగా ఏర్పడుతుంది. అందువల్ల మనం తీసుకునే ఆహారం ఎట్టిదో మన మనస్సు కూడా అట్టిదే అవుతుంది. ఆహారం సాత్వికమైనదైతే మనస్సు సాత్వికం అవుతుంది. ఆహారం రాజసిక మైనదైతే మనస్సు రాజసికమౌతుంది. ఆహారం తామసికమైతే మనస్సు తామసికమౌతుంది. అందుకే బ్రాహ్మణులకు సాత్వి కాహారం చెప్పబడ్డది. దానితో వారు బ్రహ్మజ్ఞానాన్ని పొందుటకు వీలవుతుంది. మాంసాహారం వల్ల రజోగుణం వృద్ధి అవుతుంది. మాంసాహారులైన మృగాలు క్రూరంగా ఉండటానికి కారణం ఇదే. మనుష్యులైనా అంతే.

మనం ఆహారం విషయంలో ఏ నియమాలు పాటిస్తే మనస్సు సాత్వికమౌతుంది?

1. సాత్విక ఆహారం: ఎక్కువ తీపి, ఎక్కువ పులుపు, ఎక్కువ కారం, ఎక్కువ ఉప్పు, ఎక్కువ వేడి, అతి చల్లదనం లేకుండా ఉండేది. రసవంతమైనవి; మనస్సుకు ఇంపితమయ్యేవి; త్వరగా జీర్ణమయ్యేవి; జిడ్డుగా ఉండేవి (పాలు, పెరుగు, నెయ్యి) సాత్విక భావాలు కలిగించే ఆహారం.

2. న్యాయార్జితం: మనం యజ్ఞభావంతో విద్యుక్త కర్మలను చేస్తూ, ఆ కర్మల వల్ల లభించినదే యజ్ఞశేషం, అదే న్యాయా ర్జితమైనది. ఇతరులను మోసగించకుండా, బాధించకుండా ఆర్జించినదే న్యాయార్జితం.

3. మితాహారం: తీసుకునే ఆహారం మితంగా ఉండాలి. బ్రతకటానికి తినాలేగాని, తినటానికి కాదు. యోగశాస్త్రం ఏమి చెబుతున్నదంటే ఉదరకోశాన్ని సగభాగం ఆహారంతో నింపి, పావు భాగం నీటితో నింపి, మిగిలిన పావుభాగం గాలికోసం

ఖాళీగా ఉంచాలి. అలాగాక పూర్తిగా ఆహారంతో నింపితే ఊపిరి ఆడదు. సాధన కుదరదు.

4. నియమిత కాలసేవితం: ప్రతిరోజు ఒక నియమిత కాలంలోనే ఆహారాన్ని తీసుకోవాలి. ఒకరోజు 12 గంటలకు, ఒకరోజు సాయంత్రం 4 గంటలకు, ఒకరోజు అసలు మానటం ఇలా చేయకూడదు. రుచిగా ఉన్నదని ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు తినరాదు.

5. భగవదర్పితం : మనం తినే ఆహారం భగవంతుడు మనకోసం ఇచ్చినది. పంటలు పండటానికి భూమిని, వర్ష రూపంలో నీటిని, వెలుతురును, చంద్రుని కాంతిని, భూమిలోని సారాన్ని- అన్నింటినీ ఆయనే ఇచ్చాడు. ఆయన ఇచ్చిన దానిని ఆయనకు సమర్పణ చేసి తినాలి. ఆయనకు సమర్పించటం అంటే ఆయన అనుమతిని తీసుకోవటమే. అలా ఇతరుల అనుమతి లేకుండా వారి సొత్తును తీసుకుంటే దొంగలమవుతాం.

ఇలా నియమంగా ఆహారం తీసుకుంటే ఆకలి తీరుతుంది. శరీరారోగ్యం చెడకుండా ఉంటుంది. విషయ వాంఛలు వశమౌతాయి. మనోనిగ్రహం కుదురుతుంది. మనస్సు సాత్విక మౌతుంది.

యజ్ఞవిదః : ఇక్కడ చెప్పిన 12 రకాల యజ్ఞాలను తెలుసుకొని చేసేవారంతా యజ్ఞ విదులే. దానివల్ల వారు అన్ని కల్మషాల నుండి విడివడి పోతారు. కల్మషాలంటే మనలోని వాసనలే.ఈ వాసనలే జీవుడికి దేవుడికి మధ్యనున్న తెర. ఆ వాసనలు తొలగితే చిత్తం శుద్ధమై, నిష్కల్మషమై ఆత్మజ్ఞానం కలిగి జీవుడు దేవుడే అవుతాడు. దానితో ఆనందం- బ్రహ్మానందం కలుగుతుంది.

- ఈ యజ్ఞం చేసిన వారికి ఫలమేమి? చేయని వారి గతి యేమి?

శ్లో॥ యజ్ఞశిష్టామృత భుజః యాంతి బ్రహ్మ సనాతనం।
నాయం లోకో స్త్య యజ్ఞస్య కుతో ఽ న్యః కురుసత్తమ॥ (31)

తా॥ కురుశ్రేష్ఠా! యజ్ఞంచేయగా మిగిలిన అమృతాన్ని భుజిం చినవారు సనాతన బ్రహ్మాన్ని చేరుకుంటారు. యజ్ఞం చెయ్యని వాడికి ఈ లోకమే లేదు. ఇంక పరలోకమెక్కడ?

వ్యాఖ్య : ప్రాచీన కాలంనుండి యజ్ఞ యాగాదులు చేసినప్పుడు హోమాగ్నిలో హోమం చేయగా మిగిలిన పదార్థాలను దేవతా ప్రసాదంగా భక్తిభావంతో

కళ్ళకద్దుకొని భుజిస్తారు. అదే అమృతం – యజ్ఞ శిష్టామృతం. అలాగే పూజాదికాలు చేసినప్పుడు నైవే ద్యాలు భగవంతునికి సమర్పించిన తర్వాత, మిగిలిన దానిని ప్రసాదంగా స్వీకరిస్తాం. ఐతే ఇక్కడ చెప్పిన యజ్ఞాలేవీ హోమాలు కావు. ఇక్కడ యజ్ఞమనే పదం అలంకారిక భాషలో వాడబడింది. ఇక్కడ తినే పదార్థాల ప్రసక్తే లేదు. మరి యజ్ఞం చేయగా మిగిలిన అమృతాన్ని భుజించటం ఏమిటి?

బ్రహ్మభావనతో, యజ్ఞభావనతో పైన చెప్పిన కర్మలు గనుక చేస్తే మిగిలే అన్నం ఏమిటంటే సాత్వికమైన, నిర్మలమైన, నిష్కల్మషమైన మనస్సే. అంటే ఈపైన చెప్పిన 12 రకాల యజ్ఞాలు లోపలి ప్రకృతిని శుద్ధపరచి మనస్సును సాత్వికం చేస్తాయి. అట్టి సాత్విక మనస్సును ఉపయోగించుకొని సాధనలు సాగిస్తే, జ్ఞాన మథనం చేస్తే, అట్టివారు చేరుకొనేది సనాతనమైన బ్రహ్మన్నే – అంటే పరమాత్మనే.

అయజ్ఞ: ఇక పైన చెప్పిన 12 రకాల యజ్ఞాలలో ఏ ఒక్కదానిని కూడా ఆచరించని వారే అయజ్ఞులు. అట్టివారికి ఇహమూ లేదు, పరమూలేదు. యజ్ఞ భావంతో కర్మలాచరించని వారికి ఇహలోక సుఖమే ఉండదు. ఇక పరలోక సుఖం ఎక్కడ? అంటూ ఆశ్చ ర్యాన్ని వ్యక్తం చేస్తున్నాడు పరమాత్మ. మనవల్ల ఇతరులకు మేలు జరిగినప్పుడు మన మనస్సు ఎంతో హాయిగా, ఆనందంగా ఉంటుంది. అంటే ఇహలోక సుఖం కలుగుతుంది. దానితో పాటు మనస్సు సత్త్వగుణంతో నిండిపోవటం వల్ల పరమాత్మకు సన్నిహితమై చివరకు పరమాత్మాకారంగా మారిపోతుంది. యజ్ఞ కర్మ చేయని వానికి ఇహమూ– పరమూ రెండూ లేవు. వారి బ్రతుకు నిరర్థకం.

అంతేకాదు, ఋగ్వేదంలో ఋక్కు ఇలా చెబుతున్నది. **"కేవలా ఘోభవతి కేవలాదీ"** అంటే తనకు గానే తినేవాడు (స్వార్థంతో తినేవాడు) పాపాన్నే తింటున్నాడు అని. ఇదే విషయం భగవద్గీత 3వ అధ్యాయంలోని 13వ శ్లోకం కూడా చెబుతున్నది. తమ కోసం వండుకుని తినేవాడు పాపాన్నే తింటున్నాడు– అని.

కనుక మనుష్యుడు తన కర్తవ్య కర్మలను నిస్వార్థంగా, త్యాగ భావంతో చెయ్యాలి. అదే యజ్ఞకర్మ అవుతుంది.

యజ్ఞకర్మ బంధం కాదు, అది మోక్షదాయకం.

యజ్ఞహీనుడు ఉభయలోక భ్రష్టుడు.

కనుక మనిషి తన స్వేచ్ఛను, లాభాన్ని, సంపాదనను తానొక్కడే తినరాదు. సమాజానికి కొంత త్యాగం చేయాలి. అలా చెయ్యకపోతే సమయం వచ్చినప్పుడు ఈ ప్రకృతే బలవంతంగా అతడి వద్దనుండి లాగివేస్తుంది. అగ్నిప్రమాదాలు, భూకంపాలు, తుపానులు, దొంగలు, బందిపోట్లు, మృత్యువు–ఏదైనా కావచ్చు, అతడి నుండి బలాత్కారంగా లాగివేయటం తథ్యం.

ఈ యజ్ఞాలను ఇప్పుడు తన స్వంత అభిప్రాయంగా శ్రీ కృష్ణుడు చెబుతున్నాడా? లేక ఇవి వేదాలలో చెప్పబడినవేనా?

ఇంతవరకు చెప్పిన యజ్ఞాల యొక్క ప్రాచీనత, వాటివల్ల ఫలితాలు ఏమిటో తరువాత శ్లోకంలో –

శ్లో॥ ఏవం బహువిధా యజ్ఞాః వితతా బ్రహ్మణో ముఖే ।
కర్మజాన్ విద్ధితాన్ సర్వాన్ ఏవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే ॥ (32)

తా: ఈ ప్రకారంగా అనేక యజ్ఞాలు బ్రహ్మముఖం నుండి వచ్చిన వేదములందు విస్తారంగా చెప్పబడినవి. ఇవి అన్నీ కర్మల వల్లపుట్టినవని తెలుసుకో. ఇలా తెలుసుకుంటే విముక్తడవు అవుతావు.

వ్యాఖ్య : ఇంతవరకు భగవానుడు తెలిపిన యజ్ఞాలన్నీ ఎక్కడైనా చెప్పబడ్డాయా? లేక ఆయన స్వంత అభిప్రాయాలా? అనే సందేహం ఎవరికైనా కలుగుతుంది.

ఇక్కడ చెప్పిన యజ్ఞాలే కాదు, ఇంకా అనేక విధాలైన యజ్ఞాలు బ్రహ్మముఖం నుండి వెలువడినవే. బ్రహ్మకు 4 ముఖాలు. నాలుగు ముఖాలూ నాలుగు వేదాలు. **అంటే బ్రహ్మ యొక్క ముఖం నుండి వెలువడిన వాక్యాలే వేదాలు**. అంటే వేదాలు మానవ నిర్మితాలు కావు. అందుకే వాటిని 'అపౌరు షేయాలు' అన్నారు. **వేదాలన్నీ మానవుణ్ణి మాధవుడిగా నిలబెట్టటానికి మార్గాలు చూపేవే.** మనం ప్రస్తుతం ఉన్న స్థితి నుండి ఉన్నత స్థితికి చేర్చటానికి జన్మ చరితార్థం చేసుకోటానికి కావ లసిన మార్గాలన్నీ వేదాలలో చెప్పబడ్డాయి. ఆ మార్గాలే అనేక యజ్ఞాలు. ఇవి ద్వాపరయుగం చివరలో కురుక్షేత్ర యుద్ధ భూమిలో అర్జునుని యుద్ధోన్ముఖుని చేయటానికి కల్పించి చెప్పబడినవి కాదు. ఇవి ప్రాచీనమైనవి, సనాతనమైనవి, పరమాత్మ నుండి వచ్చినవి. సాక్షాత్తూ భగవంతుని వాక్యాలు.

కర్మజాన్విద్ధి : ఇవన్నీ కర్మవల్ల జనించినవని తెలుసుకో. అంటే శరీరం ద్వారా చేయవలసిన కర్మలు కొన్ని; ఇంద్రియాల ద్వారా చేయవలసినవి కొన్ని,

వాక్కు ద్వారా చేయవలసినవి కొన్ని, మనోబుద్ధుల ద్వారా చేయవలసినవి కొన్ని. ఈ విధంగా అన్ని యజ్ఞాలూ కర్మాచరణములే. అంటే కర్మ చేయటం వల్లనే ఫలి స్తాయి గాని కేవలం విన్నంత మాత్రాన ఫలించవు. అంటే సోమరులకు ఈ యజ్ఞాలు ఏమాత్రం ప్రయోజనాన్ని కలిగించవు.

ఏవంజ్ఞాత్వావిమోక్ష్యసే : ఈ రహస్యాన్ని తెలుసుకున్నవారికే ముక్తి. **అంటే ఇక్కడ పేర్కొన్న యజ్ఞాలన్నింటినీ చక్కగా తెలుసుకొని, అవగాహన చేసుకొని, ఆ మార్గాన కర్మలు చేస్తూ, మనోబుద్ధులను సవరించుకొంటేనే ముక్తికి మార్గం చూపుతాయి.** ఇవన్నీ మార్గాలే గాని లక్ష్యం కాదు. సాధనలే గాని సాధ్యం కాదు.

పైన చెప్పిన యజ్ఞాలన్నింటిలోనూ శ్రేష్ఠమైన యజ్ఞమేదో తెలియజేసి భగవానుడు ఈ యజ్ఞప్రకరణాన్ని ముగిస్తున్నాడు.

శ్లో॥ శ్రేయాన్ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరంతప ।
సర్వంకర్మాఖిలం పార్థ । జ్ఞానే పరిసమాప్యతే ॥ (33)

తా॥ పరంతపా! ద్రవ్యంతో చేసే యజ్ఞాలన్నింటికన్నా జ్ఞాన యజ్ఞం శ్రేష్ఠమైనది. పార్థా! అన్నిరకాలైన కర్మ మొత్తం జ్ఞానంలో పరిసమాప్తమై పోతున్నది.

వ్యాఖ్య : ద్రవ్యమయాత్ యజ్ఞాత్ : ద్రవ్యంతో చేసే యజ్ఞా లన్నింటికన్నా శ్రేష్ఠమైనది జ్ఞానయజ్ఞం మాత్రమే. హోమాది క్రతువులు, దానధర్మాలు, ప్రాణా యామాలు, స్వాధ్యాయాలు, పూజాదికాలు, ఆహార నియమాలు మొదలైనవన్నీ ద్రవ్యయజ్ఞాలే. ద్రవ్యమంటే కేవలం డబ్బు మాత్రమే కాదు. అంతరంగికంగా మనలో వున్న క్షమ, కరుణ, ధృతి మొదలైన భావాలన్నీ ద్రవ్యాలే. ఇలా ఆలోచించినప్పుడుపైన పేర్కొన్న యజ్ఞాలలో అధికభాగం ద్రవ్యయజ్ఞాలే. జ్ఞానయజ్ఞం వీటికి విలక్షణమైనది. **జ్ఞానయజ్ఞం** ఎందుకు శ్రేష్ఠమైనది?

సాధారణంగా ద్రవ్యయజ్ఞాలలో ఆహుతి చేసేది భౌతిక పదార్థాలను. కానీ జ్ఞానయజ్ఞంలో ఆహుతి చేసేది అజ్ఞానాన్ని. భౌతిక పదార్థాలను ఆహుతి చేస్తే అనిత్యమైన స్వర్గసౌఖ్యాలు లభిస్తాయి. మళ్ళీ మళ్ళీ జన్మలు తప్పవు. కాని అజ్ఞానాన్ని ఆహుతి చేస్తే నిత్యమైన పరమాత్మ ప్రాప్తియే- మోక్షప్రాప్తియే. ఇక జన్మ ఉండదు. అందుకే భౌతిక పదార్థాలను ఆహుతి చేసే ద్రవ్యయజ్ఞాల కన్నా మనలోని అజ్ఞానాన్ని ఆహుతి చేసే జ్ఞాన యజ్ఞమే శ్రేష్ఠమైనదని భగవానుడు నిర్ద్వంద్వంగా తెలియజేస్తున్నాడు. దీనిని బట్టి ధన రూపేణా, వస్తు రూపేణా, మాట రూపేణా

73

మనం ఇతరులకు చేసే సహాయాన్ని గాని, దానధర్మాలను గాని, దైవ పూజలను గాని, అంతగొప్పగా చెప్పుకోవాల్సిన పనిలేదు. **అజ్ఞానాన్ని త్రుంచి, జ్ఞానాన్ని పంచే జ్ఞానదానమే సర్వశ్రేష్ఠమైనదని భగవానుని అభిప్రాయం.**

ఈ మాత్రానికి మరి ఇన్ని రకాల యజ్ఞాలను భగవంతుడు ఎందుకు చెప్పటం? శ్రేష్ఠమైన జ్ఞానయజ్ఞం ఒక్కదాన్ని చెబితే సరిపోయేది గదా! అంటే **జ్ఞానం ఒక్కసారిగా ఆకస్మాత్తుగా లభించేది కాదు. దానికి గొప్ప అర్హత ఉండాలి. ఏ కొద్దిమందో అనేక జన్మల సుకృతం వల్ల అర్హత సంపాదించుకుంటారు. అట్టివారికే జ్ఞానబోధ.** మరి మిగిలిన వారి సంగతేమిటి? వారు అర్హతను సంపాదించుకోవాలి. అందుకొరకే అన్నిరకాల కర్మలను యజ్ఞాలుగా ఇక్కడ చెప్పటం జరిగింది. ఈ కర్మలతో కూడిన ద్రవ్యయజ్ఞాలన్నీ జీవుడికి చిత్తశుద్ధిని కలిగిస్తాయి. జ్ఞానప్రాప్తికి అర్హతను కలిగిస్తాయి.

డాక్టరు కావాలంటే ఎం.బి.బి.ఎస్. చదవాలిగాని ఈ టెన్త్ క్లాస్, ఇంటర్మీడి యట్‌లు ఎందుకు అనవసరంగా అంటామా? ఇవన్నీ చక్కగా చదివి, మంచి మార్కులు తెచ్చుకుంటేనే గదా! ఎం.బి.బి.ఎస్. సీటుకు అర్హత వచ్చేది. అలాగే ఇక్కడ చెప్పిన యజ్ఞ కర్మలు జ్ఞానప్రాప్తికి అర్హత కలిగిస్తాయి. జ్ఞానప్రాప్తి వల్లనే సర్వకర్మబంధ విముక్తి, మోక్షప్రాప్తి.

అఖిలం కర్మజ్ఞానే పరిసమాప్యతే : సమస్తమైన కర్మలు జీవుణ్ణి జ్ఞానం వద్దకు చేర్చి అందులో లయమైపోతాయి. నదు లన్నీ నీటిని సముద్రానికి చేర్చి సముద్రంలో లయమైపోతాయి. అలాగే కర్మలనే నదులు చివరకు జ్ఞానమనే సముద్రాన్ని చేరి జ్ఞానంలో లయమైపోతాయి. దీనిని బట్టి మనకొక విషయం స్పష్టమౌతున్నది. ప్రతివారూ జ్ఞానాన్ని పొందటం ద్వారా మనలో గూడుకట్టుకొనియున్న అజ్ఞానాన్ని తొలగించుకోవాలి. జ్ఞానాన్ని –ఆత్మజ్ఞానాన్ని పొందితేనే మోక్షం. అందుకే 'జ్ఞానే నైవతు కైవల్యం' అన్నారు. జ్ఞానం వల్లనే కైవల్యం–మోక్షం అని భావం. అయితే అట్టి జ్ఞానం కలగాలంటే దానికి అర్హత కర్మల వల్లనే- యజ్ఞకర్మల వల్లనే –నిష్కామ కర్మయోగం వల్లనే అని గ్రహించాలి. కనుక యజ్ఞకర్మలను సాధనగా, మార్గంగా చేసుకొని జ్ఞానమనే లక్ష్యాన్ని చేరుకోవాలి. 'కర్మ' జీవుణ్ణి 'జ్ఞానం' అనే భవనం యొక్క ప్రధానద్వారం వద్దకు తీసుకొని వెళుతుంది. అక్కడి నుండి జ్ఞానమే పరమాత్మలో చేరుస్తుంది. **ఈ విధంగా కర్మయొక్క అవసరాన్ని, జ్ఞానం యొక్క శ్రేష్ఠత్వాన్ని –రెండింటినీ ఇక్కడ చెప్పటం జరిగింది.**

దీనితో యజ్ఞ ప్రకరణం పూర్తి అయింది. దివ్యజన్మ ప్రక రణం, దివ్య కర్మ ప్రకరణం, యజ్ఞ ప్రకరణం అనే 3 ప్రకరణాలు పూర్తయినవి కనుక నాలుగవదైన జ్ఞాన ప్రకరణం ఇక ప్రారంభం కాబోతున్నది.

జ్ఞానప్రకరణం ప్రారంభం

– జ్ఞానం అన్నింటికన్నా శ్రేష్ఠమైనది. మరి ఆ జ్ఞానాన్ని ఎలా అందుకోవాలి?

శ్లో॥ తద్విద్ధిప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా ।
ఉపదేక్ష్యంతితేజ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వ దర్శినః ॥ ***(34)***

తా॥ ఆత్మజ్ఞానాన్ని సాష్టాంగ నమస్కారం చేసి, సేవించి, సమయం చూసి ప్రశ్నించి తెలుసుకో. ఆత్మానుభవం, శాస్త్రజ్ఞానం గల గురువులు నీకు ఆ జ్ఞానాన్ని ఉపదేశిస్తారు.

వ్యాఖ్య : భగవంతుని నోట జ్ఞానప్రశంస రాగానే ఆ జ్ఞానం ఎక్కడ దొరుకుతుంది? అనే జిజ్ఞాస కలిగింది అర్జునునిలో. అర్జునుని పుణ్యం గొప్పది. అడక్కుండానే అన్నీ ఇచ్చే పరమాత్మ జగద్గురువు తనకు గురువుగా లభించాడు. గోవిందుడు అందరి వాడే కదా! కనుక ఆయన బోధ అర్జునునికి మాత్రమే కాదు, మనకు కూడా అని గ్రహించాలి.

జీవన్ముక్తిని కలిగించే జ్ఞానాన్ని, బ్రహ్మవిద్యను గురూపదేశం ద్వారానే పొందాలి. అయితే ఎట్టివాడు గురువు? తనను తాను ఉద్ధరించుకుంటూ ఇతరులను కూడా ఉద్ధరించగలవాడే సద్గు రువు. శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస గురువులు 3 రకాలన్నారు. ఒకడు రాయిలాంటివాడు, ఒకడు ఆకులాంటివాడు, మరొకడు పడవలాంటివాడు. రాయి నీటిలో వేస్తే దుబుక్కున మునిగి పోతుంది. కానీ ఆకు తేలుతుంది కానీ దానిమీద ఏమాత్రం బరువు పడినా మునిగిపోతుంది. అయితే పడవ మాత్రం తానూ తేలుతుంది. ఇతరులనూ క్షేమంగా తీరం చేరుస్తుంది. అందుకే పడవలాంటి వాణ్ణి గురువుగా ఎంచుకోవాలి. అందుకే **'బాన్‌కర్ పీజియే-జాన్‌కర్ కీజియే' అన్నారు. వడకట్టి నీళ్ళను త్రాగు, గుర్తించి గురువును చేసుకో-అని.**

మనం ఆశ్రయించవలసిన గురువుకు ముఖ్యంగా రెండు లక్షణాలుండాలని ఈ శ్లోకంలో భగవానుడు తెలియజేస్తున్నాడు. అవి. 1) జ్ఞానినః 2) తత్త్వదర్శినః అని. అంటే శాస్త్రజ్ఞానం, అనుభవజ్ఞానం గలవారే సద్గురువులు-అని. ఈ విషయాన్నే 'ముండకోపనిషత్' స్పష్టం చేస్తున్నది. 'తద్విజ్ఞానార్థం స గురుమేవాభి గచ్ఛేత్

శ్రోత్రియం, బ్రహ్మనిష్టం' అంటే-అట్టి జ్ఞానంకోసం శ్రోత్రియుడు, బ్రహ్మనిష్ఠుడు అయిన గురువును ఆశ్రయించాలి-అని. శ్రోత్రియుడు అంటే శ్రుతులయొక్కవేదాల యొక్క జ్ఞానం గలవాడు; బ్రహ్మనిష్ఠుడు అంటే అనుభవజ్ఞానం గలవాడు అని.

కొందరు గురువులకు శాస్త్రజ్ఞానం వుంటుంది. ధాటిగా శిష్యులకు చెప్పగలరు. కాని అనుభవం మాత్రం శూన్యం. అట్టివారి జ్ఞానం భుక్తికి పనికి వస్తుందే గాని ముక్తికి పనికిరాదు. అనుభవం లేని శాస్త్రజ్ఞానం ఖాళీ కుండలాంటిది. మోత బాగా వస్తుంది కానీ దప్పిక తీరదు. మరికొందరికి శాస్త్రజ్ఞానం ఏమీ వుండదు. కానీ పూర్వజన్మ సుకృతం వల్ల సద్గురువు లభించి, వారు చూపిన మార్గంలో పయనించి ఆత్మానుభూతిని పొందుతారు. వారే తత్త్వదర్శినులు. వారు తాము తరించగలరేగాని, శిష్యులకు వారి స్థాయిలోనికి దిగి శాస్త్రాన్ని బోధించలేరు, శిష్యుల సందేహాలు తీర్చి వారిని సంతృప్తిపరచలేరు, వారిని ఉన్నతస్థాయికి తీసుకొని వెళ్ళలేరు. కనుక శాస్త్రజ్ఞానం, అనుభవ జ్ఞానం రెండూ ఉన్నవారే సద్గురువులు.

ఒకడు పొరుగూరికి ప్రయాణమైపోతున్నాడు. మధ్యలో ఒక వాగు ప్రవహిస్తూ వున్నది. కొత్తనీరు కూడా చేరి ఉధృతంగా ప్రవహిస్తున్నది. తటాలున దిగటం మంచిది కాదని చుట్టూ చూశాడు. ఆ తీరంలో ఒక బిచ్చగాడు కూర్చున్నాడు. అతడు కుంటివాడు. ఈ బాటసారిని చూచి ఆ బిచ్చగాడు ధైర్యం చెప్పాడు- 'నడుముల్లోతుకన్నా నీరు లేదు. ఈ త్రోవన వెళ్ళొచ్చు' అని. కానీ బాటసారికి ధైర్యం చాలలేదు. ఎందుకంటే అతడు కుంటివాడు గనుక ఎప్పుడూ నీటిలో దిగి ఉండడు. వాడిది అనుభవం లేనిమాట. అంతలో గ్రుడ్డివాడొకడు ఆ దారిన వచ్చాడు. వాడు ఇతరుల సాయంతో రోజూ ఆ వాగును దాటు తూనే వుంటాడు. వాణ్ణి అడిగితే 'ఏం ఫరవాలేదు వెళ్ళు' అన్నాడు. వాడికి అనుభవం వుంది గాని, కళ్ళు లేవు గనుక, ఖచ్చితంగా తాను దాటే మార్గం తెలియదు. అందుకే వాడి మాటను కూడా విశ్వసించలేకపోయాడు బాటసారి.

అంతలో మరొక వ్యక్తి వచ్చాడు. అతడికి కళ్ళున్నాయి. కాళ్ళున్నాయి. రోజూ ఆ వాగును దాటివెళ్లి వస్తూ వుంటాడు. అతడు 'రావయ్యా! నాకు తెలుసు ఈ మార్గం' అన్నాడు. బాట సారి ఏమాత్రం సందేహించకుండా అతడి వెంట వెళ్లి తీరం దాటాడు. అనుభవజ్ఞానం లేనివాడు కుంటివాడు, శాస్త్రజ్ఞానం లేనివాడు

గ్రుడ్డివాడు. రెండూ ఉన్నవాడే సరైన మార్గం చూపగల గురువు. అట్టి గురువులనే జ్ఞానం కొరకు ఆశ్రయించాలి. వారే శిష్యులకు ఉపదేశిస్తారు. అయితే అందరికీ ఉపదేశిస్తారా? లేదు. అర్హత గలవారికే. ఏమిటా అర్హతలు? ఎట్టి అర్హతలు శిష్యులకు ఉండాలి?

1. ప్రణిపాతేన : అంటే సాష్టాంగ నమస్కారం చేయుట. సాష్టాంగ నమస్కారం ఎవరైనా చేయవచ్చు. అదేమంత కష్టమైన పనికాదు. **కాని దీని అసలైన అర్థం ఆత్మార్పణ గావించుట. గురువుపట్ల సంపూర్ణమైన శరణాగత భావం వుండాలి.** వినయం, విధేయత, గౌరవం, సర్వ సమర్పణ భావం-అంటే ఇక నీదే భారం, పాలముంచినా, నీటముంచినా నీవే దిక్కు అనే శరణాగతి వుండాలి. పూజ్యభావం ఉండాలి. గురువు చెప్పిన దానిని తు.చ. తప్పక పాటించాలి.

'సమిత్పాణియై గురు సన్నిధికి వెళ్ళాలి' అని ఉపనిషత్తులు చెబుతున్నాయి. సమిధలంటే ఎండిన కట్టె పుల్లలు. ఇంతవరకు అనుభవించిన విషయాలన్నీ ఎండిన కట్టెపుల్లలలాగా నిస్సార మైనవని, వాటిని గురు సన్నిధిలో విడిచిపెడుతున్నానని ఇందు లోని భావం. అలా సర్వాన్నీ వదలి గురువు యొక్క పాదాలను పట్టాలి.

2. సేవయా : ఆత్మజ్ఞానాన్ని పొందాలనుకున్న శిష్యుడు మనఃపూర్వకంగా గురుసేవ చేయాలి. గురువుకు ప్రీతి కలిగించే పనులు చేయాలి. **'గురుశుశ్రూషయా విద్య' అన్నారు. అంటే గురుసేవ చేసిన వారికే బ్రహ్మ విద్య లభిస్తుంది, అనుభవానికి వస్తుంది అని.** గురువు ద్వారా కాకుండా స్వయంగా శాస్త్రాల ద్వారా ఈ జ్ఞానాన్ని అందుకోలేమా? అని కొందరికి సందేహం వస్తుంటుంది.

సముద్రంలోని నీరు అలాగే త్రాగితే దప్పిక తీరుతుందా? ఆ నీరే కదా మేఘాల ద్వారా వర్షించేది- అని అనుకుంటు న్నామా? లేదు. వర్షపునీరు దప్పిక తీరుస్తుంది. సముద్రపు నీరు త్రాగలేం, త్రాగినా దప్పిక తీరదు. అలాగే శాస్త్రాల ద్వారా జ్ఞానాన్ని పొందలేం. పొందినా అనుభవానికి రాదు. శాస్త్రంలోని విషయాలే అయినా గురువుద్వారా వస్తేనే జ్ఞానపిపాసుల దప్పిక తీరేది. కనుక గురుసేవ చేసి, ఆయన అనుగ్రహాన్ని పొంది ఈ జ్ఞానాన్ని సంపాదించాలి. సాక్షాత్తూ భగవానుడే 18వ అధ్యాయం 67వ శ్లోకంలో 'నచాశుశ్రూషవే వాచ్యం' అంటూ గురుసేవ చేయనివానికి ఈ జ్ఞానాన్ని చెప్పకూడదు-అన్నారు.

3. పరిప్రశ్నేన : ఆత్మార్పణ భావంతోగురువును చేరి, గురుసేవ చేసి, తగిన సమయంలో గురువును ప్రశ్నించి జ్ఞానాన్ని తెలుసుకోవాలి. 'ప్రశ్నేన' అనక 'పరిప్రశ్నేన' అని ఎందుకన్నారు? ప్రశ్నించే వారు అనేక రకాల వారుంటారు. కొందరు గురువును పరీక్షించటానికి ప్రశ్నిస్తారు. కొందరు కొండవీటి చాంతాడులా ఎంతకీ తెగకుండా ప్రశ్నిస్తారు. కొందరు తమకు తెలిసిన విషయాన్ని చెప్పాలనే ఉద్దేశ్యంతో ప్రశ్నగా ప్రారంభించి తెలిసినదంతా చెప్పేస్తుంటారు. కొందరు అధికారిలా ప్రశ్నిస్తారు. కొందరు వ్యంగ్యంగా ప్రశ్నిస్తారు. వీరెవ్వరికీ జ్ఞానాన్ని తెలుసుకోవాలనే కోరిక ఉండదు. ఇవి ప్రశ్నలేగాని పరిప్రశ్నలు కాదు. పరిప్రశ్న అంటే ఏమిటి? తనకున్న సందేహం ఏమిటో స్పష్టం చేసుకొని, ఆ సందేహాన్ని తీర్చుకొనుటకు చక్కని పదాలతో, అర్థవంతంగా, క్లుప్తంగా, సూటిగా, వినయంతో, తెలుసుకోవాలి అనే తపనతో గురువుకు అనుకూలమైన సమయం చూచి ప్రశ్నించటమే పరిప్రశ్న. అట్టివారికే జ్ఞానామృతాన్ని పానం చేసే అర్హత వుంటుంది. ఇలా ప్రశ్నించటం అంటే గురువులో తాళం వేయబడివున్న జ్ఞానద్వారాన్ని తెరుస్తున్నామని అర్థం.

ఈ జ్ఞానం యొక్క మహిమ ఎట్టిది?

శ్లో॥ యజ్ఞాత్వా న పునర్మోహం ఏవంయాస్యసి పాండవ ।
యేన భూతాన్యశేశేణ ద్రక్షస్యాత్మన్యధో మయి ॥ (35)

తా॥ అర్జునా! దేనిని తెలుసుకొంటే తిరిగి ఈ ప్రకారంగా మోహాన్ని చెందవో, దేనిచేత అశేషమైన జీవుళ్ళను నీలోను, నాలోనుచూడగలుగుతావో అదే ఈ జ్ఞానం.

వ్యాఖ్య : జ్ఞానాన్ని తెలుసుకుంటే మోహంలో పడిపోయే ప్రమాదం తొలగిపోతుంది. అయితే **అసలు మోహం అంటే ఏమిటి? ఈ జగత్తు సత్యం అనుకోవటం, నేను దేహాన్ని అనుకోవటం, భగవంతుడు నాకన్నా వేరుగా వున్నాడు అని అనుకోవటం, ఈ ప్రపంచంలోని వస్తువుల ద్వారా, విషయాల ద్వారా నిజమైన సుఖాన్ని పొందగలను అనుకోవటం. ఇదే మోహం. ఇదే అజ్ఞానం. ఇదే భ్రమ. ఇది కేవలం జ్ఞానం వల్లనే తొలగిపోతుంది. తొలగిపోవటమే కాదు, తిరిగి ఈ మోహం తలెత్తే ప్రమాదం కూడా లేదు.**

శరీరం నేను అనుకోవటం అహంకారం. శరీరానికి సంబం ధించినవారు నావారు అనుకోవటం మమకారం. ఈ అహంకార మమకారాల వల్లనే శోకం. ఇప్పుడు అర్జునుని శోకానికి కారణం ఈ అహంకార మమకారాలే. ఈ భయంకర యుద్ధాన్ని 'నేను' చేయాలి, భీష్మద్రోణులు 'నా వారు', నా వారిని నేను చంపవలసి

వస్తున్నది అని విషాదంలో మునిగిపోయాడు అర్జునుడు. ఇదంతా అజ్ఞానం వల్లనే. ఆత్మజ్ఞానం లేకపోవటం వల్లనే. అందుకే భగవానుడు ఆత్మజ్ఞానాన్ని బోధించి అర్జునుని శోకమోహాలు తొలగించాడు. ఒక్కసారి జ్ఞానసూర్యుడు ఉదయిస్తే చాలు మోహాంధకారం పటాపంచలు.

ఇట్టి జ్ఞానాన్ని పొందినవాడు దృశ్య వస్తువులను చూచి మోహం చెందడు. కారణం? అతడు సమస్త ప్రాణులను తన యందు, పరమాత్మ యందు దర్శిస్తాడు గనుక. సర్వభూతాలను ఆత్మయందు దర్శించే జ్ఞాని అంతటా ఆత్మనే దర్శిస్తాడు గనుక శోకం లేదు, మోహం లేదు. మమకారం ఉంటే శోకం, అహం కారం ఉంటే మోహం.

త్రాడు నందు పాము కల్పించబడినట్లు ఈ చరాచర జగత్తు అంతా పరమాత్మ యందు కల్పించబడింది. అంటే ఉన్నది పర మాత్మే గాని జగత్తు కాదు. **కలలో నుండి మేలుకొన్నవానికి కల లోని వస్తువులు కల్పించబడినవని, అవి తనలోనే కనిపించినట్లు కనిపించి అదృశ్యమైపోయినవని గ్రహించి వాటికోసం శోకించడు. అదే విధంగా అజ్ఞానం నుండి మేల్కొన్న జ్ఞానికి ఈ మిధ్యాజగత్తులోని వస్తువులు, విషయాలు, వ్యక్తులు- సర్వమూ కల్పించబడినవని, అవి తన (ఆత్మ)లోనే కనిపించి అజ్ఞానం తొలగగానే అదృశ్యమైపోతున్నాయని గ్రహించి వేటికోసమూ శోకించడు. ఇలా సమస్తాన్ని ఆత్మయందు అంటే తనయందు దర్శించేవాడే జ్ఞాని. ఈ విధంగా శోకమోహాలను తొలగించేదే జ్ఞానం.**

– ఈ జ్ఞానం యొక్క ప్రయోజనం ఏమిటి?

శ్లో॥ *అపిచేదసి పాపేభ్యః సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః॥*
సర్వం జ్ఞాన ప్లవేనైవ వృజినం సంతరిష్యసి॥ ***(36)***

తా॥ పాపాత్ములందరిలోకి గొప్ప పాపం చేసిన వాడివైనా నీ సమస్త పాపాన్ని జ్ఞానమనే పడవ సాయంతో దాటివేస్తావు.

వ్యాఖ్య : ఎంతటి పాపాత్ముడైనా సరే తన తప్పు తెలుసుకొని, పశ్చాత్తాపం చెంది, స్వయంకృషితో, ప్రయత్నంతో సాధన చేసి తప్పకుండా తన జన్మహక్కు అయిన ఆ బ్రహ్మతత్వాన్ని- అమృతత్వాన్ని అందుకోవచ్చు–అని దృఢంగా నిశ్చయించి చెప్పేదే భారతీయ వేదాంతం–సనాతన ఆధ్యాత్మిక తత్వం. ఆ విషయాన్ని తెలిపేదే ఈ శ్లోకం.

అందుకే ఇక్కడ భగవానుడు సమస్త మానవాళికి ఢంకా భజాయించి 'ఓ మానవుడా! పాపాత్ములందరిలోకీ గొప్ప పాపాలు చేసిన వాడివైనా, ఘోరమైన నేరాలు చేసినవాడివైనా సరే, ఆ పాపం అనే సముద్రాన్ని జ్ఞానమనే పడవ సహాయంతో దాటగలవు' అని అభయప్రదానం చేస్తున్నాడు.

ఈ భావాన్ని అపార్థం చేసుకొనే అవకాశం కూడా ఉంది. ఎన్ని పాపాలు చేసినా పరవాలేదు. తప్పించుకోవటానికి మనకొక తేలిక మార్గం ఉంది. జ్ఞానమనే పడవనెక్కితే సరి–అని అనుకోవడం జ్ఞానమనే పడవనెక్కటం తేలికైన పనికాదు. దానికి కొన్ని జన్మల సుకృతం ఉండాలి. సదాచార సంపన్నుడవు కావాలి. గొప్ప సద్గురువు లభించాలి. ఆత్మజ్ఞానాన్ని శ్రవణం చేయాలి. మననం చేసి అవగతం చేసుకోవాలి. దానిని ఆచరణలోనికి తెచ్చుకొనుటకు విశేషమైన సాధన చేయాలి. భగవంతుని అనుగ్రహం కావాలి. ప్రాపంచిక విషయాల పట్ల తీవ్ర వైరాగ్యం కలగాలి. ఇదంతా చాలా కష్టసాధ్యం. కావాలని పాపాలు చేసి నాకు జ్ఞానం ప్రసా దించండి, ఈ పాపాలు కడిగివేసుకొని మళ్లీ పాపాలు చెయ్య టానికి పోతాను–అనే వాడికి ఈ జ్ఞానాన్ని పొందటం అసాధ్యం. భారతీయ వేదాంతంలో ఇలాంటి అవకాశం ఏమీ లేదు. పాపాత్ముడు పాపాత్ముడుగా అలాగే పడి ఉండాల్సిన పని లేదు, అట్టివారు కూడా తీవ్ర ప్రయత్నంతో తరించవచ్చు అని చెప్పటమే ఇందులోని విశేషం.

పాపపు పనులలో మునిగిపోయి ఉన్న పాపాత్ముడు జ్ఞానాన్ని పొందలేడు–అనే విషయం భగవంతునికి తెలియదా? తెలుసు. పాపి పాపిగానే ఉండి జ్ఞానాన్ని పొందలేడు. అయితే అతడు కూడా ఏ జన్మలోనో చేసుకున్న సుకృతం వల్లనో, మహాపురుషుల సాంగత్యం వల్లనో, భగవంతుని అనుగ్రహం కలిగి, చేసిన పాపాలకు పశ్చాత్తాపం చెంది, జ్ఞానామృతాన్ని పానం చెయ్యటానికి అర్హత సంపాదించాడా! నిన్నటివరకు అతడెలాంటి పాపాలు చేసిన వాడైనా తరించగలడు–దీనికి వాల్మీకి మహర్షి గాథయే మనకు దృష్టాంతం.

ఇంతకూ అంతటి పాపాత్ముడు పాప సముద్రాన్ని ఎలా దాటగలుగుతాడు? జ్ఞానమనే పడవసాయంతో. నిజంగా జ్ఞానంతో పాపాన్ని దాటగలడా?–

మన నిజస్వరూపం ఏమిటో తెలియని అజ్ఞాన దశలో 'జీవుణ్ణి' అని భావించి ఈ జాగ్రదవస్థలో ఎన్నో తప్పులుచేస్తాం, పాపాలు చేస్తాం, స్వార్థంతో కొట్టుకుపోతాం.

అయితే ఆత్మజ్ఞానం కలిగితే–నేను ఆత్మను అని గ్రహించి ఆత్మగా వుంటే జీవభావం రద్దు ఔతుంది.దానితోపాటు జీవభావంలో చేసిన పాపాలు కూడా రద్దయిపోతాయి.

స్వప్నంలో ఒక వ్యక్తితో తగాదా పడ్డాం. చివరకు చేతులు కలిసినవి. ఆ పోరాటంలో ఒక బండరాయితో అతడి తలపై కొట్టాం. వాడు నేలకొరిగాడు. దానితో హత్యా నేరం. కోర్టులో కేసు నడుస్తున్నది. వాయిదాలకు హాజరవుతున్నాం. చివరకు తీర్పు వచ్చింది..7 సంవత్సరాలు కఠిన కారాగారం అని. ఇంతలో మెలకువ వచ్చింది. అంటే హత్యానేరం క్రింద శిక్ష రద్దయి పోయింది. స్వప్నావస్థలో స్వప్నపురుషుడు చేసిన హత్యకు శిక్ష అనుభవించాల్సింది ఆ స్వప్న పురుషుడే గాని మేలుకున్న ఈ జాగ్రత్ పురుషుడు కాదు. అలాగే జాగ్రదవస్థలోని జీవుడు అనుభవిస్తాడేగాని జాగ్రదవస్థలోని జీవుడు చేసిన హత్యకు శిక్షను జ్ఞానావస్థలోనికి మేలుకొన్న జ్ఞాన పురుషుడు అనుభవించాల్సిన పనిలేదు. కలలో చేసిన నేరాలు ఇలలో మేలుకున్నవాణ్ణి ఏమీ చేయవు. అలాగే ఇలలో చేసిన పాపాలు జ్ఞానంలో మేలుకున్నవాణ్ణి (జ్ఞానిని) ఏమీ చేయలేవు. ఇదే జ్ఞానమనే పడవలో పాప సముద్రాన్ని దాటటమంటే.

ఎంతటి సముద్రాన్నైనా పడవతో దాటవచ్చు. ఎంత పాపా న్నైనా జ్ఞానంతో దాటవచ్చు.

ఈ జ్ఞానం యొక్క గొప్పతనాన్ని అద్భుతమైన ఉపమానం ద్వారా తెలియజేస్తున్నాడు.

శ్లో॥ యథై దాంసి సమిద్ధో ఽ గ్నిః భస్మసాత్కురుతే ఽ ర్జున।
జ్ఞానాగ్ని సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా॥ **(37)**

తా॥ అర్జునా! ప్రజ్వలిస్తున్న అగ్ని ఏ విధంగా కట్టెలను భస్మీ పటలం చేస్తుందో అలాగే జ్ఞానాగ్ని అన్ని కర్మలను భస్మీపటలం చేస్తుంది.

వ్యాఖ్య :– కట్టెలు ఏ ఆకారంలో ఉన్నా, ఏ రంగులో ఉన్నా, ఏ సైజులో ఉన్నా, ఎండినవైనా, పచ్చివైనా, పుచ్చినవైనా, చచ్చిన వైనా, చేదువైనా, వగరువైనా– ఎలాంటివైనా సరే భగభగమండే అగ్నిలో పడితే కాలి బూడిదైపోతాయి. ఆ బూడిదలో మనం వేసిన కట్టెల తేడాలను తెలుసుకోలేం. అన్నీ ఒకే రూపుగా– బూడిదగా మారిపోతాయి. అలాగే కర్మలు– అవి పుణ్యకర్మలైనా, పాపకర్మలైనా, శాస్త్రవిహిత కర్మలైనా, శాస్త్రవిరుద్ధ కర్మలైనా, ఆగామికర్మలైనా, సంచితకర్మలైనా,

ప్రారబ్ధకర్మలైనా– ఏవైనా సరే– అన్నీ అజ్ఞా నాగ్నిలో– జ్ఞానమనే అగ్నిలో – ఆత్మ జ్ఞానమనే అగ్నిలో– నేను ఆత్మను అని గ్రహించి ఆత్మగా వుంటే పుట్టే అగ్నిలో దగ్ధమైపోతాయి.

కర్మలు చేస్తే ఫలాలు రాకమానవు. వాటిని ఎప్పుడో ఒక ప్పుడు అనుభవించక తప్పదు. వాటిని అనుభవించటానికి జన్మిం చక తప్పదు. జన్మిస్తే దుఃఖాలు తప్పవు. వీటిని తప్పించుకోవాలంటే కర్మలను వదిలించుకోవాలి. కర్మలను దగ్ధం చేయాలి. ఎలా? జ్ఞానమనే అగ్నిని రాజేసి అందులో భస్మం చేయాలి. మరి జ్ఞానాగ్ని ఎలా పుడుతుంది? శాస్త్ర సాయంతో, గురుముఖతః ఆత్మ జ్ఞానాన్ని గ్రహించి, నేను ఈ దేహేంద్రియమనో బుద్ధులు కాను, వీటికి ఆధారంగా ఉన్న చైతన్యస్వరూప ఆత్మను; ఆత్మ అంటే అంతటా వున్న పరమాత్మే. కనుక నేను పరమాత్మనే– 'అహం బ్రహ్మోస్మి' అనే వేదాంత మహావాక్య అనుభవంతో జ్ఞానాగ్ని పుడుతుంది. దానిలో సమస్తకర్మలు భస్మమైపోతాయి. సమస్త కర్మలు అంటే...

అనుభవించుటకు దాగియున్న సంచితకర్మలు–
అనుభవించటం ప్రారంభమైన ప్రారబ్ధకర్మలు–
భవిష్యత్తులో అనుభవించుటకు తయారవుతున్న ఆగామి కర్మలు.

కర్మలన్నీ జాగ్రదావస్థలో చేసేవి. ఆ కర్మఫలాలను ఏ జన్మలో అనుభవించినా జాగ్రదవస్థలోనే అనుభవించాలి. ఎప్పుడైతే జాగ్రదావస్థ నుండి జ్ఞానావస్థకు చేరావో ఇక ఏ కర్మఫలాలు అనుభవించే పని లేదు. ఎందుకంటే జన్మలే ఉండవు కనుక.

కలలో చేసిన కర్మల యొక్క ఫలం కలలోనే అనుభవించాలి. జాగ్రదవస్థలో అనుభవించే పనిలేదు. అలాగే జాగ్రదవస్థలో చేసిన కర్మల ఫలాలు జాగ్రదవస్థలో అనుభవించాలేగాని, జ్ఞానావస్థలో అనుభవించే పని లేదు. ఇదీ జ్ఞానయోగం యొక్క గొప్పతనం.

– ఇంతటి గొప్ప జ్ఞానాన్ని పొందటం ఎలా? ఏమిటి దానికి అర్హత?–

శ్లో॥ నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్ర మిహ విద్యతే।
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మ ని విందతి॥ ***(38)***

తా॥ జ్ఞానంతో సమానమైన పవిత్ర వస్తువు మరొకటి ఇక్కడ లేదు. అట్టి జ్ఞానాన్ని కర్మయోగంలో సిద్ధిపొందినవాడు కాలక్రమంలో తనయందే స్వయంగా పొందుతాడు.

వ్యాఖ్య :- సమస్తకర్మలను దగ్ధం చేసేది, దుఃఖరాహిత్యాన్ని కలిగించేది అయిన జ్ఞానాన్ని గురించి మాటలతో చెప్పవీలులేనిదని తెలియజేయుటకు భగవానుడు "జ్ఞానంతో సమానమైన పవిత్ర వస్తువు ఈ లోకంలో మరొకటిలేదు.." అని ప్రశంసిస్తున్నాడు. సర్వపాపాలను, సర్వ కర్మలను నశింపజేసే ఈ జ్ఞానం **అనుభవజ్ఞానమే గాని శాస్త్రాలను చదివిగాని, గురువుల ద్వారా వినిగాని పొందేది కాదు. మరి ఎలా పొందటం?**

యోగసంసిద్ధః :- యోగంనందు - కర్మయోగంనందు సిద్ధిపొందినవాడే పొందగలడు. నిష్కామ కర్మయోగాన్ని ఆచరిస్తే చిత్తశుద్ధి కలిగి మనసు ప్రశాంతమౌతుంది. బట్టమీది మురికి తొలగితేనే రంగు అతుకుతుంది. అలాగే మనసుకు పట్టిన మాలిన్యం తొలగితేనే జ్ఞానం అతుకుతుంది. కనుక నేను ఆత్మ జ్ఞానాన్ని పొందటం ఎలాగ? అని మథన పడేవారు ముందు నిష్కామ కర్మలు ఆచరించాలి- అని గ్రహించాలి. అంతే తప్ప ఒక్కసారిగా ఆత్మానుభూతిని ఎవరు ఇస్తారా? అని వెతికితే ప్రయోజనం లేదు.

ఏ గురువూ నెత్తిన చెయ్యి పెట్టి జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించలేదు. అనుభూతిని కలిగించలేదు. నిష్కామకర్మాచరణలో సిద్ధిపొందిన వారికి ఈ జ్ఞానం స్వయంగానే లభిస్తుంది. అందుకే ఇక్కడ 'స్వయం' అన్నారు. అంటే సద్గురువుల ద్వారా ఆత్మజ్ఞానాన్ని శ్రవణం చేసి, మనన నిధి ధ్యాసనల ద్వారా సిద్ధపరచుకొన్న వారికి కర్మయోగంలో పరిపక్వత సాధించటంతో స్వయంగా ఈ జ్ఞానం అనుభవంగా మారుతుంది. అయితే ఎక్కడ ఈ జ్ఞానం అనుభవంగా మారుతుంది?

ఆత్మని :- తనలోనే. అంటే గ్రహించిన జ్ఞానం మనలోనే అను భూతిని కలిగిస్తుంది. ఇప్పటివరకు నేను జీవుణ్ణి అనే అనుభూతి ఉన్నది. ఏమండీ! డాక్టరు గారూ! అని పిలిస్తే డాక్టరుగారు పలుకుతారు. ఎందుకంటే ఆయనకు డాక్టరుననే అనుభూతి ఉన్నది. రామారావుగారూ! అని పిలిస్తే ముందుకు వెళ్తున్న ఆ రామారావు అనే శాల్తీ వెనుదిరగడం జరుగుతుంది. ఎందుకంటే అతడికి రామారావుననే అనుభవం ఉన్నది. పురుషులంతా కుడివైపు కూర్చోండి, స్త్రీలంతా ఎడమవైపు కూర్చోండి అనగానే అలా కూర్చుంటారు. ఎందుకంటే మేము పురుషులమనే అనుభూతి వీరికి, మేము స్త్రీలమనే అనుభూతి వారికి ఉన్నది గనుక. **ఇప్పుడు ఎలాగైతే నేను పురుషుణ్ణి-నేను స్త్రీని అనే అనుభూతి ఉన్నదో అలాగే నేను**

ఆత్మను అనే అనుభూతి ఉండాలి. సర్వకాల సర్వా వస్థలలోను, ఏ పనిచేస్తున్నా ఏమి మాట్లాడుతున్నా నేను ఆత్మను అనే స్పృహ ఉంటే అదే ఆత్మానుభూతి. అట్టి అనుభూతి ఎప్పుడు కలుగుతుంది? ఎంతకాలానికి కలుగుతుంది?

కాలేన :- కాలక్రమంలో జ్ఞానం ఎప్పుడు అనుభవానికి వస్తుందో ఎవరూ చెప్పలేరు. అది వారి వారి చిత్తశుద్ధి మీద, సాధనయొక్క తీవ్రత మీద, ప్రాపంచిక విషయ వైరాగ్యం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ప్రయత్నం చేసే అందరికీ, **సాధన చేసే అందరికీ, శాస్త్రజ్ఞానాన్ని సద్గురువుల ద్వారా శ్రవణం చేసిన అందరికీ, నిష్కామకర్మయోగ ఆచరణ చేసిన వారందరికీ ఎప్పుడో ఒకప్పుడు తప్పక జ్ఞానసిద్ధి కలుగుతుంది. అయితే సాధన మానుకోరాదు, ప్రయత్నాన్ని వదులుకోరాదు.**

కనుక నిష్కామకర్మయోగాన్ని ఆచరిస్తూ, ఆత్మజ్ఞానాన్ని సద్గురువుల ద్వారా పొంది, సాధనలు చేసి జ్ఞానసిద్ధిని, ఆత్మసిద్ధిని, జీవన్ముక్తిని పొందాలి. ఇటువంటి జ్ఞానాన్ని పొందే నిశ్చితమైన మార్గం, లేదా అర్హతలు ఏమిటి? ఆ జ్ఞానాన్ని పొందితే ఫలం ఏమిటి?

శ్లో॥ శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం తత్పరః సంయతేంద్రియః॥
జ్ఞానం లబ్ధ్వాపరాం శాంతిం అచిరేణాధిగచ్ఛతి॥ (39)

తా॥ శ్రద్ధ గలవారు, జ్ఞానమునందే తదేకనిష్ఠ గలవారు, ఇంద్రియనిగ్రహం గలవారు జ్ఞానాన్ని పొందగలుగుతారు. జ్ఞానానుభవాన్ని పొంది శీఘ్రముగా శ్రేష్టమైన శాంతిని పొందగలుగుతారు.

వ్యాఖ్య:- జ్ఞానాన్ని పొందటానికి బహిరంగ సాధనలూ కావాలి. అంతరంగ సాధనలూ కావాలి. బహిరంగ సాధనలు-ప్రణిపాతేన, పరిప్రశ్నేన, సేవయా- అనేవి 34వ శ్లోకంలో చెప్పారు.

అంతరంగ సాధనలు-శ్రద్ధ, తత్పరః, సంయతేంద్రియః - అనేవి ఇక్కడ తెలియజేస్తున్నారు.

1. శ్రద్ధావాన్ : శ్రద్ధగలవానికే జ్ఞానసిద్ధియని ఉపనిషత్తులు ఘోషి స్తున్నాయి. **శ్రద్ధ అంటే 'గురు వేదాంత వాక్యాదిషు విశ్వాసః శ్రద్ధా' అన్నారు. అంటే గురువుపట్ల, వేదాంత వాక్యాలపట్ల అచంచలమైన విశ్వాసమే శ్రద్ధ. ఈ జ్ఞానం వల్లనే నాకు విముక్తి లభిస్తుంది; ఈ గురువు యొక్క ఉపదేశాల వల్లనే నాలోని అజ్ఞానాంధకారం తొలగిపోతుంది. అనే ధృఢమైన విశ్వాసం ఉండాలి.** భగవద్గీతలో అనేక చోట్ల ఈ శ్రద్ధ అనే పదం ప్రయోగించబడింది. కనుక జ్ఞానసిద్ధికి శ్రద్ధ ఎంతో అవసరం.

2. తత్పరః :– తదేకనిష్ఠ శ్రద్ధతోపాటు గురువు ఉపదేశించే విషయాన్ని తెలుసుకొనుటయందు పట్టుదల ఉండాలి. ఎన్ని ఆటంకాలు వస్తున్నా వాటన్నింటిని ఎదుర్కొని, అధిగమించి ఆత్మ జ్ఞానాన్ని పొందటమే పరమలక్ష్యంగా పెట్టుకోవాలి. జ్ఞానసంపాదన కోసం ప్రాపంచిక విషయాలను, వస్తువులను, సుఖాలను, భోగాలను – దేనినైనా సరే వదులుకోవటానికి సిద్ధంగా ఉండాలి. ఇదే పట్టుదల, త్యాగభావం, తదేక నిష్ఠ ఇవి నిరంతరం ఉండాలి. ఈ భావన సోమరితనాన్ని దరిచేరనీయకుండా ఉంటుంది. ధన సంపాదన కోసం ఎంత పట్టుదలగా ఉంటామో అంతకన్న వందరెట్లు అధికమైన పట్టుదల ఉంటేనే జ్ఞాన సంపాదనయందు తత్పరులమైనట్లు.

3. సంయతేంద్రియః :– ఇంద్రియాలను స్వాధీనంలో ఉంచుకొనుట. మనకున్న 5 జ్ఞానేంద్రియాలు– కన్ను, ముక్కు, చెవి, చర్మం, నాలుక–ఎప్పుడూ ప్రపంచంలోకి పరుగులు తీస్తూ దృశ్య విషయాల గురించి, వాసనల గురించీ, శబ్దవిషయాల గురించీ, స్పర్శవిషయాల గురించీ, రుచుల గురించీ సమాచారాన్ని సేకరించి తెచ్చి మనస్సుకు చేరవేస్తాయి. దానితో మనస్సు ఆ విషయాల గురించి ఆలోచిస్తూ, వాటిని తెచ్చుకొనుటకు, అనుభవించుటకు, ఆనందించుటకు ఆలోచనలు చేస్తూ అలజడులతో, ఆందోళనలతో, అశాంతితో అలమటించి పోతుంది. **ఇలా విషయ మోహజాలంలో చిక్కి, అశాంతితో నిండిపోయిన మనస్సులో భగవంతునికి చోటుండదు. జ్ఞానాన్ని పొందటానికి అవకాశం ఉండదు. మనస్సునుండి ఈ విషయ వ్యామోహాలను తొలగిస్తే తప్ప జ్ఞానానికి చోటు దొర కదు.** అందుకే ఇంద్రియాలను అదుపులో ఉంచుకోవాలి. నిగ్రహిం చాలి. స్వాధీనంలో ఉంచుకోవాలి. విషయాలనే దొంగలను ఇంద్రియద్వారాల వద్దనే అడ్డుకుంటే మనస్సుకు ఏ నష్టమూ జరగదు; ప్రశాంతతకు భంగం కలగదు. అప్పుడే జ్ఞాన సంపాదనలో ఏకాగ్రత కుదురుతుంది. ఇలా జ్ఞానాన్ని సంపాదిస్తే ప్రయోజనం ఏమిటి?

పరాంశాంతిం గచ్ఛతి :– పరమశాంతిని పొందుతారు. అదే మోక్షస్థితి. అయితే ఎప్పుడు లభిస్తుంది ఈ స్థితి? **అచిరేణ:** అచిర కాలంలోనే, శీఘ్రంగా, ఎప్పుడైతే ఆత్మ జ్ఞానాన్ని అనుభవపూర్వ కంగా పొందుతావో అప్పుడే పరమశాంతి లభిస్తుంది. భోజనం చేస్తే ఆకలి తీరుతుంది. అంటే తర్వాత ఎప్పుడో కాదు. భోజనం చేస్తూ చేస్తూ ఉండగానే క్రమక్రమంగా తీరిపోతుంది ఆకలి. సూర్యోదయంతో చీకటి

తొలగుతుంది. అంటే సూర్యోదయమైన కొన్ని గంటలకు చీకటి తొలగుతుంది అని కాదు. సూర్యుడు కని పించటంతోనే చీకటి తొలగిపోతుంది. అలాగే జ్ఞానం పొందటం తోనే పరమశాంతి కలుగుతుంది.

– శ్రద్ధతో జ్ఞానాన్ని పొందకపోతే ఏమవుతుంది?–

శ్లో॥ అజ్ఞశ్చాశ్రద్ధ ధానశ్చ సంశయాత్మా వినశ్యతి ।
నాయం లోకో ఉ స్తి నపరః న సుఖం సంశయాత్మనః ॥ (40)

తా॥ జ్ఞానం లేనివాడు, శ్రద్ధలేనివాడు, సంశయాత్ముడు నశించిపోతాడు. అన్నింటినీ సందేహించేవాడికి ఇహమూ లేదు, పరమూలేదు, సుఖమూ లేదు.

వ్యాఖ్య :– 1. శ్రద్ధతో సద్గురువును సేవించి, ఆయనద్వారా జ్ఞానాన్ని పొందినవాడు జ్ఞాని, అలా వేదాంత జ్ఞానాన్ని– ఆత్మ జ్ఞానాన్ని అభ్యసించనివాడు **‘అజ్ఞుడు’** – అజ్ఞాని. జ్ఞానికి ఆత్మను గురించిన సంశయాలేవీ ఉండవు. జ్ఞానం లేకపోయినా, వేదాంతాన్ని అభ్యసించకపోయినా కనీసం గురువుపై విశ్వాసం ఉండి గురుబోధలను ఆలకించి సాధన చేస్తే అతడికీ సందేహాలు తొలగి పోతాయి.

2. వేదాంత వాక్యాల పట్లగాని, గురువు పట్లగాని ఏమాత్రం శ్రద్ధ లేనివాడు **‘అశ్రద్ధధానుడు’**. ఒక విధమైన సోమరిపోతు. అతడు గురువును ప్రశ్నించి తెలుసుకోడు, తెలుసుకోవాలని అనుకోడు. 3. ఇక శాస్త్రమూ తెలియక, గురువుపై విశ్వాసమూ లేక ప్రతిదానినీ సందేహించేవాడు, ప్రతిదానినీ వ్యతిరేకించేవాడు, అన్నీ తనకే తెలుసుననుకొనేవాడు **‘సంశయాత్ముడు’**. సంశయాత్మునికి ఫలం వినశ్యతి.

ఈ ముగ్గురిలో ‘అజ్ఞుడు’ వేదాంత విషయాలను తెలుసుకోడు, తెలుసుకొనే ప్రయత్నం చేయడు. అందువల్ల ఈ సంసార జనన మరణ చక్రంలో పడి దుఃఖిస్తూనే ఉంటాడు. రెండవవాడు ‘అశ్రద్ధ ధానుడు’ ఇతడికి శాస్త్రాలపట్ల విశ్వాసం లేదు. గురువు పట్ల విశ్వాసముండదు. అందువల్ల ఆచరించవలసిన విధులను ఆచరించక ధర్మచ్యుతుడై నశిస్తాడు. ఇతడు ఇతరులకన్నా గొప్ప వాడిగా ఉండాలని శాస్త్రాలను తెలుసుకుంటాడు. కాని వాటిపై ఏ మాత్రం విశ్వాసం ఉండదు. అందుకే ఆచరించడు. కనుక పతనం తప్పదు. **ఇక మూడవవాడు ‘సంశయాత్ముడు.’ ప్రతి దానినీ సందేహిస్తూ ‘ఇలా చేస్తే ఫలితం వస్తుందన్నారు. వస్తుందో రాదో; అలా వెళితే మంచిదన్నారు. నిజమో కాదో; అని సందేహిస్తూ ఏ పనీ చేయక కర్తవ్యతావిమూఢుడవుతాడు. అన్నింటినీ సందేహిస్తూ నశించిపోతాడు.**

ఈ ముగ్గురూ నశించిపోయేవారైనా వీరిలో కొంచెం హెచ్చు తగ్గులున్నాయి. ముగ్గురిలోను సంశయాత్ముని నష్టం గొప్పది. **సంశయం అనేది మనస్సుకు క్షయరోగం లాంటిది. మనస్సుకు అధిష్ఠానదేవత చంద్రుడు. ఆయనకూ క్షయరోగమే. ఆ చంద్రుని ప్రభావానికి లోనయ్యే మనస్సుకూ క్షయరోగమే.** సంశయాత్ముడు ఇంట్లో భార్యను నమ్మడు, బిడ్డలను నమ్మడు, బంధుమిత్రులను నమ్మడు, ఇరుగు పొరుగువారినీ నమ్మడు, చివరకు తనను తానే నమ్మడు, తన శ్వాసలో కూడా విశ్వాసం ఉండదు.

ఒకడికి ఒళ్ళంతా తెలివే. అతితెలివి అనర్థం కదా! ఒకరోజున కూర్చొని ఏమీ తోచక, దేనిని సందేహించడానికి ఏమీ దొరకక, శ్వాస మీదకి దృష్టిపోయింది. ఈ శ్వాస బయటకుపోయి లోపలకు వస్తున్నది. దీన్ని ఎలా నమ్మటం? బయటకు పోయిన శ్వాస తిరిగి లోనికి రాకపోతే ఎట్లా? సంశయం కలిగింది. వెంటనే దీని పని పట్టాలనుకున్నాడు. గాలిని పీల్చి, బయటకు పోకుండా గట్టిగా బిగబట్టాడు. అంతే, పదికాలాలు బతకాల్సిన వాడు 'ఠా' అన్నాడు. అందుకే 'విశ్వాసం లేకపోతే నిశ్వాస నడవదు' అన్నారు.

అందువల్ల సంశయాత్మునికి ఇహంలేదు, పరంలేదు. ఇక్కడా సుఖంలేదు. అక్కడా ఉండదు. అజ్ఞుడు, అశ్రద్ధ ధానుడు పరలోక సుఖాలకు దూరమైనా ఇహలోక సుఖమైనా దక్కుతుంది వారికి. కాని సంశయాత్ముడు భోజన, భాజన, లౌకిక, విహార విషయాల్లో కూడా స్వేచ్ఛగా ఉండలేడు. ఇష్టమైన స్వీటు నోట్లో పెట్టుకోబోతూ దీనిలో విషం కలిసిందేమోనని దూరంగా విసిరేస్తాడు. ఇంట్లో నుండి పనిమీద బయటకు వెళుతూ, తాను లేని సమయంలో భార్య ఇల్లంతా దోచుకుని పుట్టింటికి పోతుందేమోనని సందేహించి పని మానుకుని ఇంటికి కాపలా ఉంటాడు. అందుకే సంశయాత్ము నికి సుఖం ఉండదు.

అజ్ఞుడు సుసాధ్యుడు. తేలికగా మార్గానికి వస్తాడు. అశ్రద్ధ ధానుడు దుస్సాధ్యుడు. కష్టంమీద మార్గంలోకి వస్తాడు. సంశయా త్ముడు అసాధ్యుడు. ఎంత కష్టపడ్డా మార్గంలోకి రానేరాడు. దేనికైనా మందు ఉంటుంది గాని సంశయాత్మునికి మందులేదు. వాడి గతి అధోగతే. అతడికి సుఖంలేదు. శాంతి లేదు. ఇహమూ లేదు, పరమూ లేదు. తాను చెప్పిన విషయాలను సంక్షిప్తం చేసి చెబుతూ, అర్జునుని కర్తవ్యోన్ముఖుని చేస్తున్నాడు భగవానుడు.

శ్లో॥ యోగ సన్న్యస్త కర్మాణం జ్ఞాన సంఛిన్న సంశయం।
ఆత్మవంతం న కర్మాణి నిబధ్నంతి ధనంజయ ॥ (41)

తా॥ ధనంజయా! నిష్కామకర్మయోగంచేత కర్మఫలాలను సన్యసించి, జ్ఞానంచేత సంశయాలను తొలగించుకున్న ఆత్మవం తుణ్ణి కర్మలు బంధించవు.

వ్యాఖ్య :– యోగసన్న్యస్త కర్మాణం : ఫలాసక్తిని విడిచిపెట్టి, నిష్కామంగా, యజ్ఞభావంతో త్యాగభావంతో కర్మలు చేసినప్పుడు ఆ కర్మఫలాలు అతడిని అంటవు. ఆ కర్మలపట్లగాని, కర్మ ఫలాల పట్లగాని సంగభావంలేదు గనుకను, భగవదార్పణ బుద్ధితో యజ్ఞ కర్మలను ఆచరిస్తున్నందువల్లను అతడిలో వాసనలు పేరుకోవు. క్రొత్తగా వాసనలు రాకపోవటమే గాక పాతవాసనలు కూడా క్షయమైపోతాయి. అలా వాసనలు క్షయం కావటం వల్ల ఇక క్రొత్తగా కర్మలకు ప్రేరణ కూడా ఉండదు. ఇదే 'యోగ సన్న్యస్తకర్మాణం' అంటే. ఎప్పుడైతే వాసనాక్షయం జరిగిందో అప్పుడు మనస్సు నిర్మలమవుతుంది. అట్టి మనస్సులో జ్ఞానబీజం అంకురిస్తుంది. అందువల్ల–
జ్ఞానసంఛిన్న సంశయం :– జ్ఞానాన్ని –ఆత్మజ్ఞానాన్ని పొందినప్పుడు మనస్సులోని సంశయాలన్నీ పటాపంచలైపోతాయి. ఇప్పటివరకు జీవుడుగా, పరిమితుడుగా వ్యవహరిస్తున్న తాను పరమాత్మనేనని తెలుసుకుంటాడు. తాను ఏ కొరతలు లేని పరిపూర్ణుడనని గ్రహిస్తాడు. అతడే–
ఆత్మవంతం :– ఆత్మవిదుడు – ఆత్మనిష్ఠుడు. తాను పరమాత్మను అనే నిశ్చయజ్ఞానం కలిగితే నిరంతరం ఆత్మయందే నిష్ఠగలవాడై, ఆత్మ స్వరూపునిగానే జీవిస్తాడు.

అట్టి ఆత్మవంతుడు –ఆత్మనిష్ఠుడు ఏ విధమైన కర్మలు చేస్తు న్నప్పటికి ఆ కర్మలు అతడిని బంధించవు. ఎందుకంటే బంధం అనేది కర్మలు చేయటంవల్లనో, మానటం వల్లనో కాదు; ఆ కర్మలు చేస్తున్నప్పుడు మనస్సు ఫలితాన్ని కోరుకుంటున్నదా? లేదా? ఫలితంతో సంగభావం పెట్టుకుందా? లేదా? కర్తృత్వం ఉందా? లేదా? అనేదాని మీదనే ఆధారపడి ఉంటుంది.

కోరికతో, ఫలితంపై ఆసక్తితో, నేను చేస్తున్నాను అనే కర్తృత్వ భావన (అహంకారం)తో కర్మలు చేసినప్పుడే కర్మఫలాలు, వాసనలు మన అంతఃకరణంలో పేరుకొని; వాటిని అనుభవించటానికి తిరిగి జన్మలు ఎత్తాలి. ఆ జన్మలలో వాసనల ప్రేరణతో మళ్ళీ కర్మలు చేస్తూ ఈ జన్మకర్మ వలయంలో చిక్కి ఈ లోకానికి బంధింపబడతాము.

స్వప్నంలో నీవు ఒకరిని హత్య చేశావు. అయితే మేలుకున్న తర్వాత శిక్షను అనుభవిస్తావా? ఒకవేళ శిక్ష అనుభవించాల్సివస్తే ఆ స్వప్నంలో హత్యచేసిన స్వప్నపురుషుడు అనుభవించాలే గాని, జాగ్రత్తలోకి మేలుకున్న నీకేమీ సంబంధం లేదు. అలాగే జాగ్రత్తలు జాగ్రత్ పురుషుడు చేసిన కర్మల యొక్క ఫలాన్ని జాగ్రత్ పురుషుడు అనుభవిస్తాడేగాని జాగ్రత్ నుంచి మేలుకున్న ఆత్మ పురుషుని - ఆత్మవంతుణ్ణి ఆ ఫలాలు - శిక్షలు తాకవు.

అయితే భగవదార్పణ బుద్ధితో, నిష్కామంగా చేసిన కర్మలు మనకు బంధం కావుగాని సంశయాలు ఇంకా ఉండవచ్చు. జ్ఞానం కలిగేంత వరకు సంశయాలు తొలగిపోవు. జ్ఞానం కలగడంతోనే సమస్త సంశయాలు తొలగిపోతాయి. 'జ్ఞానసంఛిన్న సంశయం' అంటే ఇదే.

కనుక నిష్కామకర్మయోగంతో చిత్తశుద్ధిని పొందితే ఆత్మజ్ఞానం కలుగుతుంది. అప్పుడు ఆత్మలోనే రమిస్తూ, ఆత్మలోనే స్థితులమై ఆత్మ వంతులమౌతాము. ఆత్మవంతునికి ఏ బంధాలు ఉండవు. కనుక ఆత్మవంతులై శాశ్వత ఆనందాన్ని పొందటానికి ప్రయత్నించాలి. యుద్ధం చేయాలా? వద్దా? దీనివల్ల పాపాన్ని మూటగట్టుకోవటమౌతుందా? అనే అర్జునుని హృదయంలోని సంశయాన్ని ఛేదించే ఉపాయాన్ని తెలిపి కర్తవ్యాన్ని బోధిస్తున్నాడు భగవానుడు.

శ్లో॥ తస్మాదజ్ఞాన సంభూతం హృత్ స్థం జ్ఞానాసినాత్మనః।
ఛిత్త్వైనం సంశయం యోగం ఆతిష్ఠోత్తిష్ఠ భారత॥ (42)

తా॥ అందువల్ల ఓ అర్జునా! అజ్ఞానంవల్ల పుట్టి, నీ హృదయంలోనే ఉన్న సంశయాన్ని ఆత్మజ్ఞానమనే ఖడ్గంతో ఛేదించి నిష్కామ కర్మయోగాన్ని ఆచరించు, లెమ్ము!

వ్యాఖ్య :- అర్జునుని హృదయంలో సందేహం ఉంది. ఈ యుద్ధం పాపమేమో! తనవాళ్ళు అందరిని చంపుకోవాల్సివస్తుంది గదా! ఇంతటి ఘోరమైన పాపాన్ని తానెందుకు చేయాలి? అని. ఈ సందేహం కలగటానికి కారణం అహంకార మమకారాలే. ఈ యుద్ధాన్ని చేయాల్సింది తానేనని - అంటే అర్జునుడనే పేరుగల శరీరమని; ఇది అహంకారం. ఇక తాను చంపవలసింది తన తండ్రులను, తాతలను, గురువులను, ఆత్మీయబంధువులను అని; ఇది మమకారం. ఈ అహంకార మమకారాలే అజ్ఞానం. కనుక ఈ సంశయం అజ్ఞానం వల్ల పుట్టినది. ఎక్కడున్నదీ

అజ్ఞానం? హృత్స్థం. హృదయంలోనే. అహంకార మమకారాలతో కూడిన ఈ అజ్ఞానం ప్రతి జీవుని హృదయంలోనే వాసనల రూపంలో ఉంటుంది. మరి ఈ అజ్ఞానాన్ని ఎలా పోగొట్టుకోవాలి?

జ్ఞానాసినా ఛిత్త్వా :- జ్ఞానమనే ఖడ్గంతో ఛేదించాలి. ఆత్మ జ్ఞానమనే ఖడ్గంతో ఛేదించాలి. అంధకారం పోవాలంటే వెలుగు రావాలి. అజ్ఞానమనే అంధకారం పోవాలంటే జ్ఞానమనే వెలుగు రావాలి. జ్ఞానం లేకుండా ఏ కర్మలు చేసినా అవి ఫలితాన్నివ్వవు. అందుకే జ్ఞానంతో కర్మలనాచరించాలి. కర్మయోగం గొప్పదే అయినా జ్ఞానం తో కూడినప్పుడే పూర్తి ప్రయోజనం. **శ్రీ మహావిష్ణువు గొప్పవాడే అయినా లక్ష్మీదేవితో కూడినప్పుడే ఆధిక్యత. లక్ష్మీదేవిని విడిచి పెడితే అన్నీ కష్టాలే. అలాగే జ్ఞానంతో కూడినప్పుడే కర్మయోగం మంచి ఖడ్గంగా మారుతుంది. దానితో సంశయాలను ఛేదించవచ్చు.** మరి సంశయాలు తీరిన తర్వాత ఏం చేయాలి?

యోగం ఆతిష్ఠ:- నిష్కామ కర్మయోగాన్ని ఆచరించాలి. స్వార్థం కోసం గాక ధర్మరక్షణ కొరకు, లోక కళ్యాణం కొరకు, కర్తవ్య పాలన కొరకు చెయ్యాలి.

ఈ ఉపాయాన్ని తెలియజేసి భగవానుడు ఇప్పుడు అర్జునుని ఉద్బోధిస్తున్నాడు. **"అర్జునా! నీలో ఉన్న సంశయాలు అజ్ఞానంతో కలిగినవి గనుక వాటిని జ్ఞానఖడ్గంతో ఖండించివెయ్యి. ఇక నీవు చెయ్యవలసిన కర్తవ్య కర్మను - ఈ ధర్మయుద్ధాన్ని ధర్మరక్షణకోసం చెయ్యి. జ్ఞానం యొక్క ఔన్నత్యాన్ని తెలుసుకున్నావు గదా! ఇక లే..." అంటున్నాడు.**

ఉత్తిష్ఠ! :- లే! లేచి కర్తవ్యోన్ముఖుడవు కా! అని ధైర్యాన్ని కలిగిస్తు న్నాడు. కర్తవ్య విముఖుడైన అర్జునుని కర్తవ్యోన్ముఖుని చేయటం ద్వారా మనందరిని కూడా కర్తవ్య నిర్వహణకై ప్రోత్సహిస్తున్నాడు భగవానుడు.

అజ్ఞానమనే వ్యామోహానికి చిక్కి స్వధర్మాన్ని ఆచరించటానికి సంశయించే నరుని చూచి కరుణబూనాడు నారాయణుడు. తన పాంచజన్య శంఖారావంతో శ్రుతి కలిపి "యోగం ఆతిష్ఠ - ఉత్తిష్ఠ" కర్మయోగివికా! లే! లెమ్ము! అని ఉద్బోధిస్తున్నాడు. **మనం కూడా మన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించాలి. స్వస్థితిలో నిలవటమే మన కర్తవ్యం. మన యదార్థ స్వరూపాన్ని మనం తెలుసుకొని మనం మనంగా ఉండిపోవాలి. అందుకు ఎదురయ్యే ఆటంకాలను, సంశయాలను అధిగమించి**

కర్తవ్యోన్ముఖులం కావాలి. ప్రయత్నిస్తే సాయపడతాడు భగవానుడు. నీవు చేయి చాపు. ఆయన పట్టుకుంటాడు. నీ చేతులు పొట్టివైనా ఆయన చేతులు చాలా పొడవు. కనుక లేచి ఆయన కరుణామృత వర్షంలో తడవాలి. ఇదే ఈ అధ్యాయం మనకిచ్చే సందేశం.

గద్యం :– ఓం తత్ సత్ ఇతి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదే జ్ఞానయోగో నామ చతుర్థోఽ ధ్యాయః

తా॥ ఓం తత్ సత్ ఈ ప్రకారంగా భగవద్గీత అనబడే ఈ ఉపనిషత్తులో, బ్రహ్మ విద్యా ప్రతిపాదితమై, యోగశాస్త్రమైన ఈ గీతా శాస్త్రంలో జ్ఞానయోగమనే నాలుగవ అధ్యాయం సమాప్తం.

వ్యాఖ్య :– 'చతుర్థ' అనే పదం 'ఛత్' అనే ధాతువునుండి వచ్చింది. ఛత్ అంటే కప్పివేయటం. ఆత్మ మనలో వాసనల తెర చేత కప్పివేయబడింది. ఆ కప్పివేయబడిన ఆత్మను గురించి తెలియజేసే అధ్యాయం ఇది.

(4వ అధ్యాయం సమాప్తం)

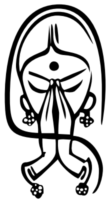

82

ఐదవ అధ్యాయం

కర్మ సన్న్యాసయోగం